

7

WCZORAJ
I DZIŚ

Ewa Fuks
Iwona Janicka
Lidia Leszczyńska
Katarzyna Panimasz

Zeszyt ćwiczeń

DO HISTORII
DLA KLASY SIÓDMEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Twoje mocne strony

WCZORAJ I DZIŚ

Zeszyt ćwiczeń jest skorelowany z podręcznikiem do historii dla klasy siódmej szkoły podstawowej *Wczoraj i dziś* dopuszczonym do użytku szkolnego i wpisanym do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do nauczania historii w klasie siódmej.

Numer ewidencyjny podręcznika w wykazie MEN: 877/4/2020/z1

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujemy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2023
ISBN 978-83-267-4689-5

Redakcja merytoryczna: Grzegorz Grzywiński, Paweł Niewiadomy, Arkadiusz Wasilewski.

Współpraca redakcyjna: Michał Blaut, Pamela Sierla-Próchnicka, Magdalena Zimmerman.

Redakcja językowa: Aleksandra Bednarska, Justyna Dobrowolska.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler.

Projekt okładki: Maciej Galiński, Aleksandra Szpunar, Paulina Tomaszewska.

Projekt graficzny: Klaudia Jarocka, Aleksandra Szpunar.

Ilustracje: Ewelina Baran, Elżbieta Buczkowska, Rafał Buczkowski, Joanna Ptak.

Realizacja projektu graficznego: Tomasz Włodarczyk.

Mapy: Zespół kartograficzny NE.

Fotoserwis: Magdalena Dzwonkowska, Paulina Łukaszewska.

Źródła zdjęć:

Archiwum Nowej Ery: s. 7, 11, 19, 27 (Kurowski „Słowacki”), 28 (David „Wędrowiec”, Wańkowicz „Mickiewicz na Judahu skałę”, da Vinci „Dama z łasiczką”), 34, 41 (wszystkie), 43, 53 (obydwa), 68; **BE&W:** AISA/Iberfoto/Archivo de la Imagen/©Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí /ADAGP, Paris 2023 s. 78 (Salvador Dalí, Trwałość pamięci/The Persistence of Memory), Alamy s. 8 (parowiec na rzecie), 33, 78 (Russole „Corsa”), Fine Art Images s. 76, Mary Evans Picture Library s. 71, The Granger Collection s. 14, 79, Universal History Archive s. 80, World History Archive/©Succession Picasso, 2023 s. 82 (Pablo Picasso, Guernica); **East News:** 37, 65, Muzeum Niepodległości s. 86, Roger Violet s. 60 (czołgi), Universal History Archive/Universal Images Group s. 38 (samochód); **e-biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego:** s. 72 (obydwa), 72, 83; **FORUM:** Marek Lapis s. 48, RSW s. 27 (Grotty), Topfoto s. 9; **Gallo Images Poland/Getty Images:** Corbis Historical s. 38 (samolot), Corbis Historical/Michael Nicholson s. 8 (lokomotywa), Culture Club s. 27 (Mickiewicz), Roger Violet s. 60 (okopy); **Kolekcja Krzysztofa Kura:** s. 44; **Library of Congress:** s. 31, 80 (działo przeciwlotnicze, zasięki), 89; **Muzeum Narodowe w Krakowie:** s. 27 (Oleszkiewicz „Mickiewicz”); **Muzeum Narodowe w Warszawie/Piotr Ligier OKŁADKA:** s. 47, 56; **Narodowe Archiwum Cyfrowe:** s. 57, 92, 97; **Ośrodek KARTA/Instytut Polski w Londynie:** s. 85; **Photo Power/Bridgeman Images:** De Agostini Picture Library/A. Dagli Orti s. 27 (Chopin); **Polona/Biblioteka Narodowa:** s. 38 (sterowiec), 54 (obydwa); **Zamek Królewski w Warszawie/Andrzej Ring:** s. 28 (Poniatowski).

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnaleźć posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w publikacji. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.
Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

Druk i oprawa: ArtDruk Kobyłka

SPIS TREŚCI

I EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM

1. Kongres wiedeński 4
 - Tajemnice sprzed wieków – Jak obradował kongres w Wiedniu? 6
2. Rewolucja przemysłowa 8
3. Nowe idee polityczne 10
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu 12
- Sprawdź, czy potrafisz 14

II ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM

1. Po upadku Księstwa Warszawskiego 16
2. Powstanie listopadowe 18
 - Tajemnice sprzed wieków – Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem? 20
3. Polacy po powstaniu listopadowym 22
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich 24
5. Kultura polska pod zaborami 26
- Sprawdź, czy potrafisz 28

III EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Stany Zjednoczone w XIX wieku 30
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec 32
3. Kolonializm w XIX wieku 34
4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie 36
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku 38
 - Tajemnice sprzed wieków – Kim byli impresjoniści? 40
- Sprawdź, czy potrafisz 42

IV ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Powstanie styczniowe 44
2. Po powstaniu styczniowym 46
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich 48
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich 50
5. Kultura polska przełomu XIX i XX wieku 52
 - Tajemnice sprzed wieków – Jak działała Organizacja Bojowa PPS? 54
- Sprawdź, czy potrafisz 56

V I WOJNA ŚWIATOWA

1. Świat na drodze ku wojnie 58
2. Na frontach I wojny światowej 60
 - Tajemnice sprzed wieków – Jakie były początki czołgów? 62
3. Rewolucje w Rosji 64
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej 66
- Sprawdź, czy potrafisz 68

VI ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Świat po I wojnie światowej 70
2. Narodziny faszyzmu 72
 - Tajemnice sprzed wieków – Jak Niemcy odbudowali swoją armię? 74
3. ZSRS – imperium komunistyczne 76
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym 78
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej 80
- Sprawdź, czy potrafisz 82

VII POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej 84
2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski 86
 - Tajemnice sprzed wieków – Jak doszło do cudu nad Wisłą? 88
3. Rządy parlamentarne 90
4. Zamach majowy i rządy sanacji 92
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej 94
6. Kultura i nauka II RP 96
7. Schyłek niepodległości 98
- Sprawdź, czy potrafisz 100

I. Europa po kongresie wiedeńskim

1 Kongres wiedeński

Korzystam
z informacji
docwiczenia.pl
Kod: H75QJT

Na dobry początek

1 Ułóż podane wydarzenia w porządku chronologicznym, wstawiając w kratki cyfry od 1 do 5. Rozpocznij od wydarzenia, które miało miejsce najwcześniej.

- ☐ powrót Napoleona do Francji
- ☐ utworzenie Świętego Przymierza
- ☐ bitwa pod Waterloo
- ☐ zesłanie Napoleona na wyspę Elbę
- ☐ otwarcie obrad kongresu wiedeńskiego

2 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasada restauracji oznaczała, że trony państw europejskich

- A. obsadziły nowe dynastie wskazane przez mocarstwa na kongresie wiedeńskim.
- B. objęły nowe dynastie wybrane z woli narodów zgodnie z ideami oświecenia.
- C. znalazły się w rękach dynastii obalonych przez rewolucję francuską i Napoleona.
- D. zachowali władcy mianowani przez Napoleona po zaakceptowaniu ładu wiedeńskiego.

Zgodnie z zasadą legitymizmu władza monarchów

- A. pochodziła z boskiego nadania.
- B. została ustanowiona przez naród.
- C. wynikała z zapisów konstytucji.
- D. była skutkiem umowy społecznej.

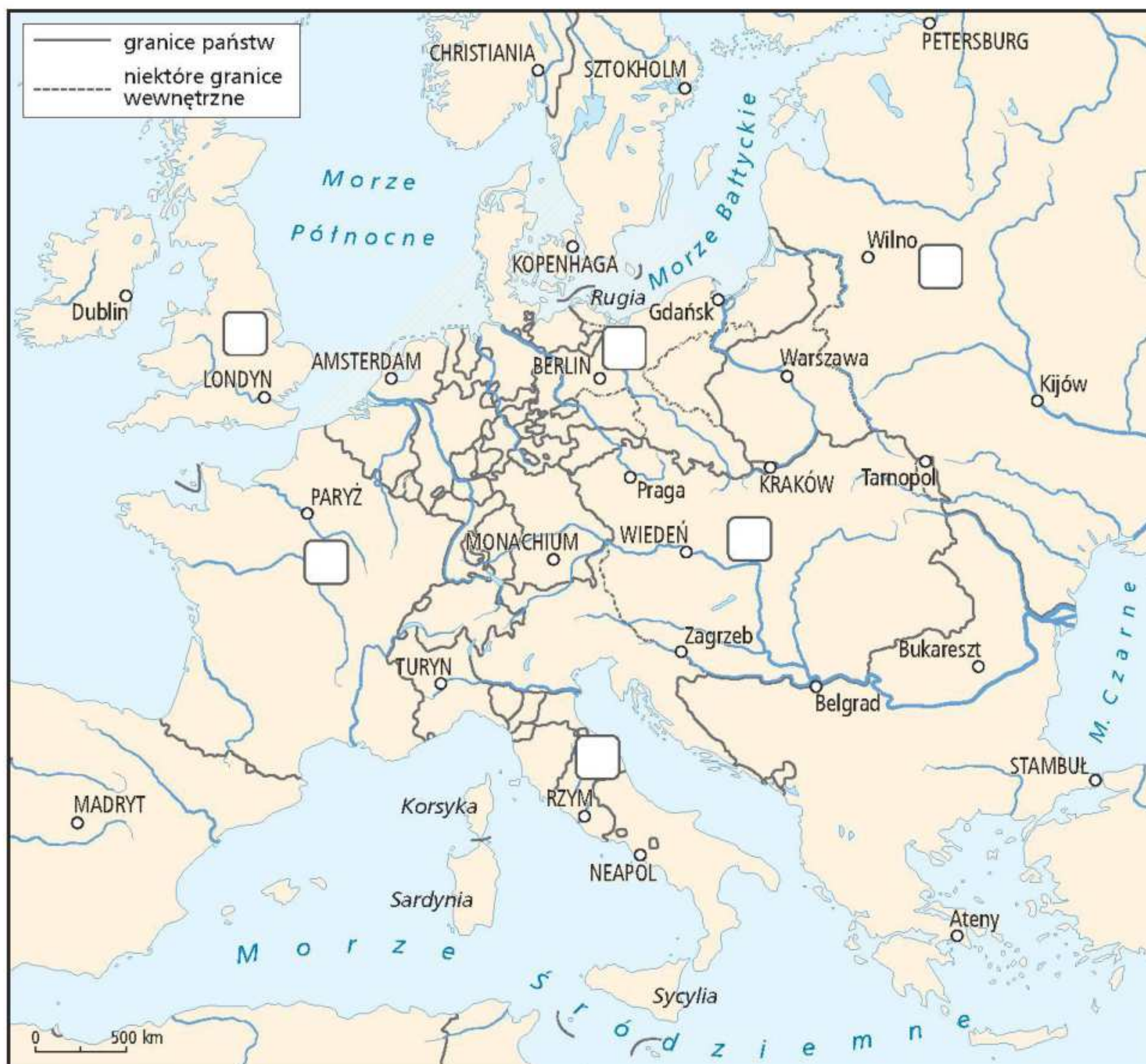
Zasada równowagi europejskiej powodowała, że

- A. żadne mocarstwo europejskie nie domagało się zdobyczy terytorialnych.
- B. jedno imperium – Wielka Brytania – decydowało o sprawach całej Europy.
- C. każdy naród mógł samodzielnie utworzyć własne niepodległe państwo.
- D. żadne państwo europejskie nie mogło osiągnąć przewagi nad pozostałymi.

3 Wpisz w wyznaczone miejsca nazwy wysp, na których był więziony Napoleon.

- A. rok 1813 – wyspa _____ na Morzu Śródziemnym
- B. rok 1815 – wyspa _____ na Oceanie Atlantyckim

4 Zapoznaj się z mapą, a następnie wykonaj polecenia.

- a)** Otocz obwódką nazwy stolic mocarstw, które założyły Święte Przymierze.
- b)** Wpisz do tabeli nazwy ziem, które przyznano albo zwrócono poszczególnym państwom na kongresie w Wiedniu. Następnie użyj odpowiednich znaczników z ramki, aby zamalować te tereny na mapie.

Państwo	Ziemie przyznane na kongresie wiedeńskim	Znacznik na mapie
Cesarstwo Austriackie		
Królestwo Pruskie		
Cesarstwo Rosyjskie		

- c)** Wpisz w wyznaczone miejsca nazwy państw oraz organizacji powstałych decyzją kongresu wiedeńskiego w 1815 r.

- (w miejsce Księstwa Warszawskiego) – _____
- (z połączenia Belgii i Holandii) – _____
- (w miejsce Związku Reńskiego) – _____

TAJEMNICE

Jak obradował kongres w Wiedniu?

- 1** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Kongres wiedeński zakończył się uroczystą ceremonią zamknięcia obrad, w której brali udział jego wszyscy uczestnicy.	P	F
Najważniejsze decyzje kongresu zapadały w wąskim gronie przywódców mocarstw.	P	F
Książę Adam Jerzy Czartoryski podczas negocjacji w Wiedniu reprezentował Francję.	P	F
Podczas obrad kongresu Wielka Brytania dążyła do osłabienia Rosji i Francji poprzez wspieranie Królestwa Pruskiego.	P	F

- 2** Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wymień czynniki decydujące o wyborze stolicy Austrii jako miejsca obrad kongresu, który miał uporządkować sytuację w Europie po rządach Napoleona.

Stolica państwa Habsburgów była znakomitym miejscem na zebranie przedstawicieli świata. Geograficznie i kulturowo Wiedeń stanowił serce Europy. Aż do lipca 1806 roku był też centrum Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego, [...] które zostało zlikwidowane przez Napoleona. [...] Cesarski majestat i przepych jednak nie przygasły w najmniejszym stopniu. [...] Wiedeń [...] miał arystokratyczny sznyt [styl], jakiego brakowało wielu innym miastom, na przykład Londynowi, inne zaś, jak Paryż, straciły go od czasu rewolucji. [...] Dwukrotnie Wiedeń był zdobywany i okupowany przez Napoleona. [...] Po każdej porażce [...] Napoleon narzucał Austriakom upokarzające warunki, żądając olbrzymich opłat w walucie i okazałych terytoriów.

SPRZED WIEKÓW

3 Zapoznaj się z ilustracją, a następnie wykonaj polecenia.

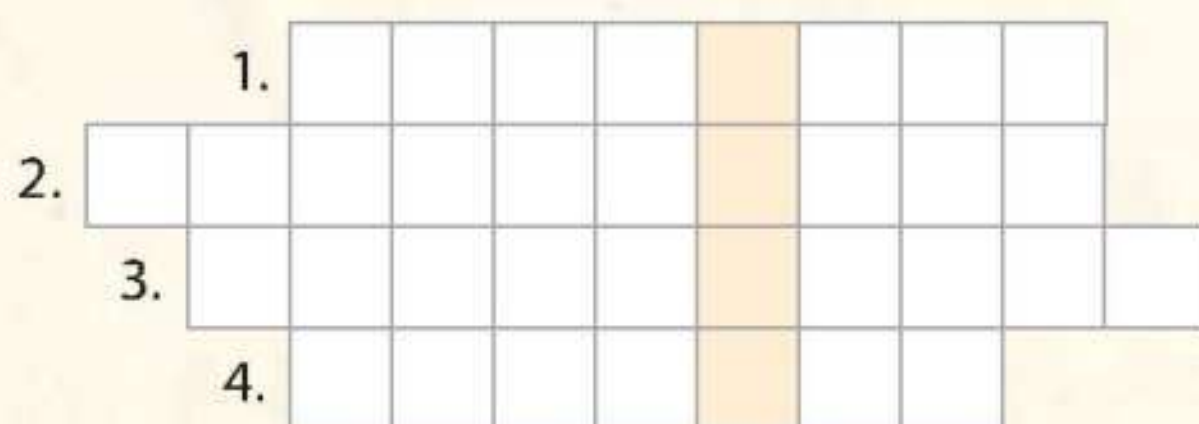
a) Napisz, jakie zachowania reprezentantów i przywódców państw uczestniczących w obradach kongresu wiedeńskiego krytykuje autor karykatury.

Od lewej: Talleyrand, Castlereagh, Franciszek II Habsburg, Aleksander I Romanow, Fryderyk Wilhelm III Hohenzollem.

b) Wyjaśnij, dlaczego autor karykatury szczególną uwagę zwrócił na przedstawionych polityków.

4 Rozwiąż krzyżówkę i wyjaśnij, jaki związek z kongresem wiedeńskim ma otrzymane hasło.

1. Miesiąc podpisania aktu końcowego kongresu wiedeńskiego.
2. Dziedzina, którą uregulowano w załączniku do traktatu wiedeńskiego.
3. Osoby, których dotyczył zakaz handlu nimi, uchwalony na kongresie wiedeńskim.

4. Państwo, które – początkowo traktowane jako wróg – podczas kongresu dzięki zręczności dyplomatycznej swojego reprezentanta stało się pełnoprawnym uczestnikiem obrad.

Hasło: _____

Wyjaśnienie: _____

2 Rewolucja przemysłowa

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7TC7W

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Przemiany gospodarcze na wsi angielskiej zapoczątkowane w XVI w. skutecznie hamowały napływ siły roboczej do miast.	P	F
Zmiany wywołane upowszechnieniem maszyny parowej zapoczątkowały rewolucję przemysłową.	P	F
Proces industrializacji polegał na przekształcaniu się fabryk w manufaktury.	P	F
Maszyna parowa została skonstruowana przez Jamesa Watta.	P	F

- 2 Zapoznaj się z ilustracjami, a następnie wykonaj polecenie.

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

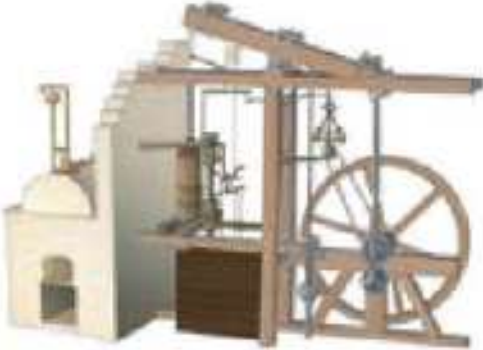
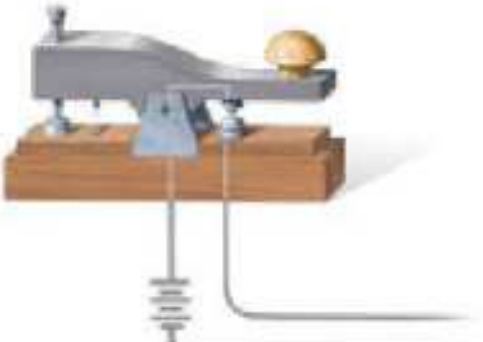
W XIX w., dzięki przedstawionym na ilustracjach wynalazkom, nastąpił rozwój

A.	transportu i komunikacji,	ponieważ	1.	wzrosło wydobycie węgla oraz rudy żelaza potrzebnych do ich napędzania.
B.	przemysłu maszynowego i stocznioowego,		2.	zastosowanie maszyny parowej przyspieszyło możliwości przemieszczania się i przewożenia towarów.
			3.	wykorzystanie energii elektrycznej umożliwiło zwiększenie produkcji maszyn.

3 Wstaw znak „x” przy przemianach charakterystycznych dla rewolucji przemysłowej.

☐ powstanie i rozwój fabryk	☐ industrializacja
☐ wzrost znaczenia manufaktur	☐ spadek liczby ludności w miastach
☐ zahamowanie rozwoju miast	☐ powstanie kapitalizmu
☐ rozwój przemysłu włókienniczego, hutniczego i górniczego,	☐ wykorzystanie do produkcji na skalę masową ludzi i maszyn

4 Uzupełnij tabelę.

Ilustracja	Wynalazek	Imię i nazwisko wynalazcy	Następstwa stosowania wynalazku
		James Watt	rozwój transportu, przyspieszenie produkcji przemysłowej, urbanizacja
	silnik elektryczny		
			możliwość porozumiewania się na odległość, zwiększenie zasięgu i szybkości komunikacji

★ 5 Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wyjaśnij, jakie problemy przyniosła rewolucja przemysłowa mieszkańcom XIX-wiecznych miast.

Fragment artykułu prasowego Bolesława Prusa z 1883 r.

Kapitalistów bardzo mało, olbrzymia zaś większość biedaków. Jedni, złudzeni [skuszeni] wyższymi zarobkami, porzucają swoje zajęcia na prowincji i śpieszą do Warszawy. Skutkiem tego na prowincji brakuje rąk, u nas jest za wiele. Tam nie mogą rozwijać przedsiębiorstwa skutkiem wysokich cen pracy, tu – cena za pracę nie może się należycie podnieść, bo na każdą posadę jest dziesiątki konkurentów [...]. [...] robotnik warszawski nie ma ani tego dobrobytu, ani tego stanowiska, jakie mógłby mieć, gdyby go nie podkopywała konkurencja.

3 Nowe idee polityczne

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7CQNG

Na dobry początek

- 1 Wpisz we właściwą rubrykę tabeli po jednym myślicielu reprezentującym daną ideologię polityczną. Wybierz ich spośród podanych poniżej postaci.

Edmund Burke, Karol Marks, Giuseppe Mazzini, Robert Owen, Adam Smith

Liberalizm	Konserwatyzm	Socjalizm	Komunizm

- 2 Przyporządkuj wymienionym poniżej pojęciom właściwe ich wyjaśnienie.

A. konserwatyzm, B. liberalizm, C. socjalizm, D. komunizm

- Ideologia zakładająca, że najwyższą wartością jest człowiek, jego rozwój i szeroko pojęta wolność, której granicą jest moralność. Uznaje równość wszystkich ludzi, prawo do posiadania własności i swobodnego dysponowania nią oraz nieograniczoną wolność gospodarczą.
- Ruch polityczny, którego działacze domagali się przyznania praw wyborczych angielskim robotnikom oraz możliwości tworzenia związków zawodowych. W celu realizacji swoich postulatów organizowali strajki i wysyłali petycje do parlamentu.
- Ideologia odrzucająca kapitalistyczny porządek polityczny, społeczny i gospodarczy na rzecz bezklasowego społeczeństwa oraz wspólnej własności fabryk i warsztatów. Zwolennicy tych poglądów postulowali konieczność wywołania rewolucji, w wyniku której władzę mieli przejąć robotnicy.
- Ruch polityczny, który odwoływał się do poszanowania tradycji i zasad moralnych, a za strażnika ładu i porządku społecznego, politycznego i gospodarczego uważał monarchię i Kościół. Zwolennicy tego ruchu krytykowali hasła równości społecznej i demokratyzacji.
- Zwolennicy tej ideologii dążyli do realizacji haseł sprawiedliwości społecznej, głosili konieczność poprawy warunków życia robotników, dostęp do podstawowej opieki medycznej i oświaty. Swoje postulaty chcieli realizować drogą stopniowych i pokojowych reform.

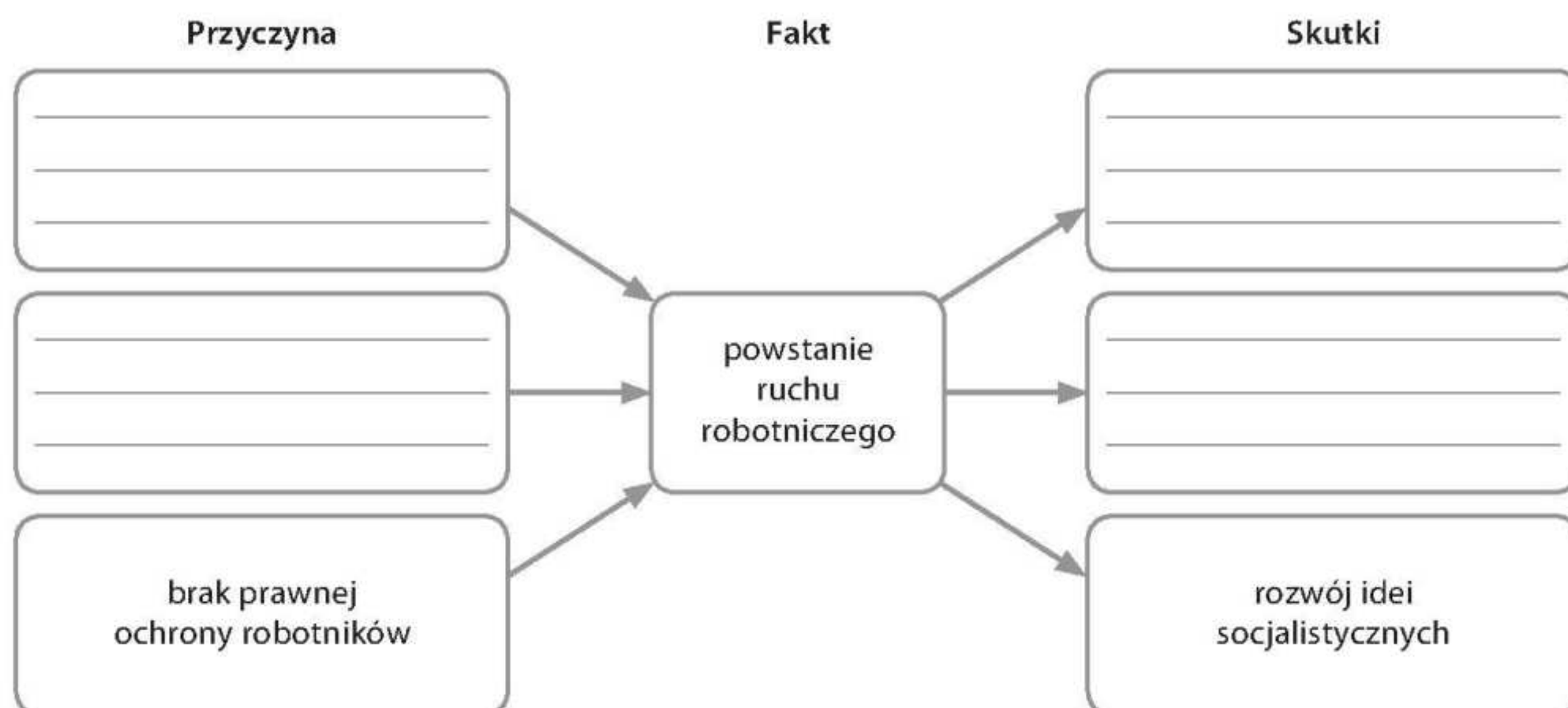
A. _____ B. _____ C. _____ D. _____

- 3 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

System gospodarczy nazywany kapitalizmem był popierany przez

- socjalistów oraz krytykowany przez konserwatystów i komunistów.
- komunistów oraz krytykowany przez liberałów i konserwatystów.
- konserwatystów oraz krytykowany przez liberałów i socjalistów.
- liberałów oraz krytykowany przez socjalistów i komunistów.

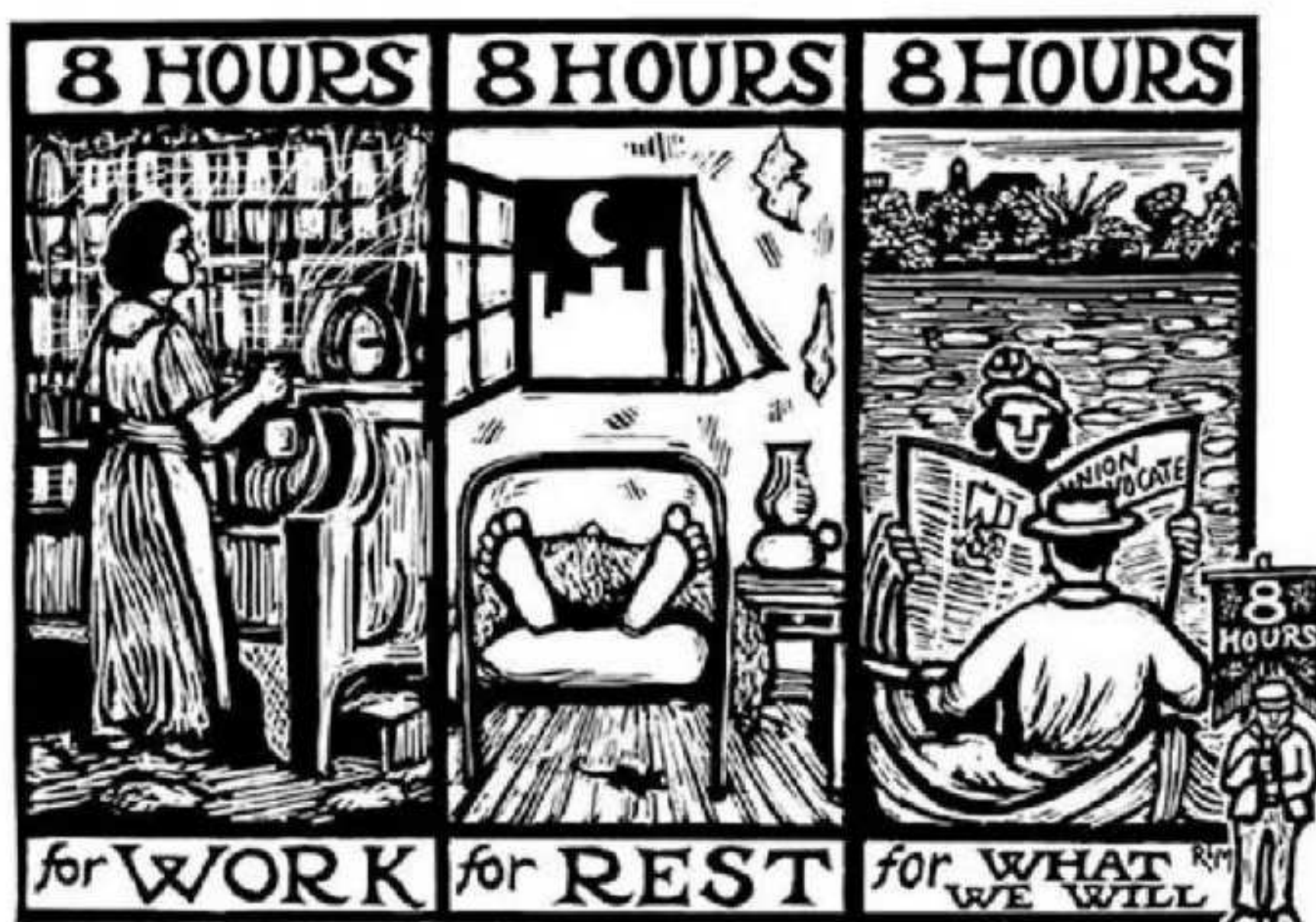
- 4** Uzupełnij schemat przedstawiający przyczyny i skutki powstania ruchu robotniczego w XIX w.

- 5** Zapoznaj się z ilustracją z XIX w. i wykonaj polecenia.

Napisy na ilustracji: 8 godzin pracy / 8 godzin wypoczynku / 8 godzin na to, co chcemy.

a) Wyjaśnij, do jakiego postulatu ruchu robotniczego odnosi się prezentowany rysunek.

b) Odpowiedz, której części doby zaprezentowanej na ilustracji przeciętni robotnicy byli pozbawieni w największym stopniu. Wyjaśnij, jaki miało to wpływ na ich życie.

Na dobry początek

1 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Do Wiosny Ludów doszło w roku

- A. 1846.
- B. 1847.
- C. 1848.
- D. 1849.

Wiosną Ludów nazywamy

- A. serię powstań antyrządowych w wielu krajach europejskich.
- B. falę nieurodzaju i głodu w wielu krajach europejskich.
- C. serię powstań antyrządowych w Europie i na świecie.
- D. falę nieurodzaju i głodu w kilku krajach europejskich.

2 Wstaw znak „x” w kratki obok przyczyn wybuchu Wiosny Ludów.

- ☐ przegrana Cesarstwa Rosyjskiego w wojnie krymskiej
- ☐ domaganie się przez społeczeństwa rozszerzenia praw obywatelskich
- ☐ odrzucenie przez rządzących żądań ludności w sprawie rozszerzenia praw obywatelskich
- ☐ rozwój tendencji zjednoczeniowych wśród Niemców i Włochów
- ☐ fala nieurodzaju i głodu w wielu państwach europejskich
- ☐ abdykacja króla Karola X we Francji
- ☐ aspiracje niepodległościowe narodów europejskich, m.in. Polaków
- ☐ żądania poprawy warunków pracy i życia robotników

★ 3 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z czasów Wiosny Ludów we Francji. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

□	□	□	□	□
---	---	---	---	---

- A. wybór Ludwika Napoleona Bonaparte na prezydenta
- B. abdykacja Ludwika Filipa
- C. wybuch rewolucji lutowej
- D. wybuch powstania robotników w Paryżu
- E. ogłoszenie Francji republiką

- 4** Do podanych wydarzeń wpisz w odpowiednie rubryki przyczynę i skutek. Wybierz je spośród określeń oznaczonych literami A–D.

Przyczyna	Wydarzenie	Skutek
	powstanie dekabrystów w Rosji	
	rewolucja lutowa we Francji	
	wojna krymska	
	rewolucja lipcowa we Francji	

Przyczyna:

- A. ograniczanie swobód obywatelskich, brak reform kraju, ograniczenie roli parlamentu
- B. dążenie do zmian ustroju w państwie carów i wprowadzenie republiki
- C. chęć opanowania cieśnin łączących Morze Czarne z Morzem Śródziemnym
- D. niezadowolenie z rządów Ludwika Filipa oraz trudne warunki życia

Skutek:

- A. represje wobec buntowników, powstanie tajnej policji i rozbudowa aparatu donosicielstwa
- B. uznanie Morza Czarnego za obszar neutralny
- C. rozszerzenie praw wyborczych, zwiększenie roli parlamentu oraz zagwarantowanie wolności prasy
- D. ogłoszenie Francji republiką

- 5** Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wiosnę Ludów w Europie zapoczątkowały wydarzenia

- A. we Francji.
- B. w Niemczech.
- C. w Polsce.
- D. w Irlandii.

Podczas wojny krymskiej

- A. Rosję wspierały Turcja i Francja.
- B. Francję wspierały Rosja i Wielka Brytania.
- C. Wielką Brytanię wspierały Rosja i Turcja.
- D. Turcję wspierały Francja i Wielka Brytania.

Skutkiem zakończenia wojny krymskiej było

- A. odebranie Turcji terenów Mołdawii i Wołoszczyzny.
- B. uznanie Morza Czarnego za obszar neutralny.
- C. przejęcie kontroli nad cieśninami czarnomorskimi przez Rosję.
- D. odebranie tronu Mikołajowi I przez Aleksandra II.

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. rozpoczęcie rewolucji lipcowej we Francji, wybuch wojny krymskiej, powstanie dekabrystów w Rosji, koniec Wiosny Ludów we Włoszech.
- B. koniec Wiosny Ludów we Włoszech, wybuch wojny krymskiej, powstanie dekabrystów w Rosji, rozpoczęcie rewolucji lipcowej we Francji.
- C. powstanie dekabrystów w Rosji, rozpoczęcie rewolucji lipcowej we Francji, koniec Wiosny Ludów we Włoszech, wybuch wojny krymskiej.
- D. wybuch wojny krymskiej, powstanie dekabrystów w Rosji, rozpoczęcie rewolucji lipcowej we Francji, koniec Wiosny Ludów we Włoszech.

Tekst do zadania 2.

Jedyną zasadą obowiązującą pomiędzy tymi rządami, jak i ich poddanymi, będzie [...] poczuwanie się do przynależności do jednego narodu chrześcijańskiego, przy czym [...] sprzymierzeni monarchowie sami uważają się za wyznaczonych przez Opatrzność do rządzenia.

Zadanie 2.

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Reguła opisana w tekście to zasada 2.1. _____. Została ustanowiona w wyniku postanowień 2.2. _____. Efektem wprowadzenia tej zasady w stosunkach politycznych w Europie było 2.3. _____.

2.1. A. legitymizmu	B. restauracji	C. konserwatyzmu
2.2. A. traktatu wersalskiego	B. kongresu wiedeńskiego	C. Świętego Przymierza
2.3. A. wywołanie wojny krymskiej	B. powstanie Świętego Przymierza	C. upowszechnienie praw wyborczych

Zadanie 3.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Widoczny na ilustracji wynalazek powstał dzięki nowatorskiemu zastosowaniu

- A. metody skraplania gazów.
- B. aparatu telegraficznego.
- C. silnika elektrycznego.
- D. maszyny parowej.

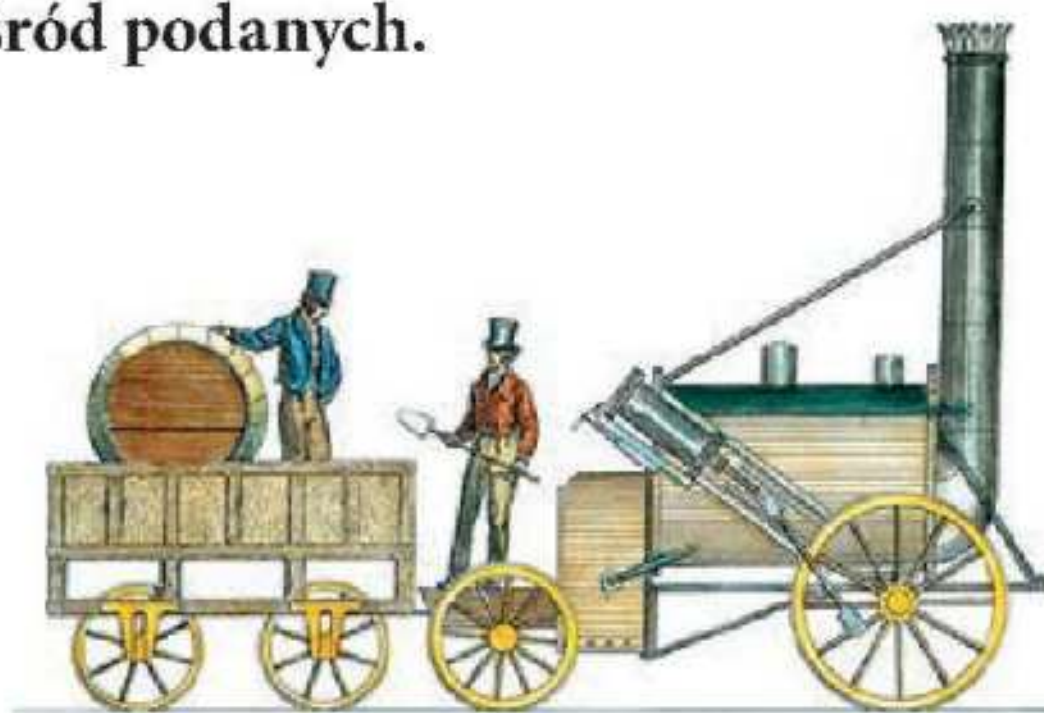

Tabela i tekst do zadania 4.

Ludność największych miast Europy w pierwszej połowie XIX w.

Miasto	1800 r.	1850 r.
Berlin	172 000	440 000
Liverpool	83 000	380 000
Londyn	948 000	2 230 000
Manchester	84 000	300 000
Moskwa	300 000	440 000
Paryż	550 000	1 050 000
Petersburg	220 000	520 000
Wiedeń	247 000	430 000

Trzydzieści czy czterdzieści manufaktur wznosi się na szczycie wzgórz. [...] Ich sześć pięter góruje nad krajobrazem, a ich skupisko pozwala stwierdzić z daleka centralizację przemysłu. [...] Małe uliczki starają się opleść niekompletne jeszcze człony tego miasta, stanowią obraz dzieła tworzonego w pośpiechu i nieładzie. [...] Usłyszycie hałas pieców, ciężkie sapanie miechów. [...] W tym wiecznym mroku łatwo dostrzec [...] zaradność kilku fabrykantów, dla których pracują tysiące [...]. Gęsta mgła spowija miasto [...]; to pod tą powłoką pracuje 300 000 ludzi.

Zadanie 4.

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Dane statystyczne oraz tekst świadczą o postępowaniu w XIX w. procesie

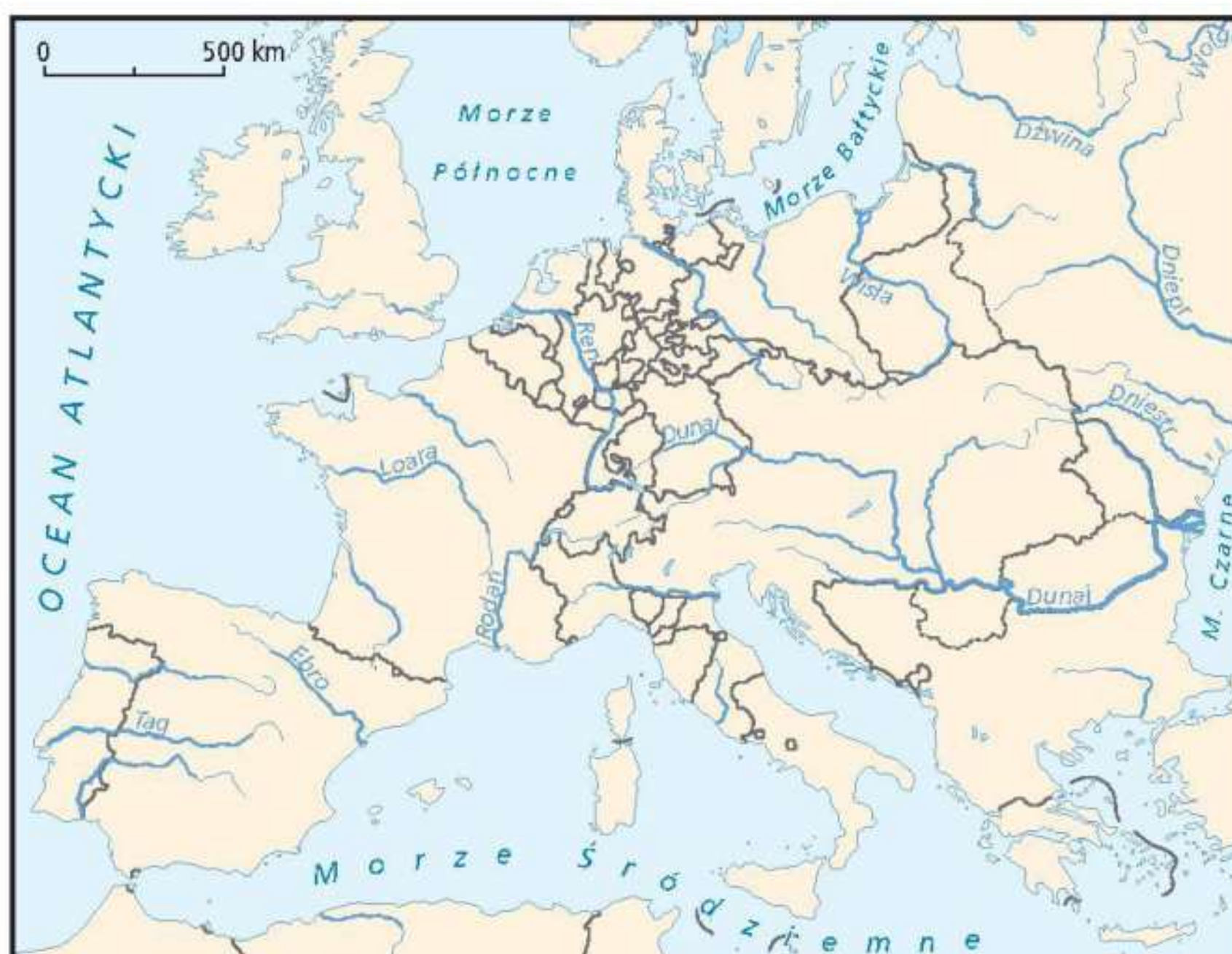

Jak rozwiązać to zadanie
 docwiczenia.pl
 Kod: H7GK4E

A.	restauracji,	ponieważ oba źródła zawierają informacje o	1.	gromadzeniu kapitału przez wielkich fabrykantów.
B.	urbanizacji,		2.	wzroście znaczenia i wielkości ośrodków miejskich.
			3.	rozbudowie miast ulokowanych w pobliżu dworów królewskich.

Zadanie 5.

Zaznacz na mapie czerwoną linią granice państwa, w którym doszło do pierwszych wystąpień podczas Wiosny Ludów.

II. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim

1 Po upadku Księstwa Warszawskiego

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H73SMT

Na dobry początek

1 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W Królestwie Kongresowym od 1815 r. władza ustawodawcza należała do

A. króla, senatu i izby poselskiej.	C. wódza naczelnego.
B. Rady Administracyjnej.	D. namiestnika i króla.

Konstytucja Królestwa Polskiego nie gwarantowała wszystkim obywatelom

A. równości wobec prawa.	C. wolności religijnej.
B. nietykalności osobistej.	D. praw wyborczych.

2 Wstaw znak „x” w kratki obok decyzji kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.

- ☐ utworzenie Królestwa Polskiego
- ☐ utworzenie Księstwa Warszawskiego
- ☐ powołanie sejmu prowincjonalnego w Poznaniu
- ☐ utworzenie Wolnego Miasta Krakowa
- ☐ utworzenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego
- ☐ włączenie Gdańska i ziemi chełmińskiej do Prus
- ☐ utworzenie Wolnego Miasta Gdańska

E 3 Przyporządkuj wymienionym pojęciom właściwe ich wyjaśnienie.

A. Galicja, B. protektorat, C. unia personalna, D. uwłaszczenie

1. Związek dwóch lub więcej państw posiadających wspólnego władcę przy zachowaniu przez te państwa odrębności prawnej i politycznej.
2. Potoczna nazwa ziem polskich pod zaborem austriackim.
3. Forma zależności politycznej, w której państwo posiadające własny ustroj jest uzależnione w swej polityce od silniejszego państwa lub państw.
4. Nadanie chłopom na własność użytkowanej przez nich ziemi, połączone ze zniesieniem obciążeń feudalnych.
5. Prawo jakiejś zbiorowości do samodzielnego rozstrzygania swoich spraw.

A. _____ B. _____ C. _____ D. _____

E 4 Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenia.

a) Zaznacz na mapie ciągłą linią granice dawnego Księstwa Warszawskiego.

★ b) Zakreskuj obszar, do którego odnoszą się wszystkie poniższe informacje.

- Część ziem dawnego Księstwa Warszawskiego.
- Terytorium całkowicie wcielone w granice jednego z państw zaborczych na mocy decyzji kongresu wiedeńskiego.
- Ziemie, które po kongresie wiedeńskim nie znalazły się na obszarze żadnej autonomii.

c) Dopisz do podanych poniżej opisów ziem polskich po 1815 r. litery, którymi oznaczono je na mapie.

Opis ziem polskich pod zaborami	Litera na mapie
Kontrolowany przez trzy państwa obszar na lewym brzegu Wisły, któremu nadano autonomię w ramach polityki wewnętrznej.	
Utworzone z większości ziem dawnego Księstwa Warszawskiego autonomiczne państwo, w którym na tronie królewskim zasiadał car.	
Znajdujące się pod rządami Habsburgów od 1772 r. ziemie, do których włączono w 1815 r. m.in. kopalnię soli w Wieliczce.	
Obszar autonomiczny utworzony z zachodnich ziem dawnego Księstwa Warszawskiego, który podlegał Prusom.	

Na dobry początek

1 Wstaw znak „x” w kratki obok przyczyn powstania legalnej opozycji w Królestwie Polskim.

☐ reforma systemu podatkowego	☐ rozbudowa tajnej policji
☐ wprowadzenie cenzury	☐ łamanie przepisów konstytucji
☐ niezwoływanie sejmu	☐ powolny rozwój oświaty i kultury

2 Przyporządkuj nazwy nielegalnych polskich organizacji do opisów, które ich dotyczą.

A. Sprzysiężenie Podchorążych, B. Towarzystwo Patriotyczne, C. Towarzystwo Filomatów

1. Organizacji rozbita wskutek nieudanego powstania dekabrystów.
2. Organizacja studencka w Wilnie, której celem było m.in. samokształcenie.
3. Ugrupowanie powstałe w środowisku warszawskich kadetów wojskowych.
4. Zrzeszenie wywodzące się z wolnomularstwa (masonerii).

A. _____ B. _____ C. _____

3 Wstaw znak „x” w kratki obok przyczyn wybuchu powstania listopadowego.

- ☐ zwalczanie przez władze carskie polskich organizacji patriotycznych
- ☐ tworzenie oddziałów partyzanckich przez Polaków spoza Królestwa
- ☐ groźba wykrycia spisku warszawskich podchorążych
- ☐ łamanie przez cara konstytucji Królestwa Polskiego
- ☐ próba pojmania wodza naczelnego wojsk polskich
- ☐ wieści o sukcesie rewolucji lipcowej we Francji
- ☐ wkroczenie wojsk rosyjskich do Kongresówki

4 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia z czasów powstania listopadowego, to:

- A. obrona Woli, noc listopadowa, detronizacja cara Mikołaja I, bitwa pod Ostrołęką.
- B. detronizacja cara Mikołaja I, noc listopadowa, bitwa pod Ostrołęką, obrona Woli.
- C. bitwa pod Ostrołęką, noc listopadowa, obrona Woli, detronizacja cara Mikołaja I.
- D. noc listopadowa, detronizacja cara Mikołaja I, bitwa pod Ostrołęką, obrona Woli.

- E 5** Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Następnie dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dobrze się już ściemniło, kiedyśmy [dotarli] do posągu Sobieskiego, który według planu miał być punktem zbornym dla oddziału belwederskiego, kiedy błysnęła łuna na Solcu – hasło powstania na wszystkich punktach [...]. Wkrótce musieliśmy przyspieszyć kroku; usłyszeliśmy strzał. [...] Jednocześnie prawie z tym strzałem wpadliśmy przez bramę na dziedziniec Belwederu.

Autor tekstu opisał wydarzenia, do których doszło

- A. podczas obrony warszawskiej Woli. C. w noc wybuchu powstania listopadowego.
B. w trakcie bitwy pod Ostrołęką. D. w trakcie bitwy pod Olszynką Grochowską.

- ★ 6** Zapoznaj się z ilustracją i tekstem. Następnie wykonaj polecenia.

Horace Vernet, *Polski Prometeusz*, 1831 r.

Opinia historyka Władysława Zajewskiego

[...] z powstaniem listopadowym sympatyzowały ruchy rewolucyjne w ówczesnej Europie oraz szeroko rozumiana opinia liberalna [...]. Rozstrzygało przekonanie, że Polacy walczą z najsilniejszym despotą, z najbardziej zacofanym, antykonstytucyjnym państwem w Europie. [...] Nasze powstanie odwoływało się do solidarności ludów i narodów, co było rozumiane najlepiej w tych właśnie kręgach, które w stabilizacji powiedeńskiej doszukiwały się przyczyny licznych napięć nękających Europę.

- a)** Opisz symboliczny przekaz obrazu Horace'a Verneta pt. *Polski Prometeusz*.

- b)** Wyjaśnij, jakie znaczenie dla ruchów rewolucyjnych miało powstanie listopadowe.

TAJEMNICE

Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem?

1 Wstaw znak „x” przy argumentach, które przytaczają badacze uznający, że powstanie listopadowe nie mogło zakończyć się sukcesem Polaków.

- ☐ większa liczebność armii rosyjskiej niż wojsk powstańczych
- ☐ zobowiązanie Prus do realizacji założeń Świętego Przymierza
- ☐ lepsze niż w armii carskiej wyszkolenie i uzbrojenie żołnierzy polskich
- ☐ realne możliwości powiększenia stanu osobowego armii powstańczej
- ☐ zaskoczenie przeciwnika i szybkość działania wojsk Królestwa Polskiego
- ☐ brak przygotowania wojskowego wśród młodych powstańców (np. studentów)

2 Wykonaj polecenia na podstawie tekstu źródłowego.

Przebiwszy tłumy ludu zalegające plac Bankowy, dotarliśmy do drzwi mieszkania księcia Lubckiego. Działy się tam rozmaite wzniosłe i godne potępienia na przemian sceny. Chłopicki, pomimo nominacji, ciągle się droczył i wzdrygał objąć dowództwo nad wojskiem, a lud, gromadnie stojący pod oknami [...] uparcie wywoływał Chłopickiego [...]. [...] Zły był okrutnie, wściekał się, brwi marszczył, klął powstanie po żołniersku.

a) Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Tłum zgromadzony przed mieszkaniem ministra skarbu oczekiwał na ogłoszenie decyzji o podjęciu pokojowych rokowań z carem Mikołajem I.	P	F
Generał Józef Chłopicki nie chciał objąć przywództwa nad powstaniem, ponieważ uważał, że inni polscy dowódcy bardziej zasługiwali na to stanowisko.	P	F

b) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisane zdarzenie odbyło się po

A. zdetronizowaniu Mikołaja I przez sejm Kongresówki.

B. zwycięstwie wojsk powstańczych pod Iganiami.

C. nieudanym zamachu na księcia Konstantego.

D. zatrzymaniu ofensywy generała Ignacego Prądzyńskiego.

SPRZED WIEKÓW

★ **3** Zapoznaj się z tekstami, a następnie wykonaj polecenia.

Fragment książki Jerzego Łojka *Szanse powstania listopadowego*

Spiskowcy oczekiwali oczywistego – jak się im wydawało – rozwoju wypadków: poparcia powstania nie tylko przez większość społeczeństwa, ale również i przede wszystkim przez popularne i uznane za „moralnych przywódców narodu” osobistości [...]. [...] Opinia publiczna [...] ulegała złudzeniu, [...] dopatrywano się nieudolności [elit], ale z reguły nie złej woli; nie rozumiano, że za wątpliwościami co do osiągnięcia celów powstania kryć się może umyślne działanie w kierunku zwichnięcia realnych szans [...].

Fragment artykułu Tomasza Serwatki

[Jerzy Łojek postawił] [...] nazbyt chyba nacięganą tezę, że powstanie miało spore obiektywne szanse [...], ale sprawę „położyli” nieudolni, kunktatorscy [tzn. umyślnie zwlekający z podjęciem decyzji] generałowie [...] i konserwatywni liderzy powstania [...]. Może to i było prawdą, ale tak czy owak armia polska złożona nawet i z 500 tys. osób, [...] musiała po prostu ulec armii cara Mikołaja I. [...] położenie Polski w ciągu 1829 r. stawało się coraz bardziej krytyczne. [...] Jednocześnie cała reszta Europy drżała przed potęgą Mikołaja. Czyż zatem plany młodych podchorążaków [...], aby zabić Konstantego i powstać przeciwko Rosji, były racjonalne? Ba, zapytajmy wprost, czy nie były one szaleństwem w sytuacji, gdy Polska była na łasce i niełasce Rosji, a do stracenia miała bardzo wiele?

a) Wyjaśnij, dlaczego Tomasz Serwatka uznaje, że bez względu na sposób dowodzenia armią powstańcy nie mieli szans na zwycięstwo nad carską Rosją.

b) Oceń, która opinia – Jerzego Łojka czy Tomasza Serwatki – jest według Ciebie bardziej przekonująca. Uzasadnij swoją odpowiedź.

4 Wstaw znak „x” obok represji, które po powstaniu listopadowym nałożył na mieszkańców Królestwa Polskiego car Mikołaj I.

- ☐ unieważnienie konstytucji i zastąpienie jej Statutem organicznym
- ☐ ograniczenie swobody poruszania się przedstawicieli szlachty
- ☐ zastąpienie zlikwidowanej armii polskiej wojskami rosyjskimi
- ☐ nałożenie na Królestwo wysokiej kontrybucji
- ☐ wybudowanie Cytadeli warszawskiej
- ☐ wprowadzenie stanu wojennego

5 Zapoznaj się z fragmentem wiersza. Następnie uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Władysław Anczyc, *Emisariusz*, 1848 r.

[...] Znać Morawca, starca, górala
Znać żebraka kominiarczyka,
Węgra, Cygana, Włocha, Moskala;
Co ledwie przyjdzie natychmiast znika,
Co dziś jak flisak do Gdańska płynie,
Jutro jak handlarz do Węgier zmierza,
Co dziś w Stambule, jutro w Londynie,
Dziś u wieśniaka, znów u Papieża,
Dziś w głębi Litwy, jutro w Poznaniu,
A wszędzie mówi o zmartwychwstaniu.

Znać człowieka, co zaparł¹ siebie
Co dla Ojczyzny, braci, wolności,
Przebiegł pół świata o suchym chlebie;
Wyrzekł się żony, dzieci, miłości;
Co mu wiatr zesiekł wychudłe lica,
Chlebem powszednim – cierpienia, troski,
Uściskiem stryczek, grób, szubienica;
To emisariusz Edward Dębowski
Co za to wszystko w chwili skonań,
Chce tylko słyszeć dzwon zmartwychwstania.

¹ Zaparł – tu: wyrzekł się.

Pierwszych sześć wersów zacytowanego fragmentu utworu dotyczy 4.1. _____.

W dalszej części wiersza zostało wspomniane „zmartwychwstanie”, symbolicznie oznaczające 4.2. _____. Poruszona została również kwestia zagrożeń związanych z pracą emisariusza, do których należała możliwość 4.3. _____.

- 4.1. A. sojuszników sprawy polskiej pochodzących z różnych krajów
B. przebrań i fałszywych tożsamości, z których korzystał emisariusz
C. wizji pokojowego zjednoczenia całej ludzkości w duchu tolerancji
- 4.2. A. cel pracy emisariusza, jakim było odrodzenie niepodległej Polski
B. misję religijną, jaką prowadzili Polacy w społeczeństwach państw europejskich
C. zasadę, że po śmierci jednego emisariusza jego misję podejmie następny
- 4.3. A. uznania za zdrajcę narodu wśród zwolenników współpracy z zaborcami
B. poniesienia śmierci z rąk funkcjonariuszy państw zaborczych
C. otrzymania zakazu podróżowania po różnych obszarach Europy

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Rabacja galicyjska to powstanie chłopskie na terenach zachodniej Galicji w 1846 r., skierowane przeciwko szlachcie i pańszczyźnie.	P	F
Przywódcy powstania krakowskiego starali się przeciągnąć na swoją stronę chłopów, obiecując im uwłaszczenie.	P	F
Chłopi poparli zryw narodowy w Krakowie i masowo wystąpili zbrojnie przeciw wojskom austriackim.	P	F
Władze austriackie wykorzystały rabację do zdławienia polskiego ruchu niepodległościowego.	P	F

- 2 Dokończ zdania na podstawie tekstu źródłowego. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obwieszczenie z 24 kwietnia 1848 r.

[...] wszelkie robocizny pańszczyźniane i inne z dawniejszego stosunku poddańczego wynikłe daniny [...] [chłopskie], znoszą się za wynagrodzeniem w swoim czasie wymierzyć się mającym na koszt Rządu.

Zacytowane obwieszczenie o uwłaszczeniu chłopów zostało wydane przez organ władz

- A. rosyjskich. C. austriackich.
B. pruskich. D. węgierskich.

Przewidywano, że koszty przeprowadzonej reformy będą pokryte z

- A. budżetu państwa. C. wykupu chłopów.
B. opłat ziemian. D. kredytu zagranicznego.

- 3 Przyporządkuj wymienionym poniżej postaciom właściwe opisy.

- A. Ludwik Mierosławski, B. Edward Dembowski, C. Jakub Szela,

1. Organizator powstania krakowskiego. Zginął 27 lutego 1846 r., gdy wojska austriackie ostrzelały procesję patriotyczną, której przewodził.
2. Przywódca wystąpień rewolucyjnych w Wielkopolsce. Po upadku tamtejszego powstania dostał się do niewoli, lecz na prośbę rządu francuskiego został zwolniony.
3. Przywódca chłopów w czasie rabacji galicyjskiej. Stał się na dziesięciolecia postrachem polskiej szlachty.

4 Dokończ poniższe zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia z czasów Wiosny Ludów na ziemiach polskich, to:

- A. wybuch powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, utworzenie Komitetu Narodowego, uwłaszczenie chłopów w zaborze austriackim, wybuch powstania w Wielkopolsce.
- B. wybuch powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, utworzenie Komitetu Narodowego, wybuch powstania w Wielkopolsce, uwłaszczenie chłopów w zaborze austriackim.
- C. utworzenie Komitetu Narodowego, wybuch powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, uwłaszczenie chłopów w zaborze austriackim, wybuch powstania w Wielkopolsce.
- D. wybuch powstania w Wielkopolsce, wybuch powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, utworzenie Komitetu Narodowego, uwłaszczenie chłopów w zaborze austriackim.

E 5 Wykonaj polecenia na podstawie tekstu.

Szela [...] pod pozorem zwalczania powstańców, wstrzymania ich dalszego postępu czy też uderzenia na rozbitków [niedobitków] zorganizował i miał pod swymi rozkazami bandę kilkuset chłopów [...]. [...] Pomijając to, że [...] nie był mu przydzielony żaden urzędnik [...], jak zostało przepisane rozkazem [...], że nie schwycił ani nie dostawił ani jednego powstańca – jest przecież notorycznie [powszechnie] wiadomym, że Szela zaopatrzył znaczną część swojej bandy w cudze, tj. ukradzione konie. Jest też notorycznie wiadome, że ze swoją liczną bandą Szela nie zdziałał nic a nic w interesach rządowych.

a) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autorem tekstu był

- A. uczestnik powstania krakowskiego.
- B. urzędnik austriacki.
- C. członek bandy Jakuba Szeli.
- D. emisariusz emigracyjny.

b) Oceń postępowanie Jakuba Szeli i chłopów pod jego przywództwem w okresie, którego dotyczy tekst źródłowy.

6 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Sygnałem do rozpoczęcia wystąpień rewolucyjnych w 1848 r. w zaborze austriackim był wybuch zamieszek w Warszawie.	P	F
Na wieść o wybuchu Wiosny Ludów w Wiedniu powstały polskie Komitety Narodowe w Krakowie i we Lwowie.	P	F
Wspólne wystąpienia mieszkańców Galicji przeciw władzom austriackim w okresie Wiosny Ludów złagodziły spór między Polakami i Ukraińcami.	P	F
Po wydaniu dekretu o uwłaszczeniu chłopów wojska austriackie stłumiły wystąpienia Wiosny Ludów w galicyjskich miastach.	P	F

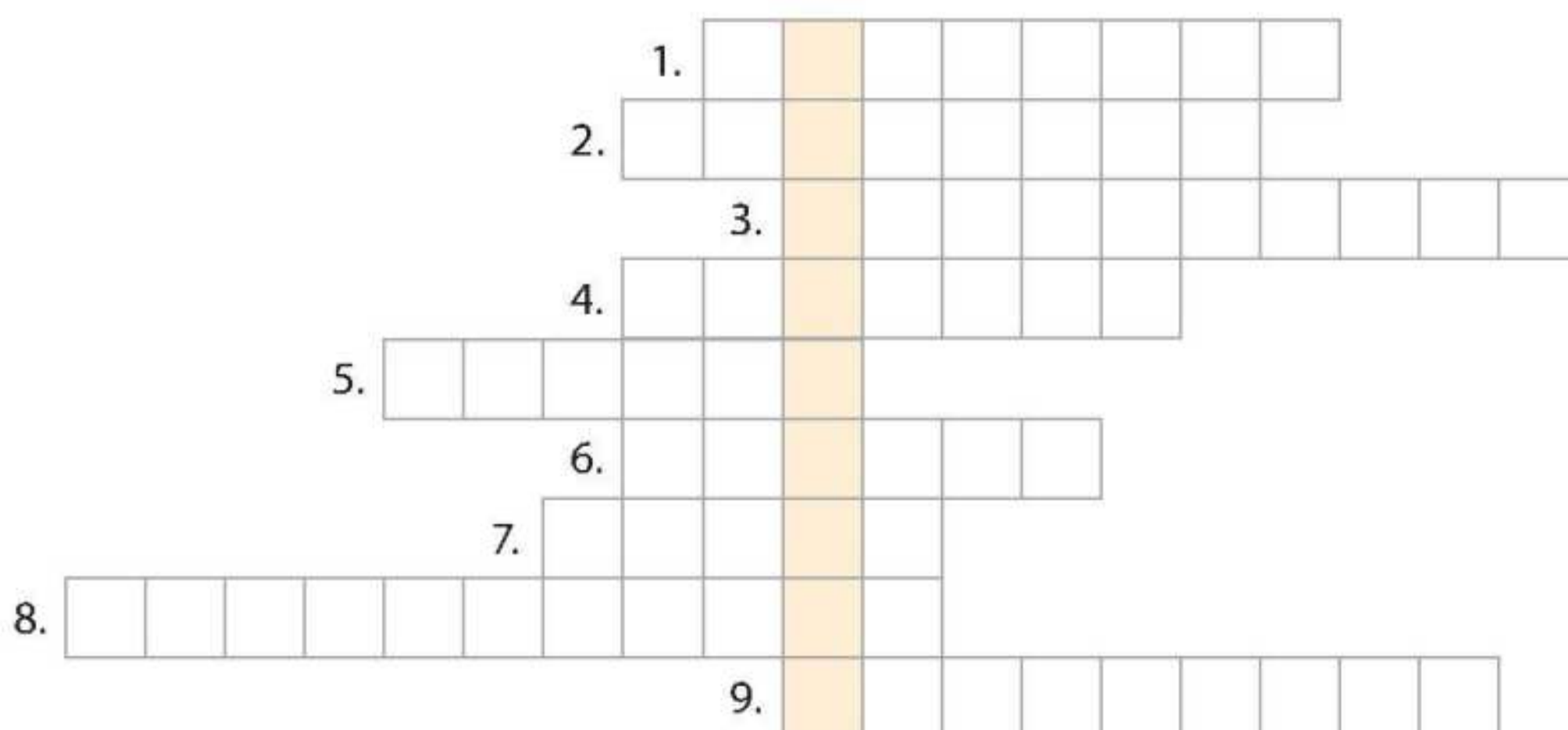

Na dobry początek

1 Wstaw znak „x” przy stwierdzeniach odnoszących się do cech charakterystycznych romantyzmu.

- ☐ odrzucanie jedynie naukowego sposobu poznania świata
- ☐ podtrzymywanie tradycyjnego porządku społecznego
- ☐ kierowanie się emocjami, uczuciami i wyobraźnią
- ☐ nawiązywanie do tradycji ludowej
- ☐ szerzenie haseł wolności i niepodległości
- ☐ upowszechnianie zasad racjonalizmu

2 Rozwiąż krzyżówkę i wyjaśnij otrzymane hasło.

1. Nazwisko czołowego przedstawiciela romantyzmu w polskim malarstwie. Namalował *Pożegnanie powstańca*.
2. Juliusz ... – polski wieszcz działający na emigracji. Napisał *Kordiana*, *Balladynę*, *Lillę Wenedę*.
3. Nazwisko twórcy poematu *Pan Tadeusz*.
4. Imię emigracyjnego działacza niepodległościowego. Był historykiem, którego badania wywarły ogromny wpływ na polską historiografię.
5. Polski kompozytor i wirtuoz fortepianu, na emigracji we Francji zdobył światową sławę.
6. Imię polskiego poety i alpinisty. Jeden z pierwszych zdobywców szczytu Mont Blanc.
7. Największy na uchodźstwie ośrodek polskiego romantyzmu.
8. Prąd filozoficzny uznający, że głównym źródłem wiedzy jest rozum ludzki.
9. Idea religijno-społeczna przyrównująca naród polski do Chrystusa zbawiającego ludzkość.

Hasło: _____ Wyjaśnienie: _____

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Każdemu wydarzeniu podanemu w tabeli przyporządkuj skutek – wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą oznaczono wybrany skutek.

1.1.	Powstanie listopadowe	A	B	C	D
1.2.	Powstanie krakowskie	A	B	C	D
1.3.	Wiosna Ludów w Galicji	A	B	C	D

A. wprowadzenie Statutu organicznego

B. włączenie Krakowa do Galicji

C. założenie Banku Polskiego

D. uwłaszczenie chłopów

Ilustracje do zadania 2.

Zadanie 2.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obrazy namalowane zgodnie z ideami romantyzmu zostały przedstawione na ilustracjach oznaczonych numerami

A. 1 i 3.

B. 1 i 2.

C. 3 i 4.

D. 2 i 4.

Jak rozwiązać
to zadanie?
docwiczenia.pl
Kod: H7HDXK

Tekst do zadania 3.

Art. 3. Korona [...] jest dziedziczną w Osobie Naszej i Naszych Potomków, dziedziców i następców, podług porządku następstwa ustanowionego dla Tronu Rosyjskiego. [...]

Art. 17. Prawo rozciąga opiekę zarówno do wszystkich obywateli bez żadnej różnicy stanu i powołania. [...]

Art. 31. Naród polski mieć będzie [...] reprezentację [...] w Sejmie, złożoną z Króla i z dwóch izb [...].

Zadanie 3.

Dokończ zdanie na podstawie tekstu. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Cytowane przepisy prawne pochodzą z Konstytucji

A.	Królestwa Polskiego,	o czym świadczy postanowienie o	1.	równości wszystkich obywateli wobec prawa bez względu na status społeczny.
			2.	dziedziczeniu tronu króla polskiego przez każdego kolejnego cara Rosji.
B.	Rzeczypospolitej Krakowskiej,		3.	ustanowieniu dwuizbowego sejmiku reprezentującego naród polski.

Zadanie 4.

Uzupełnij opisy legendy poprawnymi informacjami. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród propozycji oznaczonych literami A–D.

- A. powstania listopadowego
- B. rabacji galicyjskiej
- C. powstania krakowskiego
- D. powstania wielkopolskiego

LEGENDA

obszar _____

obszar _____

obszar _____

obszar walk partyzanckich
w czasie _____

Mapa do zadań 4. – 5.

Zadanie 5.

Wpisz w kratki na mapie numery odpowiadające miejscowościom, których dotyczą poniższe opisy.

1. W pobliżu tej miejscowości rozegrała się bitwa z wojskami pruskimi, w której zwycięstwo odnieśli polscy powstańcy dowodzeni przez Ludwika Mierosławskiego.
2. Polska załoga w tym mieście skapitulowała jako ostatnia podczas powstania listopadowego.
3. Pod tym miastem powstańcy listopadowi ponieśli klęskę, która umożliwiła później Rosjanom przeprowadzenie natarcia na Warszawę od zachodu.

III. Europa i świat po Wiośnie Ludów

1 Stany Zjednoczone w XIX wieku

Na dobry początek

1 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Skonfederowane Stany Ameryki to inaczej stany

- A. północne.
- B. południowe.
- C. wschodnie.
- D. zachodnie.

2 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z czasów wojny secesyjnej. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

- A. bitwa pod Gettysburgiem
- B. wybór Abrahama Lincolna na prezydenta
- C. utworzenie Konfederacji
- D. secesja Karoliny Południowej
- E. kapitulacja sił Południa
- F. dekret o zniesieniu niewolnictwa

3 Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenia.

a) Napisz, która strona konfliktu zmobilizowała liczniejszą armię.

b) Oblicz, ilu żołnierzy w sumie zginęło podczas wojny secesyjnej.

c) Wstaw znak „x” we właściwe kratki obok stwierdzeń, które dotyczą danej armii z okresu wojny secesyjnej.

Północ

Południe

☐☐

niemal 1/4 poległych żołnierzy w stosunku do całości stanu armii

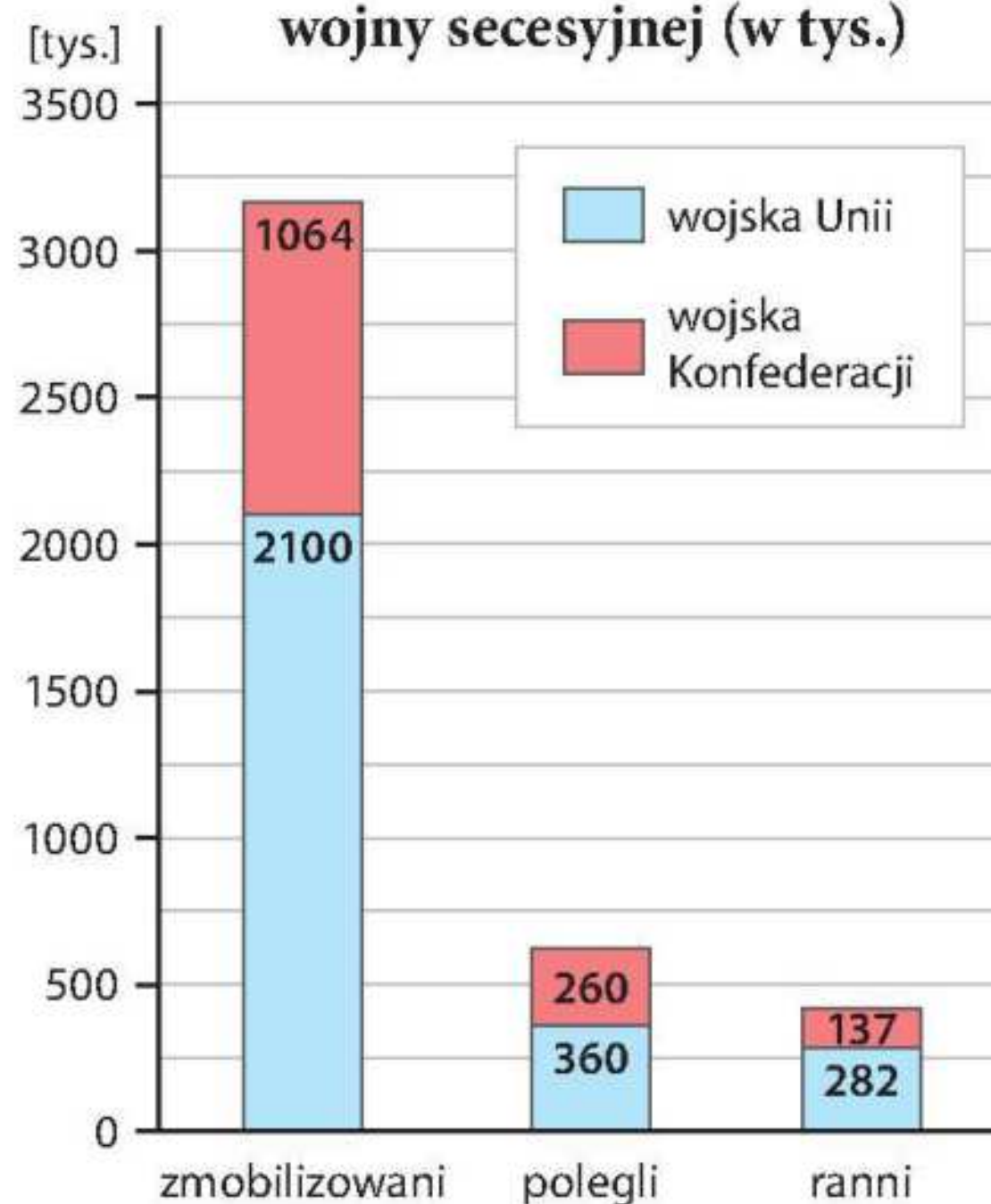
☐☐

ponad pół miliona poległych i rannych

☐☐

prawie dwa razy mniejsza liczebność niż armii przeciwnika

Stan osobowy i straty podczas wojny secesyjnej (w tys.)

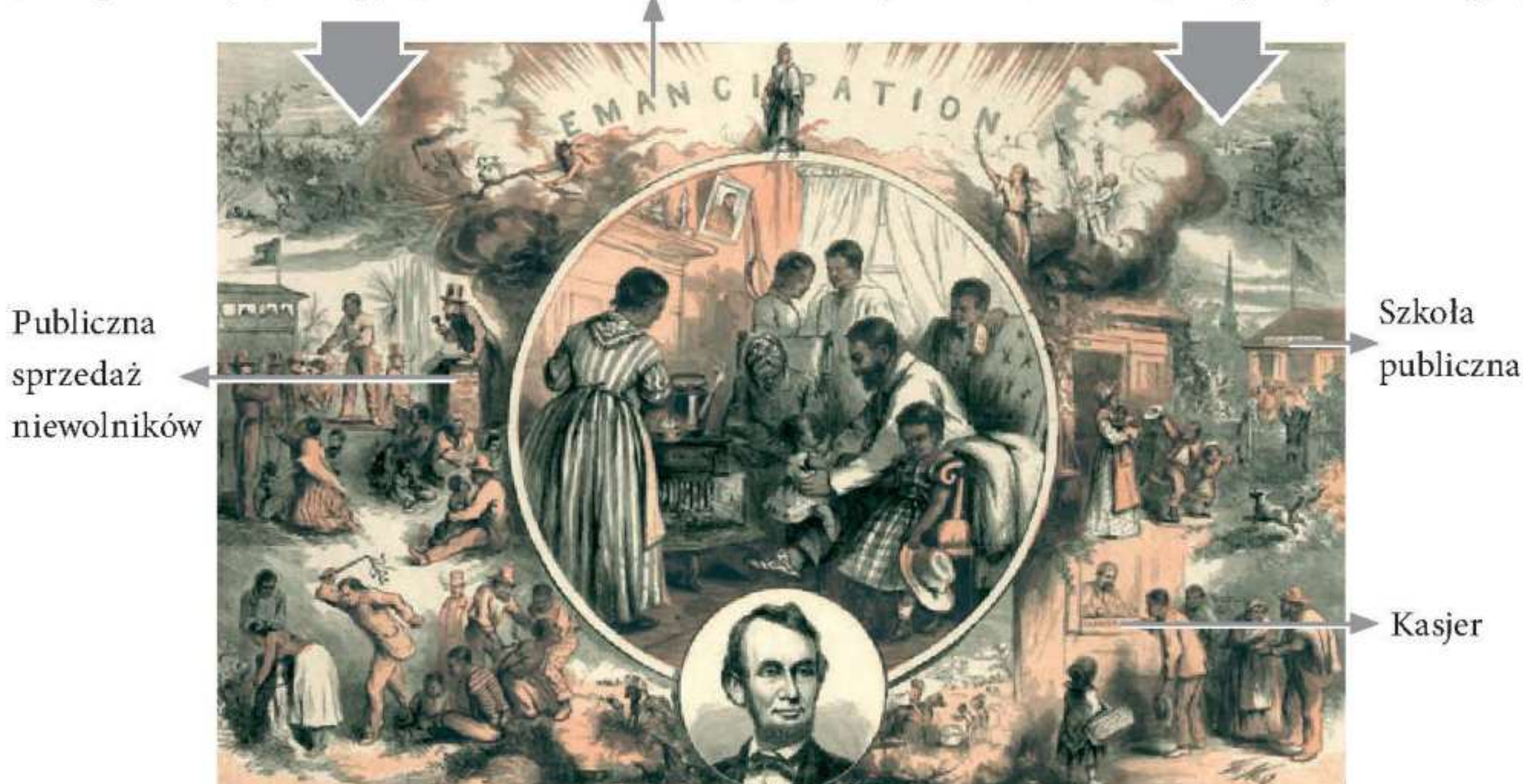

- 4** Określ, które wyrażenia z ramki opisują przyczyny, a które – skutki wojny secesyjnej. Wstaw znak „x” we właściwe kolumny tabeli.

	Przyczyna	Skutek
Upowszechnienie się haseł abolicjonizmu		
Secesja jedenastu stanów amerykańskich		
Zniesienie niewolnictwa		
Prześladowania czarnoskórej ludności		
Wybór na prezydenta USA Abrahama Lincolna		
Wzrost gospodarczy Stanów Zjednoczonych		

- 5** Przyjrzyj się amerykańskiej ilustracji z 1865 r. Następnie wykonaj polecenia.

[Stan przed wojną secesyjną] EMANCYPACJA [tzn. wyzwolenie] [Stan po wojnie secesyjnej]

- a)** Wyjaśnij na podstawie ilustracji, na czym polegała zmiana sytuacji czarnoskórej ludności w Stanach Zjednoczonych po zakończeniu wojny secesyjnej.

- b)** Napisz, czyja podobizna znajduje się w dolnej części ilustracji. Wyjaśnij, dlaczego ukazano właśnie tę postać.

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Pierwszym królem zjednoczonych Włoch był Wiktor Emanuel II.	P	F
Wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” miała na celu opanowanie Wenecji.	P	F
W 1866 r. Włochy przystąpiły do wojny z Austrią po stronie Prus.	P	F
Turyn w 1871 r. został stolicą Królestwa Włoch.	P	F

- 2 Zamaluj na mapie właściwe obszary zgodnie z poniższą legendą.

Włochy w 1871 r.

	granica Królestwa Włoch w 1871 r.
	obszar Królestwa Sardynii przed zawarciem sojuszu z Francją w 1858 r.
	ziemie włączone do Włoch wskutek wojny prusko-austriackiej w 1866 r.
	ziemie zajęte przez Włochy w trakcie wojny prusko-francuskiej w 1870 r.

- 3 Uzupełnij tabelę informacjami dotyczącymi wojen toczonych przez Prusy w okresie zjednoczenia Niemiec.

Lata	Główny przeciwnik	Korzyści osiągnięte przez Prusy
1864		Prusy zajęły ziemie Szlezewiku oraz umocniły swoją pozycję wśród państw niemieckich.
	Austria	
1870–1871		

E 4 Zapoznaj się z przemówieniem Ottona von Bismarcka z 1862 r. i wykonaj polecenia.

Niemcy nie oczekują od Prus liberalizmu, lecz siły. Bawaria, Wirtembergia, Badenia mogą tolerować liberalizm i dlatego nikt nie wyznacza im roli Prus. Prusy powinny zebrać i zachować swoje siły aż do odpowiedniej chwili, którą już niejednokrotnie zmarnowały. Granice Prus po traktacie wiedeńskim nie sprzyjają zdrowemu życiu państwowemu. Wielkich zagadnień chwili nie rozstrzyga się za pomocą mów czy postanowień większości [...], lecz żelazem i krwią.

a) Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Zdaniem Bismarcka szczególną rolę w procesie jednoczenia Niemiec odegrać powinny

A.	Prusy,	ponieważ	1.	były one rządzone w nowoczesny, liberalny sposób.
			2.	dysponowały one największą siłą militarną.
B.	Badenia i Wirtembergia,		3.	miały one po kongresie wiedeńskim szczególnie korzystne granice.

b) Wyjaśnij, co oznacza, że wielkie zagadnienia rozstrzyga się „żelazem i krwią”.

5 Przyjrzyj się zamieszczonej karykaturze. Następnie wykonaj polecenia.

a) Wpisz w wyznaczone miejsca imiona i nazwiska przedstawionych mężczyzn.

A. _____

B. _____

b) Napisz, co symbolizuje na ilustracji próba założenia buta przez postać oznaczoną numerem 1.

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Do przyczyn ekspansji kolonialnej w XIX w. należały dążenia mocarstw do zdobycia nowych rynków zbytu i uzyskania taniej siły roboczej.	P	F
Dzięki kolonializmowi społeczności afrykańskie i azjatyckie zachowały swoje tradycyjne kultury i wierzenia.	P	F
Armie mocarstw europejskich nie rekrutowały do swoich szeregów rdzennej ludności tubylczej z terytoriów swoich kolonii.	P	F
W XIX w. panowało wśród Europejczyków powszechne przeświadczenie o ich wyższości cywilizacyjnej nad ludnością innych kontynentów.	P	F

- 2 Zapoznaj się z biogramem Cecila Johna Rhodesa i przedstawiającą go karykaturą. Następnie podkreśl właściwe dokończenie każdego zdania.

Cecil John Rhodes – polityk i przedsiębiorca brytyjski, żył w latach 1853–1902. Prowadził działalność w metropolii oraz w koloniach brytyjskich. Był twórcą koncepcji kolonizacji „od Kairu do Kapsztadu”. Na jego cześć jedną z kolonii nazwano Rodezją.

C.J. Rhodes prowadził działalność kolonizacyjną w

- A. Azji. C. Ameryce Południowej.
B. Afryce. D. Australii.

Z ilustracji wynika, że planem brytyjskiego kolonizatora było stworzenie

- A. linii morskiej statków łączącej Kair z Kapsztadem.
B. linii telegraficznej łączącej kolonie brytyjskie na kontynencie.
C. sieci dróg lądowych usprawniającej ruch wojsk między koloniami.
D. linii lotniczej z Wielkiej Brytanii do południowej Afryki.

- 3 Określ, które z krajów były w XIX w. metropoliami, a które – koloniami. Zapisz każdą nazwę z ramki w odpowiednim miejscu.

Francja, Kanada, Australia, Wielka Brytania, Indie, Niemcy, Egipt

metropolie – _____

kolonie – _____

- E** **4** Przeczytaj tekst źródłowy. Następnie dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

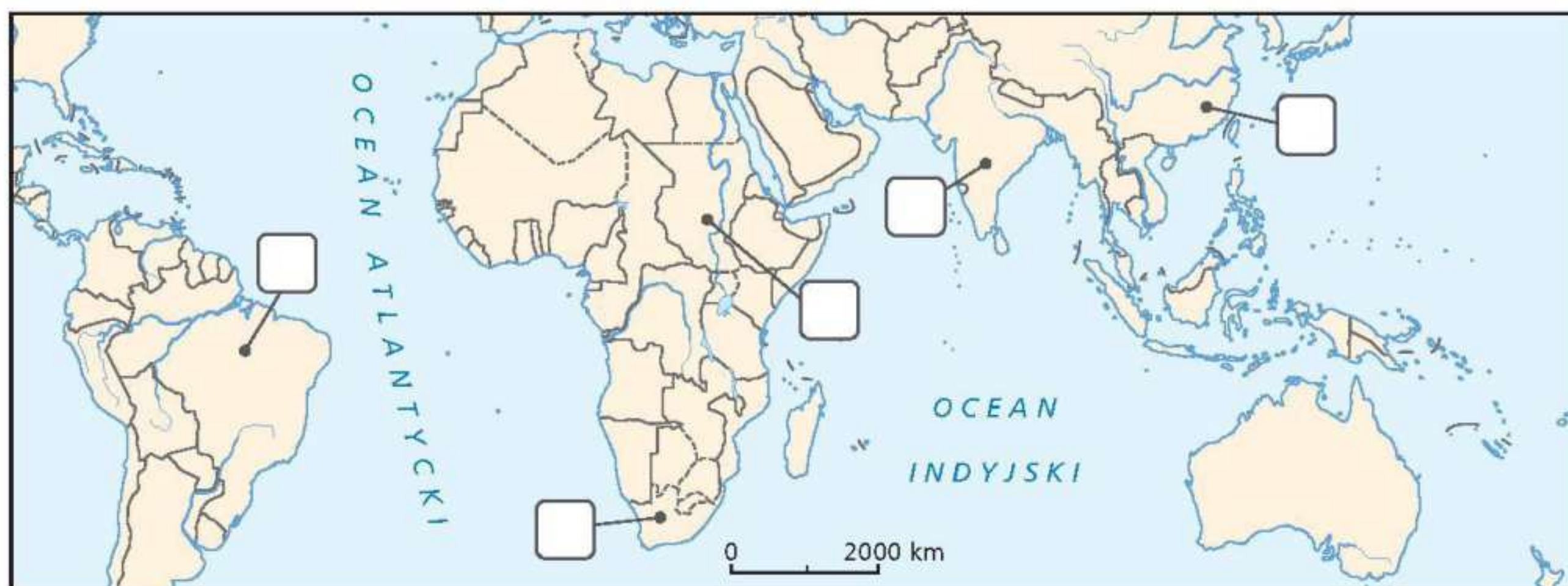
Deklaracja cesarza Mutsuhito – władcy Japonii w latach 1868–1912

Należy wyzbyć się dotychczasowych nawyków i zwyczajów; sprawiedliwość i bezstronność według naturalnych zasad powinny stać się podstawą wszelkich działań. Ze wszystkich stron świata winny być przyjmowane umiejętności i wiedza w celu stworzenia mocnych podstaw cesarstwa.

Podjęte w drugiej połowie XIX w. reformy w Japonii polegały na

A.	zachowaniu sposobu życia utrwalonego w długiej tradycji,	o czym świadczyły słowa cesarza o konieczności	1.	krzewienia rodzimej kultury w sposób jednostronny i bezkrytyczny.
			2.	zdobywania wiedzy o świecie i nowych umiejętności z różnych źródeł.
B.	czerpaniu nowych wzorców działania z obcych kultur,		3.	umocnienia pozycji państwa japońskiego na świecie poprzez stosowanie polityki izolacji.

- 5** Przyjrzyj się mapie dotyczącej końca XIX w. i wykonaj polecenia.

- a)** Zaznacz na mapie pionowymi kreskami granice dwóch państw afrykańskich, które były niepodległe pod koniec XIX w.
- b)** Zamaluj zamorskie posiadłości Wielkiej Brytanii.
- c)** Wstaw w kratki na mapie litery odpowiadające podanym konfliktom w koloniach.
- A. powstanie sipajów
B. powstanie Mahdiego
C. powstanie bokserów
D. wojny burskie

Na dobry początek

- 1 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Założone przez marksistów stowarzyszenie zwane Międzynarodówką skupiało

A. liberałów. B. nacjonalistów. C. socjalistów. D. syjonistów.

- 2 Wpisz we właściwe rubryki tabeli postulaty odpowiadające podanym ruchom politycznym.

Naród ponad wszystko! Władza precz! Znieść własność prywatną środków produkcji!

Socjalizm/Socjaldemokracja	Anarchizm	Nacjonalizm

- 3 Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenia.

Fragment encykliki papieża Leona XIII

[...] podburzają biednych przeciw bogatym i szerzą przekonanie, że wszelkie prywatne posiadanie powinno ustać, aby ustąpić wspólności dóbr, którymi zarządzać powinny gminy miejskie lub rządy same; starają się wmówić, że przez takie przeniesienie własności jednostek na ogół, następnie przez równy podział bogactw [...] potrafią skutecznie zaradzić złu obcemu. Podobny jednak program nie tylko nie może zaradzić złemu, lecz przeciwnie, skrzywdziłby on przede wszystkim strony pracujące [...].

- a) Wyjaśnij, czyje poglądy krytykował autor tekstu.

- b) Rozstrzygnij, czy autor tekstu dostrzegał problem nierówności społecznych. Uzasadnij odpowiedź.

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Ustrój monarchii parlamentarnej najpełniej rozwinął się w XIX w. w Rosji.	P	F
Demokratyzacja życia politycznego oznaczała m.in. wprowadzenie trójpodziału władzy.	P	F
System republikański wprowadzono w XIX w. we Francji.	P	F
Socjaldemokraci reprezentowali w parlamencie pracodawców.	P	F
Chrześcijańscy demokraci wykorzystywali naukę Kościoła, by rozwiązywać problemy robotników i pracodawców.	P	F

- 5** Przyjrzyj się karykaturze i wykonaj polecenia.

- a)** Wymień główny cel, który chciały osiągnąć kobiety widoczne na ilustracji.

- b)** Napisz, jak nazywał się ruch kobiecy, którego zwolenniczki zostały ukazane na ilustracji.

- c)** Napisz, czego obawiał się autor karykatury w związku z równouprawnieniem kobiet.

Na dobry początek

1 Przyporządkuj imiona i nazwiska naukowców lub wynalazców do ich osiągnięć.

A. Karol Darwin

B. Alexander Graham Bell

C. Ludwik Pasteur

D. Wilhelm Roentgen

1. ogłoszenie teorii ewolucji

2. konstruowanie radia

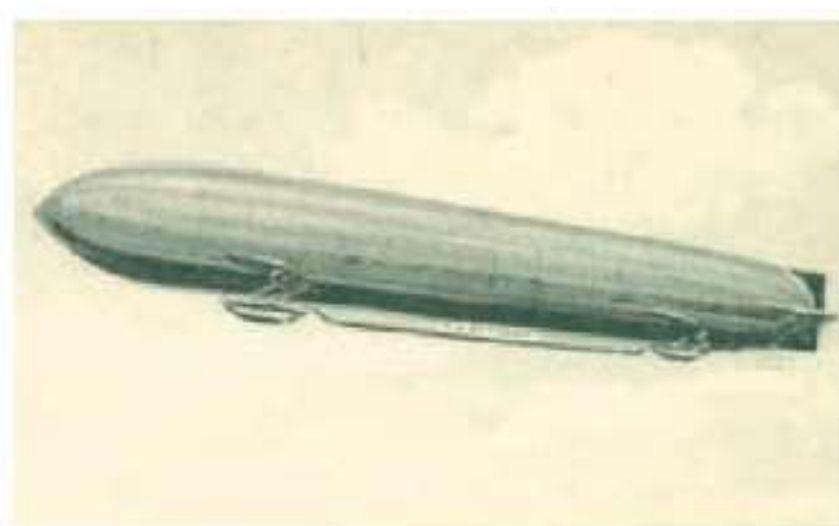
3. opracowanie pierwszych szczepionek

4. wynalezienie telefonu

5. odkrycie promieni X

A. _____ B. _____ C. _____ D. _____

2 Przyjrzyj się zamieszczonym fotografiom. Następnie wykonaj polecenia.

a) Zapisz pod każdym zdjęciem nazwę widocznego na nim środka transportu.

b) Wpisz pod zdjęciami właściwe imiona i nazwiska z ramki.

Ferdynand Zeppelin, Orville i Wilbur Wright, Karl Benz, Louis Lumière

3 Uzupełnij tabelę właściwymi informacjami.

Zjawisko	Skutki dla ludności z przełomu XIX i XX w.
Rozwój czytelnictwa	- uzyskanie dostępu do najnowszych dzieł literackich, m.in. dzięki prasie _____
Powstanie kina	- pojawienie się nowej formy rozrywki _____
Upowszechnienie higieny	- docenienie ruchu na świeżym powietrzu _____

4 Zapoznaj się z pochodzącym z 1910 r. tekstem manifestu jednej z grup artystycznych.

[...] chcemy:

1. Zniszczyć kult przeszłości, obsesję antyku, pedantyzm i formalizm akademicki.
2. Otoczyć powszechną wzdrgą naśladownictwo we wszystkich jego postaciach. [...]
6. Zbuntować się przeciw tyranii słów harmonia i dobry smak, tych zbyt elastycznych wyrażen, którymi łatwo zniweczyć można dzieło Rembrandta lub Goi.
7. Wygnać ze sztuki wszystkie motywy, wszystkie tematy już wykorzystane.
8. Przedstawić i sławić życie codzienne, nieustannie i gwałtownie przetwarzane przez zwycięską naukę.

Napisz, jaki kierunek artystyczny reprezentują autorzy manifestu.

5 Wykreśl w każdym zdaniu błędne wyrażenie, tak aby powstały stwierdzenia prawdziwe.

Styl w architekturze, który charakteryzuje się bogatymi zdobieniami z motywami roślinnymi i zwierzęcymi, to *realizm* / *secesja*.

Jednym z najwybitniejszych przedstawicieli romantyzmu w muzyce był *Fryderyk Chopin* / *Wolfgang Amadeusz Mozart*.

Geometryczne przedstawienie przedmiotów to kluczowy element dzieł *impresjonistów* / *kubistów*.

Alfred Stieglitz był wybitnym amerykańskim *malarzem* / *fotografikiem*.

E 6 Zapoznaj się z tekstem źródłowym na temat wynalazczości w XIX w. Następnie oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Zarówno maszyna do pisania, jak i maszyna do szycia, dwa wielkie dziewiętnastowieczne wynalazki oszczędzające ludzką pracę, zostały ukończone i wprowadzone do produkcji w Stanach Zjednoczonych, a nie w Europie. [...] W Europie [...] droga od teorii do praktyki była rzeczą naturalną, a naukowcy [...] obeznani byli z teorią swoich dziedzin. W Ameryce wynalazcami byli raczej ludzie, którzy próbowali odpowiedzieć na swoje własne potrzeby, zastanawiając się, jak usprawnić narzędzie pracy, albo próbując skonstruować maszynę dla przyspieszenia procesu, który hamował pracę.

Maszynę do pisania i maszynę do szycia wprowadzono do produkcji w Europie.	P	F
Celem twórców wynalazków było zwiększenie zatrudnienia robotników.	P	F
W Ameryce wynalazków dokonywali zwykle praktycy, a nie teoretycy.	P	F

TAJEMNICE

Kim byli impresjoniści?

- 1** Uporządkuj chronologicznie wydarzenia dotyczące impresjonistów, wpisując odpowiednie litery w kratki na osi czasu.

- A. otwarcie Salonu Odrzuconych
- B. otwarcie Muzeum d'Orsay
- C. pierwsza wystawa prac malarskich – Salonu
- D. wystawienie *Impresji* Claude'a Moneta
- E. przebudowa dworca d'Orsay

- 2** Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Nazwa „Salon Odrzuconych” dotyczyła tych malarzy, którzy

- A. zostali odrzuceni przez potępiającą ich dzieła publiczność.
- B. nie zostali zakwalifikowani do udziału w dorocznej wystawie.
- C. zostali zaproszeni do udziału w wystawie, ale sami z niej zrezygnowali.
- D. tworzyli dzieła zbyt przestarzałe, aby je publicznie prezentować.

W Muzeum d'Orsay w Paryżu znajduje się największa kolekcja dzieł impresjonistów. Jest ono dość nietypowe, ponieważ zostało wybudowane jako

- A. zadaszona hala targowa.
- B. jeden z paryskich dworców kolejowych.
- C. największy we Francji kościół.
- D. magazyn broni dla francuskiej armii.

Technika malarska charakterystyczna dla impresjonistów polegała na

- A. zastosowaniu drobnych dotknięć pędzla.
- B. nakładaniu farb na płótno palcami.
- C. malowaniu szerokimi pociągnięciami pędzla.
- D. rzucaniu przypadkowych plam farb.

SPRZED WIEKÓW

- 3** Przyjrzyj się obrazom i wpisz „x” w kratki na ilustracjach przedstawiających dzieła namalowane w stylu impresjonistycznym.

- 4** Zapoznaj się z tekstem, a następnie rozstrzygnij, czy Claude Monet pozostał wierny założeniom impresjonizmu po przejściu operacji oczu. Uzasadnij odpowiedź.

Pod koniec życia Monet przeszedł operację katarakty¹. Zaczął się w jego życiu dziwny okres, kiedy to przemalowywał stare obrazy, dodając im nienaturalnych błękitów. [...] ponieważ podczas operacji usunięto mu soczewkę oka, Monet dostrzegał zdecydowanie więcej promieniowania UV [ultrafioletowego] niż inni. Próbował więc oddać to wrażenie poprzez użycie innego zestawu barw.

¹ Katarakta – zaćma, choroba prowadząca do zmętnienia soczewki oka.

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

A. ogłoszenie teorii ewolucji przez Karola Darwina

C. odbycie pierwszego lotu samolotem przez braci Wright

B. pierwsze nowożytny igrzyska olimpijskie

D. otwarcie Kanału Sueskiego

Zadanie 2.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

A. zakończenie wojny secesyjnej, powstanie II Rzeszy Niemieckiej, zjednoczenie Włoch.

B. powstanie II Rzeszy Niemieckiej, zakończenie wojny secesyjnej, zjednoczenie Włoch.

C. zakończenie wojny secesyjnej, zjednoczenie Włoch, powstanie II Rzeszy Niemieckiej.

D. zjednoczenie Włoch, zakończenie wojny secesyjnej, powstanie II Rzeszy Niemieckiej.

Zadanie 3.

Zaznacz czerwoną linią granice dwóch państw, które w drugiej połowie XIX w. przystąpiły do ekspansji kolonialnej i uzyskały posiadłości w Afryce.

Zadanie 4.

Zakreskuj obszary trzech państw, które przegrały wojnę z Prusami w okresie sprawowania urzędu kanclerza tego państwa przez Ottona von Bismarcka.

Zadanie 5.

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Mapa przedstawia Europę w roku 5.1. _____. Świadczy o tym zakończony proces zjednoczenia 5.2. _____. W tym czasie Turcja była w posiadaniu znacznej części terytorium Półwyspu 5.3. _____.

5.1. A. 1860

B. 1866

C. 1872

5.2. A. Niemiec

B. Austro-Węgier

C. Włoch

5.3. A. Apenińskiego

B. Bałkańskiego

C. Iberyjskiego

Mapa do zadania 3. – 5.

Zadanie 6.

Na podstawie ilustracji dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Ilustracja do zadania 6.

Auguste Renoir,
Plac św. Marka w Wenecji, 1881 r.

Przedstawiony obraz jest przykładem

A.	impresjonizmu,	o czym świadczą	1.	wyraźne kontury i żywe kolory.
			2.	zgeometryzowane formy przedmiotów.
B.	kubizmu,		3.	nieostre kontury i przenikające się barwy.

Tekst do zadania 7.

Ustawa niemiecka z 1878 r.

§ 1. Stowarzyszenia, które drogą dążności socjalno-demokratycznych, socjalistycznych bądź komunistycznych zmierzają do obalenia istniejącego porządku państwowego bądź społecznego, są zakazane. To samo dotyczy tych stowarzyszeń, w których dążności [...] do obalenia istniejącego porządku państwowego bądź społecznego, występują w sposób naruszający spokój publiczny, zwłaszcza zgodę klas ludności. [...]

§ 9. Zgromadzenia, [...] zmierzające do obalenia istniejącego porządku państwowego czy społecznego, należy rozwiązywać.

Zadanie 7.

Wyjaśnij, co łączyło programy ugrupowań politycznych, przeciwko którym wymierzone były zacytowane przepisy.

IV. Ziemie polskie po Wiośnie Ludów

1 Powstanie styczniowe

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H75PPA

Na dobry początek

1 Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Celem pracy organicznej Polaków było

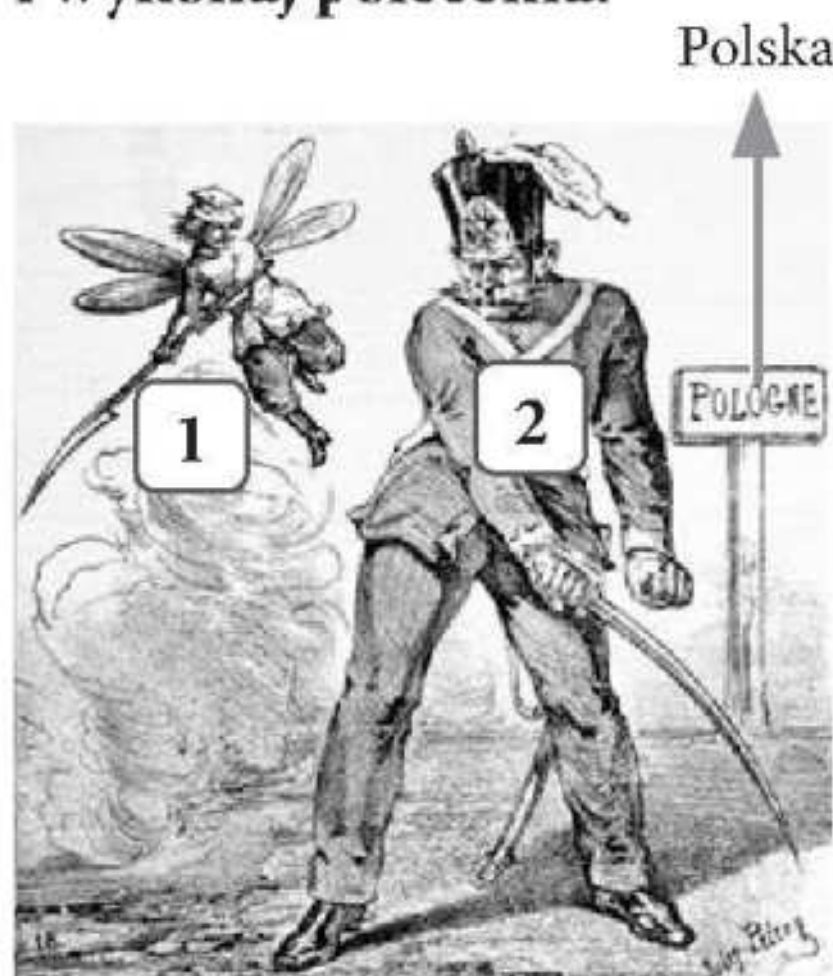
- A. zreformowanie państw zaborczych.
B. przygotowanie kolejnego powstania.

- C. zmodernizowanie polskiego społeczeństwa.
D. umocnienie lojalności wobec zaborców.

2 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania styczniowego była branka zarządzana przez władze carskie z inicjatywy Aleksandra Wielopolskiego.	P	F
Odwilż posewastopolska to okres reform wdrożonych w Rosji po klęsce w wojnie krymskiej.	P	F
Polscy powstańcy w 1863 r. tworzyli regularną armię, która otwarcie wystąpiła przeciw wojskom rosyjskim.	P	F
Polscy chłopci przystąpili do powstania styczniowego po wydaniu przez cara ukazu o uwłaszczeniu.	P	F

3 Zapoznaj się z karykaturą z prasy francuskiej dotyczącą powstania styczniowego i wykonaj polecenia.

a) Określ, kogo symbolizują postacie przedstawione na ilustracji.

1. _____ 2. _____

b) Wyjaśnij, jaką informację dotyczącą sytuacji Polaków przekazywała zaprezentowana karykatura.

4 Wpisz w wyznaczone miejsca imiona i nazwiska trzech kolejnych dyktatorów powstania styczniowego.

_____ → _____ → _____

5 Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenia.

Ostatnia depesza z Paryża księcia Władysława Czartoryskiego¹, 24 kwietnia 1864 r.

[Dwa tygodnie temu francuski minister], słuchając mnie, zdawał się być wzruszony i wyznał, że teraźniejszy stan Europy zmusza Francję do bezczynności w naszej sprawie. Odrzekłem, że [...] miałem nadzieję, że przyjdą wypadki, które Francji ręce rozwiążą [...]. [...] jeszcze w miesiącu lutym [1864 r.] miałem nadzieję, że wojna z półwyspu Duńskiego przejdzie na obszerniejsze pole i w tym duchu pisałem do [...] [Rządu Narodowego], [...] dzisiaj, gdy i ta rachuba zawiodła, czuję, że nie mogę dłużej brać na siebie odpowiedzialności przed sumieniem i narodem [...]. Miałem posłuchanie u cesarza [w tym miesiącu] [...]. „Przeszłego roku – rzekł cesarz [Napoleon III] – o tej właśnie porze, (dzisiaj mogę już to wyznać) księżę Metternich² zapewniał mnie, że byleby powstanie trwało jeszcze kilka miesięcy, rząd austriacki będzie zmuszony połączyć się ze mną i wydać wojnę Rosji. Obecnie rzeczy się zmieniły: krew, która dzisiaj leje się w Polsce, jest całkiem bezpłodną”.

¹ Władysław Czartoryski – polski arystokrata, dyplomata powstańczego Rządu Narodowego.

² Richard Klemens Metternich – austriacki ambasador w Paryżu.

a) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Napoleon III tłumaczył polskiemu przedstawicielowi, że nie mógł udzielić pomocy powstańcom styczniowym z powodu

- A. nieprzychylności społeczeństwa francuskiego wobec sprawy polskiej.
- B. niepomyślnego dla Francji przebiegu wojny prusko-duńskiej.
- C. braku możliwości przeprowadzenia operacji militarnej poza Francją.
- D. niezawiązania antyrosyjskiego sojuszu francusko-austriackiego.

★ b) Napisz, o jakiej wojnie toczącej się w lutym 1864 r. wspomina Władysław Czartoryski.

6 Określ, które ze zdań dotyczą ugrupowania Białych, a które – Czerwonych. Wstaw znak „x” w odpowiednie rubryki tabeli.

	Biali	Czerwoni
Dążyli do wywołania ogólnonarodowego powstania zbrojnego.		
Uzależniali wybuch powstania od pomocy innych państw.		
Jednym z przywódców ugrupowania był Jarosław Dąbrowski.		
Na czele tego ugrupowania stali Andrzej Zamoyski i Leopold Kronenberg.		

Na dobry początek

- 1** Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Protest Michała Drzymały przeciwko władzom zaborczym polegał na

- A. publicznym odmawianiu modlitw po polsku.
- B. zamieszkaniu w wozie cyrkowym.
- C. wydawaniu polskich książek.
- D. zmianie nazwiska z niemieckiego na polskie.

- 2** Wpisz we właściwe rubryki tabeli litery odpowiadające pojęciom, które opisują politykę władz w poszczególnych zaborach.

A. germanizacja	F. ustanowienie urzędu generała-gubernatora
B. wprowadzenie ustawy kagańcowej	G. działalność Komisji Kolonizacyjnej
C. represje wobec Kościoła greckokatolickiego	H. powołanie Sejmu Krajowego
D. autonomia galicyjska	I. wprowadzenie nazwy Kraj Przywiślański
E. działalność Rady Szkolnej Krajowej	

Zabór austriacki	Zabór pruski	Zabór rosyjski

- 3** Zapoznaj się z tekstem anonimowego wiersza z 1901 r. Następnie wykonaj polecenia.

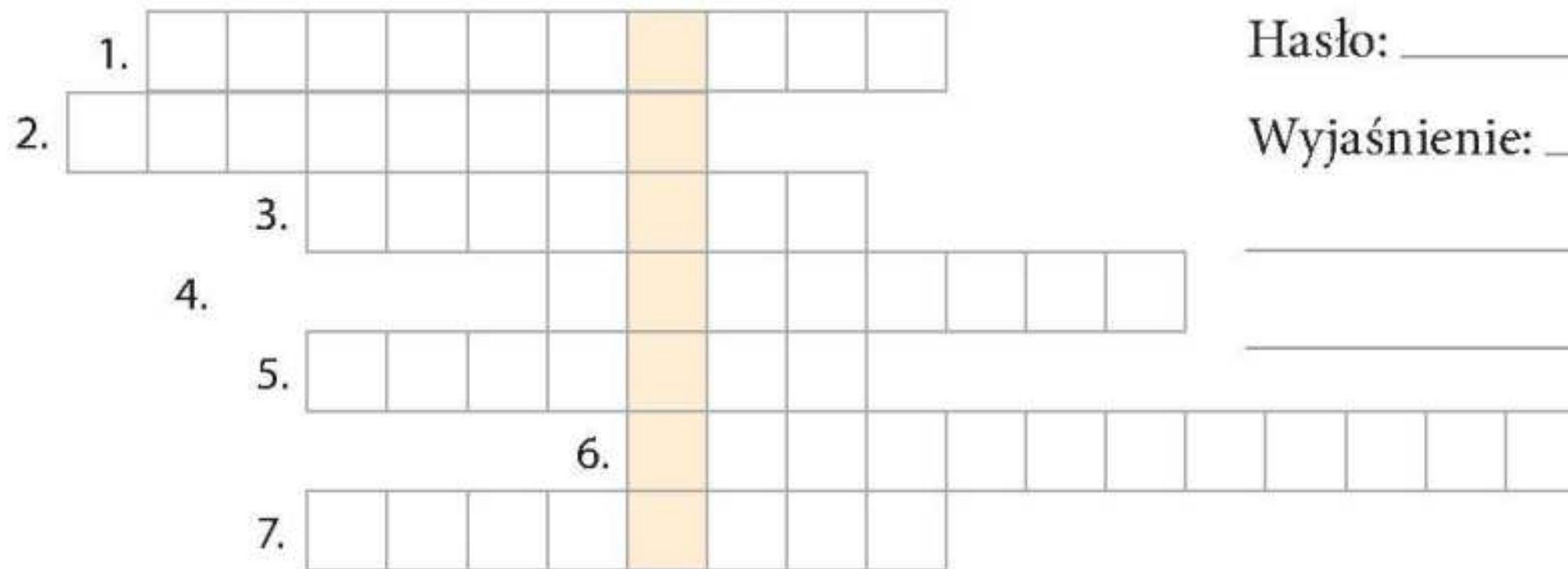
*My z Tobą Boże rozmawiać chcemy,
lecz „Vater unser”¹ nie rozumiemy,
i nikt nie zmusi nas Ciebie tak zwać,
boś Ty nie Vater, lecz Ojciec nasz.*

¹ Vater unser – po niemiecku: Ojcze nasz

- a)** Napisz, w którym z zaborów powstał cytowany wiersz.

- b)** Wyjaśnij, z jakim wydarzeniem związany jest ten tekst. Napisz, jakie znaczenie dla Polaków pod zaborami miało to wydarzenie.

4 Rozwiąż krzyżówkę. Następnie wyjaśnij znaczenie otrzymanego hasła.

Hasło: _____

Wyjaśnienie: _____

1. Kara nakładana przez carat na uczestników powstania styczniowego, która polegała na odebraniu im majątku.
2. Darowanie części wyroku.
3. Czterokołowy wóz używany w cesarstwie rosyjskim do przewożenia więźniów.
4. Postawa Polaków, którzy byli zwolennikami współpracy z władzami we wszystkich trzech zaborach.
5. Kraina w północnej Azji, miejsce zesłań polskich powstańców.
6. Odgórne narzucanie niemieckiej kultury i języka.
7. Nazwisko kanclerza Niemiec prowadzącego silną politykę germanizacyjną.

★ 5 Zapoznaj się z tekstem i ilustracją. Następnie określ, jakie nastroje panowały wśród osób zmierzających na miejsce zesłania w głąb Rosji.

[...] sporo było osób pozbawionych pieniędzy i znajomości, musiały one bardzo znaczne odcinki tej koszmarniej podróży pokonać „pieszym etapem”. Trzeba było przed świtem wyjść z jednej z obrzydliwych etapowych noclegowni i nie zważając na pogodę iść przez cały dzień, żeby dobrnąć do następnej [...]. [...] „etapu” nie można było zapomnieć przez resztę życia.

Jacek Malczewski, *Na etapie (Aresztanci)*, koniec XIX w.

Na dobry początek

- 1 Wykreśl w każdym zdaniu błędne wyrażenie, tak aby powstały stwierdzenia prawdziwe.

W XIX w. Łódź znajdowała się w zaborze *pruskim* / *rosyjskim*.

W drugiej połowie XIX w. większość emigrantów pochodziła z *miast* / *wsi*.

Fabrykanci to *pracownicy* / *właściciele* XIX-wiecznych fabryk.

Szyby naftowe zaczęły powstawać w drugiej połowie XIX w. na ziemiach zaboru *austriackiego* / *rosyjskiego*.

- 2 Zapoznaj się z fotografią przedstawiającą pomnik Hipolita Cegielskiego. Następnie wykonaj polecenia.

- a) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Hipolit Cegielski stworzył swój zakład przemysłowy w

A. Warszawie.

C. Krakowie.

B. Gdańsku.

D. Poznaniu.

- b) Wyjaśnij, dlaczego Hipolit Cegielski został przedstawiony z kołem w ręku.

Pomnik H. Cegielskiego z napisem z łac.: *Praca wszystko zwycięży*.

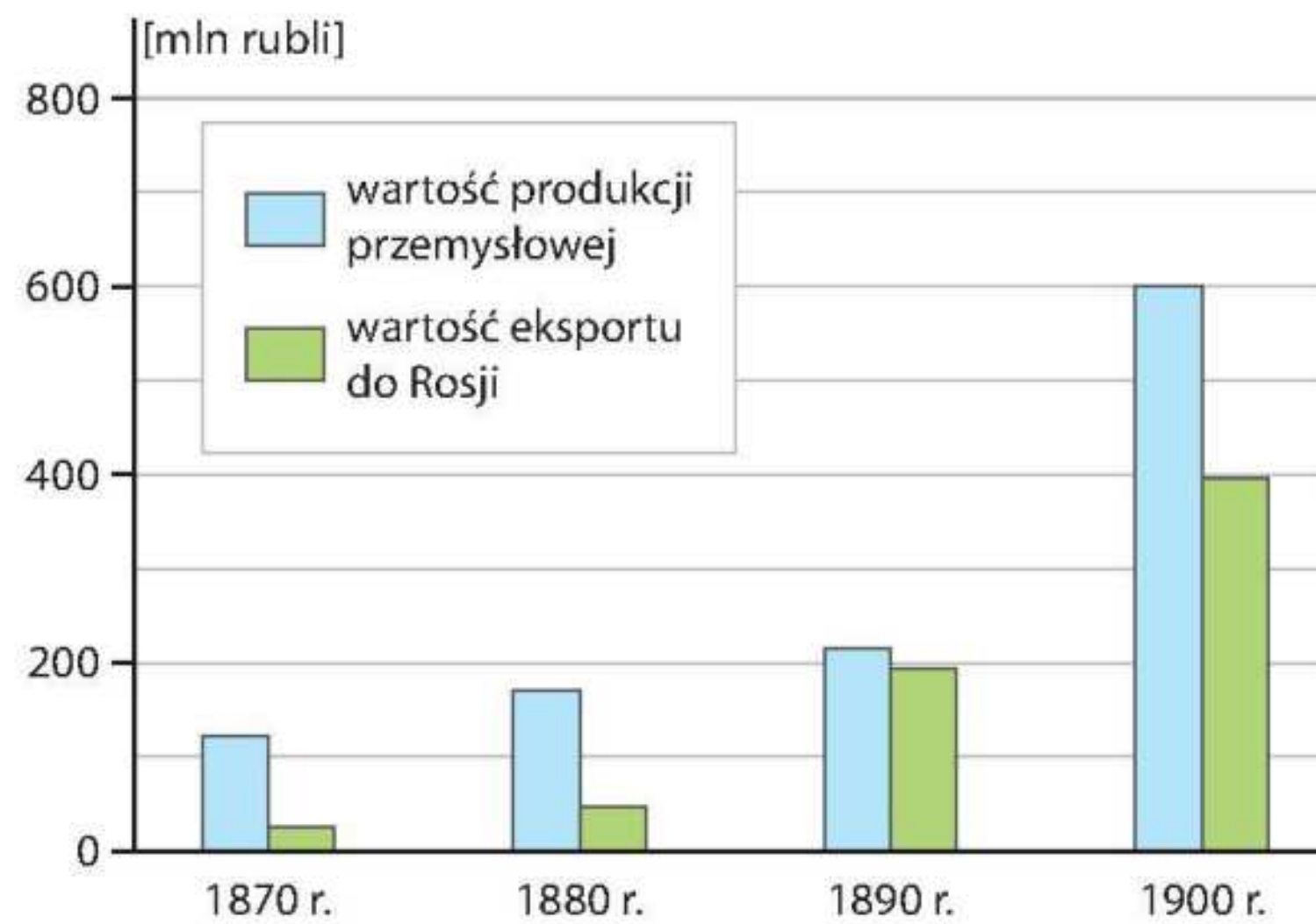
- 3 Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Następnie wykreśl w poniższym tekście błędne stwierdzenia.

Obliczone w zbożu środki żywności „Galicjanina” wynosiły w owym czasie 261 kilo, podczas gdy w Niemczech 507, a w Anglii 607 kilogramów rocznie. Głód, jako stałe zjawisko na wsi, zabierał rocznie 50 tysięcy ludzi. [...] Analfabetyzm był tak wielki, że na wsi na sto ludzi zaledwie dziesięciu umiało czytać i pisać! [...] Gęste zaludnienie, brak ziemi jako warsztatu pracy, nędzna [...] zapłata za całodzienną pracę dorosłego człowieka „na pańskim”, wszystko to musiało kiedyś wywołać ucieczkę chłopów z kraju nędzy.

Zjawiska, na które zwrócił uwagę autor tekstu, świadczyły o zacofaniu / rozwoju Galicji. Jednym z opisanych problemów galicyjskich wsi było wyludnienie / przeludnienie. Sytuacja panująca w tym zaborze skłaniała ludność do zakładania nowych gospodarstw / emigracji zarobkowej za granicę.

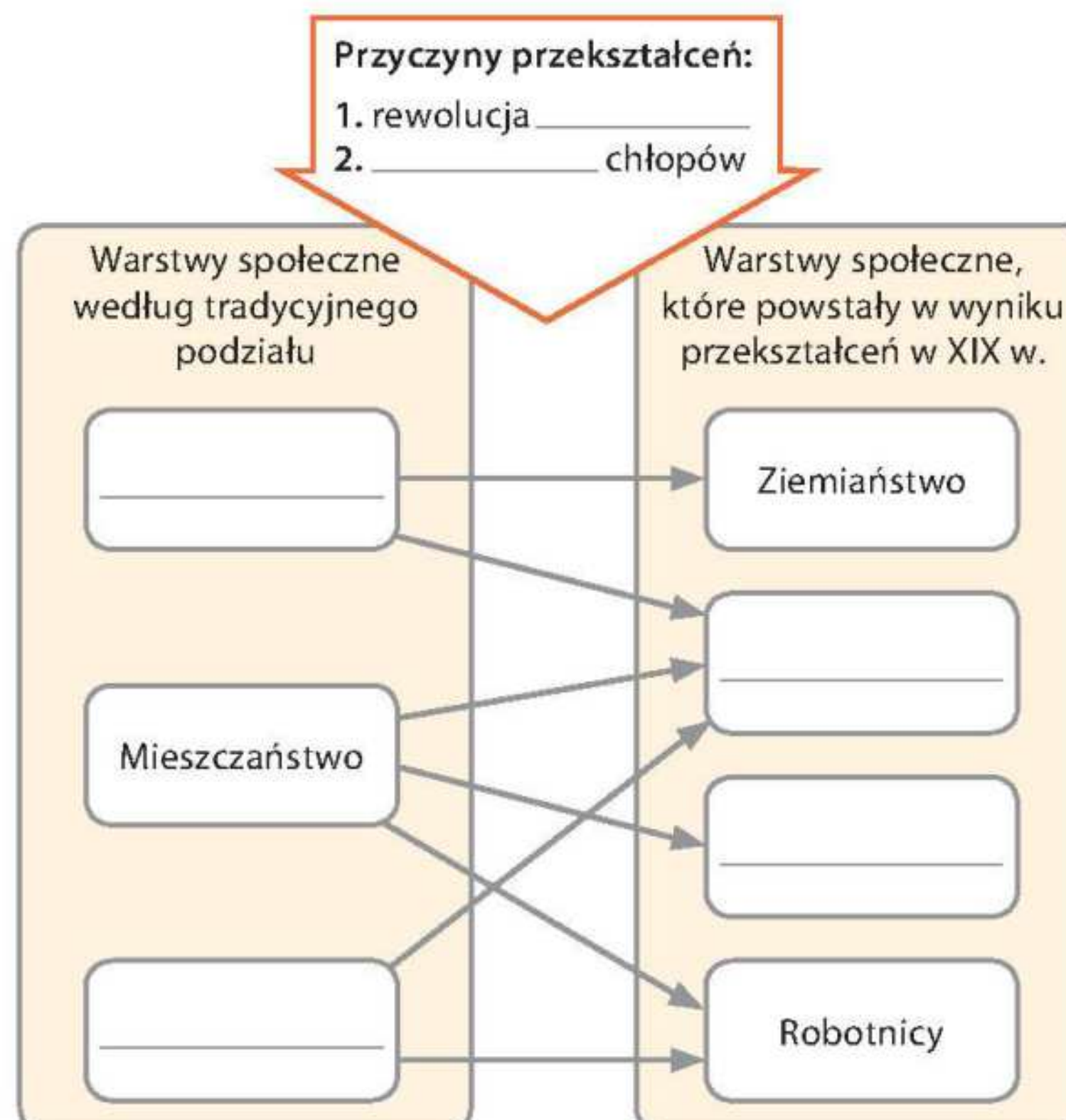
- 4** Oceń na podstawie danych z wykresu, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Produkcja przemysłowa i handel zagraniczny Królestwa Polskiego (w mln rubli)

Wartość eksportu do Rosji w latach 1870–1890 rosła w szybszym tempie niż wartość produkcji przemysłowej.	P	F
Najdynamiczniejszy (procentowo najwyższy) wzrost wartości eksportu do Rosji nastąpił w latach 1870–1880.	P	F
Liczbowo największy wzrost wartości produkcji przemysłowej nastąpił w latach 1880–1890.	P	F

- 5** Uzupełnij schemat przedstawiający przekształcenie struktury społeczeństwa polskiego w XIX w. Wpisz w wyznaczone miejsca właściwe wyrazy.

Na dobry początek

E

- 1 Wybierz spośród podanych nazw oznaczonych literami A. – G. cztery partie polityczne, które reprezentowały ruch robotniczy. Następnie wpisz na osi czasu w porządku chronologicznym kolejność ich powstawania.

A. Socjaldemokracja Królestwa Polskiego	E. Polska Partia Socjaldemokratyczna
B. Stronnictwo Ludowe	Galicji i Śląska
C. Polska Partia Socjalistyczna	F. Polskie Stronnictwo Ludowe
D. Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne	G. Wielki Proletariat

- 2 Porównaj główne postulaty przedstawicieli polskich ruchów politycznych z przełomu XIX i XX w. w poszczególnych kwestiach. Uzupełnij tabelę.

	Kwestia		
	Liderzy polityczni	Niepodległość i ustrój Polski	Sprawy społeczne
Socjaliści – nurt internacjonalistyczny	Róża Luksemburg, Julian Marchlewski		
Socjaliści – nurt niepodległościowy			zagwarantowanie robotnikom prawa do strajku i umożliwienie działalności stowarzyszeń i partii politycznych
Narodowcy	Roman Dmowski		
Ludowcy		przyszła niepodległość państwa polskiego zależna od włączenia chłopów do życia narodowego	

- E 3** Dokończ zdania na podstawie tekstu źródłowego. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pojęciem ludu obejmujemy wszystkie warstwy, zarówno wiejskie, jak i miejskie, które zajmują się pracą fizyczną czy umysłową [...]. Lud w takim pojęciu to rdzeń narodu. [...] Jest uszczerbkiem dla przyszłości naszej, że ordynacja wyborcza [tzn. zasady przeprowadzania wyborów do władz] Sejmu Krajowego nieprzychylniej [...] traktuje ludność krajową niż ordynacja dla parlamentu poza krajem. Sprawiedliwość wymaga reformy wyborczej, równającej obywateli w obliczu prawa [...]. Żądamy przeto powszechnego i równego prawa wyborczego [...].

Przedstawione w tekście postulaty pochodzą z programu ludowców skupionych w

- A. PSL.
- B. PPS.
- C. SDKPiL.
- D. PPSD.

Partia polityczna, której postulaty przedstawiono w tekście, działała

- A. w Królestwie Polskim.
- B. na ziemiach zabranych.
- C. w Galicji.
- D. w Prowincji Poznańskiej.

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Wyrażenie „krwawa niedziela” odnosi się do siłowego stłumienia strajku w Łodzi w 1905 r.	P	F
W październiku 1905 r. polscy robotnicy przyłączyli się do strajku powszechnego ogłoszonego w Rosji.	P	F
W czasie rewolucji doszło do zjednoczenia PPS-Frakcji Rewolucyjnej i PPS-Lewicy.	P	F

- 5** Wstaw znak „x” obok skutków rewolucji z lat 1905–1907 dla mieszkańców Królestwa Polskiego.

- ☐ wprowadzenie polskich posłów do parlamentu Rosji
- ☐ zalegalizowanie Kościoła unickiego
- ☐ powstawanie polskich szkół prywatnych
- ☐ polonizacja uczelni wyższych
- ☐ uaktywnienie się polskich organizacji politycznych
- ☐ osłabienie polskiego życia kulturalnego i naukowego

Na dobry początek

- 1 Przyporządkuj stwierdzenia odnoszące się do pozytywizmu oraz modernizmu. Wpisz właściwe litery do tabeli.

A. swobodny styl życia cyganerii	E. działalność pomocowa
B. hasło „sztuka dla sztuki”	F. nawiązywanie do romantyzmu
C. krytyka idei romantycznych	G. praca u podstaw
D. praca organiczna	H. awangardowe tendencje w sztuce

Pozytywizm	Modernizm

- 2 Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Następnie wykonaj polecenia.

[...] „tradycja” i „duch narodowy” łamie nas [...]. Inne czynniki składały się na wytworzenie współczesnej duszy polskiej – tej chcemy dać wyraz w sztuce, choćby w opozycji do całego starszego pokolenia. [...] Nie ma bowiem prawdziwej, wielkiej sztuki bez swobodnego przejawu indywidualności – wszelka inna sztuka, tworzona dla ogółu, jest przemysłem artystycznym. [...] Żądamy od sztuki naszej, aby była polską, na wskroś polską, bo jeśli straci rodzimość, straci tym samym siłę i wartość, i swoją rację bytu. Ale obok tego powinna być młoda, mieć w sobie ogień młodości, skrzydła orle, królewskiego ducha, płomiennego ducha Mickiewicza.

- a) Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zacytowany tekst prezentuje postulaty artystów z nurtu

A. historycznego.	C. młodopolskiego.
B. realistycznego.	D. pozytywistycznego.

Artyści z nurtu opisanego w tekście podkreślali, że ich zdaniem najważniejsze w pracy artystycznej jest

A. wierne odzwierciedlanie rzeczywistości.	C. indywidualne podejście do sztuki.
B. nawoływanie do powstania zbrojnego.	D. wykorzystanie dzieł do spraw politycznych.

- b) Napisz, do której epoki w kulturze polskiej odwołują się autorzy tekstu.

- 3** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Sztuka tworzona ku pokrzepieniu serc służyła uświadomieniu narodowemu wśród Polaków.	P	F
Akademia Umiejętności powstała w 1873 r. w Warszawie.	P	F
Helena Modrzejewska była jedną z najwybitniejszych polskich autorek bajek dla dzieci.	P	F
Do najwybitniejszych przedstawicieli Młodej Polski zalicza się: Stanisława Wyspiańskiego, Władysława Reymonta i Stefana Żeromskiego.	P	F

- 4** Połącz imiona i nazwiska artystów z właściwymi tytułami ich dzieł.

Henryk Sienkiewicz •	• <i>Lalka</i>
Bolesław Prus •	• <i>Pan Wołodyjowski</i>
Stanisław Wyspiański •	• <i>Rota</i>
	• <i>Wesele</i>

- 5** Przyjrzyj się zamieszczonym reprodukcjom XIX-wiecznych dzieł malarstwa polskiego. Następnie wykonaj polecenia.

- a)** Napisz, kto jest autorem przedstawionych dzieł.

- b)** Na przykładzie przedstawionych dzieł wyjaśnij, jakie znaczenie dla Polaków żyjących pod zaborami miało malarstwo historyczne.

TAJEMNICE

Jak działała Organizacja Bojowa PPS?

- 1** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Impulsem do założenia Organizacji Bojowej stała się konieczność ochrony przed carską Ochroną spotkań i demonstracji organizowanych przez PPS.	P	F
Podczas manifestacji na placu Grzybowskim w Warszawie w listopadzie 1904 r. demonstranci dysponowali bronią palną.	P	F
Podczas „krwawej środy” oddziały Organizacji Bojowej PPS przeprowadziły serię strajków robotniczych w największych fabrykach Królestwa Polskiego.	P	F
W 1900 r. Organizacja Bojowa PPS pod Bezdanami napadła na rosyjski pociąg i zdobyła pieniądze na dalszą działalność konspiracyjną.	P	F

- 2** Zapoznaj się z ulotkami PPS-Francji Rewolucyjnej z lat 1905–1907. Następnie wykonaj polecenia.

a) Nadaj każdej ulotce tytuł, który będzie odnosił się do opisanej w niej formy działalności Organizacji Bojowej PPS.

A – _____

B – _____

Żowarzysze! Obywatele!

A W dniu 15 sierpnia z woli Rewolucji, z rąk członków naszej bojowej organizacji zginęło naraz w wielu miejscach kraju parę dziesiątków szczególnie złośliwych i szkodliwych sług carskich. Twarda ręka Rewolucji musiała znów podruzgotać okrutnie wiele carskich żywych narzędzi tortury i mordy. Kula rewolucjonisty zaświstała groźnie, ostrzegawczo i karząco w powietrzu, dusznym od ucisku i gwałtu.

B **Z A W I A D O M I E N I E.**
Podajemy do wiadomości ogółu, że w nocy z dnia 5 na 6 b. m. organizacja spiskowo-bojowa naszej partii skonfiskowała z rządowej kasy powiatowej w Opatowie rubli 12194 (dwanaście tys. sto dziewięćdziesiąt cztery).
Pieniądze te zostaną obrócone na dalszą walkę rewolucyjną z rządem carskim.
Warszawa, Centralny Komitet Robotniczy
w sierpniu 1905 r. Polskiej Partji Socjalistycznej.

SPRZED WIEKÓW

b) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Akcja Organizacji Bojowej PPS opisana w ulotce A została przeprowadzona w

A. 1905 r.

B. 1906 r.

C. 1907 r.

D. 1908 r.

3 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia, których konsekwencją było poniższe zawiadomienie. Wpisz w kratki właściwe kolejne numery od 1 do 5.

Dziś w nocy wyrwaliśmy opryszkom carskim z Pawiaka wszystkich tych więźniów, którym groziła kara śmierci. Było ich dziesięciu – wszyscy wolni.

Warszawa, d. 24 kwietnia 1906 r.

Centralny Komitet Robotniczy Polskiej Partii Socjalistycznej

- ☐ uwolnienie więźniów skazanych na śmierć
- ☐ przekupienie pomocnika naczelnika więzienia i sfałszowanie dokumentów
- ☐ przybycie do więzienia w celu przetransportowania więźniów
- ☐ pobicie więźnia, który podjął próbę ucieczki
- ☐ przebranie się bojowców w mundury carskich żandarmów

4 Zapoznaj się z tekstem anonimowej piosenki i wykonaj polecenia.

*Posłuchajcie bracia mili
[...] powieść znaną,
Ażebyśmy tak walczyli,
za ideę ukochaną.*

*Był to chłopiec piękny, młody,
Wyście o nim nie wiedzieli
A jak rzucił bombę w cyrkuł¹,
Dostał się do Cytadeli*

¹ Cyrkuł – tu: komisariat policji.

*W Cytadeli długo siedział,
Mścili się nad nim katowie,
Ciało mu nad ogniem piekła,
Myśleli, że im co powie. [...]*

*„Jam za wolność ciągle walczył,
Wiem, co polska konstytucja
I ostatni okrzyk wznoszę:
Niechaj żyje rewolucja!”*

a) Napisz, jak nazywał się działacz Organizacji Bojowej PPS, któremu został poświęcony przedstawiony utwór.

b) Wymień, za jakie idee poniósł śmierć bohater utworu.

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. wydanie ukazu o uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim
- B. utworzenie Polskiej Partii Socjalistycznej
- C. stłumienie pokojowej demonstracji – „krwawa niedziela”
- D. wybuch powstania styczniowego

Zadanie 2.

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Ilustracja do zadania 2.

Józef Chełmoński, *Bociany*, 1900 r.

Przedstawiony na ilustracji obraz stanowi przykład malarstwa

A.	realistycznego,	ponieważ	1.	nawiązuje do wydarzeń z przeszłości, których twórca nie był świadkiem.
			2.	przedstawia w dokładny sposób sytuację widzianą przez malarza.
B.	historycznego,		3.	odtwarza ulotne chwile i odczucia, na których skupia się artysta.

Zadanie 3.

Rozwiń podane skróty. Podkreśl te, które oznaczają nazwy ugrupowań politycznych.

- SDKPiL – _____
- ND – _____
- ZWC – _____

Tekst do zadania 4.

Fragment wspomnień Wincentego Witosa o sytuacji ludności chłopskiej w Galicji

Kiedy do Wierzchosławic po kilkunastoletnim pobycie w Ameryce powrócił Walenty Podlasek, który nie wiadomo jakim sposobem się tam dostał, chodziły do niego takie procesje ludzi codziennie, że zmuszony był się kryć przed nimi, ażeby go pytaniami nie zamęczyli. A gdy za przywiezione dolary kupił kilkanaście morgów gruntu i zaczął budować [...] dom [...], ludziska z zazdrości i pragnienia mało nie poszaleli.

Zadanie 4.

Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zgodnie z przytoczoną relacją przyczyną emigracji chłopów z Galicji do Ameryki była chęć

- A. korzystania ze swobód demokratycznych. C. propagowania polskiej kultury za granicą.
B. wydostania się z ubóstwa. D. zdobywania wiedzy o świecie.

Zadanie 5.

Napisz, kto był właścicielem przedstawionego na fotografii wozu. Wyjaśnij, na czym polegał protest tej osoby przeciwko decyzjom władz zaborczych.

Ilustracja do zadania 5.

Zadanie 6.

Oznacz nazwy właściwych miast zgodnie z poniższymi instrukcjami.

Oznaczenie	Miasto, w którym...
[nazwa miasta]	istniał polski uniwersytet.
[nazwa miasta]	działał podczas powstania styczniowego Tymczasowy Rząd Narodowy.
[nazwa miasta]	powstały zakłady Hipolita Cegielskiego.

Mapa do zadań 6.–7.

Zadanie 7.

Zakreskuj pionowymi liniami obszar, na którym była prowadzona polityka kulturkampfu, a poziomymi – nazywany Krajem Przywiślańskim.

V. I wojna światowa

1 Świat na drodze ku wojnie

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7UM1H

Na dobry początek

- 1 Przy nazwach sojuszy wojskowych z czasów poprzedzających I wojnę światową wpisz drugą nazwę, pod którą występowały.

trójprzymierze	trójporozumienie

- 2 Zapoznaj się z mapą, a następnie wykonaj polecenia.

a) Zaznacz na mapie kolorem zielonym państwa, które utworzyły trójprzymierze, a kolorem czerwonym te, które należały do trójporozumienia.

★ b) Podkreśl nazwy miast, w których zawarto trójprzymierze i podpisano układ kończący formowanie trójporozumienia.

- E 3** Przeczytaj notę dyplomatyczną z 1891 r., a następnie oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniu prawdziwym, a „F” – przy fałszywym.

[...] rząd Republiki [Francuskiej] przyłącza się w zupełności do dwóch punktów zawartych w doniesieniu p. Giersa¹, a sformułowanych jak następuje:

1. W celu ustalenia i utwierdzenia łączącego ich serdecznego porozumienia, chcąc zgodnie przyczynić się do utrzymania pokoju, [...] oba rządy oświadczają, że będą się porozumiewały w każdej sprawie mogącej narazić pokój powszechny.
2. W razie gdyby ten pokój był rzeczywiście zagrożony, a zwłaszcza gdyby jednej ze stron groziła napaść, obie strony porozumiewają się co do środków, jakie oba rządy w tym wypadku byłyby zmuszone natychmiast i równocześnie podjąć.

¹ Nikołaj de Giers – rosyjski minister spraw zagranicznych.

W nocy potwierdzono gotowość Francji i Rosji do wzajemnego konsultowania wszystkich spraw, które mogłyby zakłócić panujący porządek międzynarodowy.	P	F
W przypadku wybuchu wojny Rosja i Francja samodzielnie podejmą decyzję o udziale w działaniach zbrojnych i będą je prowadzić niezależnie od siebie.	P	F

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Bitwa pod Cuszimą w 1905 r. zakończyła się klęską Rosji.	P	F
„Kocioł bałkański” to określenie napiętej sytuacji politycznej na Bałkanach tuż przed wybuchem I wojny światowej.	P	F
Narastające konflikty pomiędzy mocarstwami europejskimi doprowadziły do wyścigu zbrojeń i powstania nowych rodzajów broni.	P	F
Rywalizację na morzach przed I wojną światową prowadziły Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Turcja.	P	F
Japonia, Niemcy i Stany Zjednoczone przed wybuchem I wojny światowej zyskały pozycję światowych mocarstw.	P	F

- 5** Dokończ zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Postawa pacyfistyczna oznacza

- A. zamiłowanie do żeglowania po oceanach.
- B. fascynację wojną.
- C. sprzeciw wobec wojny i jej okrucieństw.
- D. wstręt do żeglowania.

Wojna rosyjsko-japońska toczyła się

- A. na Bałtyku.
- B. na Dalekim Wschodzie.
- C. w Korei.
- D. na Bałkanach.

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Bezpośrednią przyczyną wybuchu I wojny światowej był zamach na austriackiego arcyksięcia, przeprowadzony w Sarajewie przez serbskiego nacjonalistę.	P	F
Wojnę rozpoczął jednoczesny atak Francji i Rosji na Niemcy i Austro-Węgry.	P	F
Wielka Brytania wysłała swoje wojska do Francji, by wesprzeć oddziały francusko-belgijskie stawiające opór najeźdźcom.	P	F
Podczas bitwy nad Marną w 1914 r. wojskom niemieckim udało się zatrzymać natarcie francusko-belgijskie i zastosować plan wojny błyskawicznej.	P	F

- 2 Zapoznaj się z ilustracjami, a następnie wstaw znak „x” w kratki na fotografiach, na których przedstawiono elementy umożliwiające żołnierzom skuteczną obronę ich pozycji. Uzasadnij swój wybór.

E 3 Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

O czwartej godzinie nad ranem, kiedy większość żołnierzy spała w swoich okopach, posterunki ochronne zwróciły uwagę na szereg wybuchów, jakie dały się słyszeć od strony pozycji niemieckich [...]. [...] Zaraz po wybuchach dał się słyszeć syk i nad okopami nieprzyjacielskimi zaczęły się ukazywać kłęby jasnego dymu, koloru żółtozielonego. [...] W tym samym czasie dmący w naszą stronę niezbyt silny, ale stały wiatr poniosł obłok wypuszczonego gazu na nasze pozycje. [...] skoro tylko gaz dotarł do okopów i ludzie wciągnęli go kilka razy do płuc, natychmiast ujawniło się jego niszczące działanie. [...] kiedy wypuszczony przez wrogów obłok przeszedł przez nasze pozycje i powoli oddalił się, rozpoczął się atak Niemców. Żołnierze, którzy pozostali w okopach, cierpiący i chorzy, pozbawieni sił, dźwignęli karabiny, aby odeprzeć atak, ale wszystkie części metalowe na karabinach były pokryte warstwą gazu, zamki karabinów zardzewiały i nie działały.

a) Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Podczas ataku gazami bojowymi Niemcy wykorzystali warunki atmosferyczne, m.in.

A. słoneczną pogodę.	D. lekki wiatr wiejący w kierunku linii nieprzyjaciela.
B. padający nad linią frontu deszcz.	
C. silny i porywisty wiatr.	

★ b) Wytlumacz, na co liczyli Niemcy, decydując się na zastosowanie gazów bojowych.

4 Przyporządkuj wymienionym poniżej pojęciom (A–C) właściwe ich wyjaśnienie (1–3).

A. wojna błyskawiczna B. wojna pozycyjna C. wojna manewrowa

- wprowadzanie w błąd wroga, omijanie jego mocnych stron, szybkie wykorzystywanie słabych punktów oraz uderzanie w niego tak, aby zaszkodzić mu w jak największym stopniu
- nagłe uderzenie z użyciem licznych sił na dany kraj w celu jak najszybszego jego pokonania, odbierające mu czas na reakcję i obronę
- działania polegające na tworzeniu stałej linii frontu z silnie rozbudowanymi pozycjami obronnymi, jak okopy, zasieki, bunkry, schronienia

A. _____ B. _____ C. _____

5 Do podanych wydarzeń dopisz właściwe daty.

- A. zabójstwo Franciszka Ferdynanda – _____
- B. wybuch I wojny światowej – _____
- C. traktat brzeski – _____
- D. zakończenie I wojny światowej – _____

TAJEMNICE

Jakie były początki czołgów?

- 1** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Pierwszy czołg skonstruowali Brytyjczycy, którzy wykorzystali pomysł pułkownika Ernesta Swintona.	P	F
Pierwszy prototyp czołgu był bardzo powolny i ważył 18 ton.	P	F
W celu zmylenia niemieckiego wywiadu pierwsze czołgi nazywano <i>tank</i> , co po angielsku znaczy 'zbiornik'.	P	F
Pierwsze czołgi były wyposażone w prymitywne radiostacje, które umożliwiały ich załogom porozumiewanie się w terenie.	P	F

- 2** Ułóż w porządku chronologicznym wydarzenia związane z rozwojem czołgów, wstawiając w kratki cyfry od 1 do 6. Rozpocznij od wydarzenia, które miało miejsce najwcześniej.

- ☐ uruchomienie seryjnej produkcji czołgu Mark I
- ☐ pierwsze wykorzystanie czołgów w bitwie
- ☐ pierwsze zastosowanie czołgów do przewożenia piechurów na polu bitwy
- ☐ skonstruowanie prototypu czołgu o nazwie „Mały Willi”
- ☐ pierwsze użycie czołgów w zmasowanym natarciu podczas bitwy

- 3** Wymień zalety i wady czołgów zastosowanych na frontach I wojny światowej.

Zalety	Wady

SPRZED WIEKÓW

4 Przyporządkuj każdemu tekstowi (1–3) nazwę bitwy stoczonej podczas I wojny światowej.

- A. bitwa nad Sommą
- B. bitwa pod Amiens
- C. bitwa pod Ypres
- D. bitwa pod Cambrai

1. W tym starciu uczestniczyły czołgi Mark IV. Użycie ich na wielką skalę – w liczbie 400 sztuk – ostatecznie dowiodło przydatności czołgów na polu walki do przeprowadzania zmasowanych natarć.
2. Dzień tej bitwy został nazwany „czarnym dniem” armii niemieckiej. Wzięły w niej udział czołgi Mark V z brytyjskiego Korpusu Pancernego oraz prototypy transporterów opancerzonych.
3. W bitwie tej wykorzystano czołgi Mark I. Ich zadaniem było przejechanie przez ziemię niczyją, pokonanie zasieków i okopów nieprzyjaciela oraz przełamanie frontu. Plan się nie powiódł m.in. dlatego, że użyto niewielkiej liczby maszyn.

A. _____ B. _____ C. _____ D. _____

5 Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

8 sierpnia rano, pod osłoną gęstej mgły, która została jeszcze wzmocniona przez sztuczną mgłę, zaatakowali Anglicy [...] oraz Francuzi przy Albert i Moreuil przy użyciu silnych oddziałów czołgów, poza tym zresztą bez żadnej dużej przewagi. Wdarli się oni pomiędzy Sommą i strumieniem Luce głęboko do naszego frontu. Stojące tam dywizje [...] dały się całkowicie stratować. Sztaby dywizyjne zostały zaskoczone przez czołgi w swych kwaterach.

O wyniku opisanej w tekście bitwy zadecydowały

A.	wojska lądowe,	ponieważ	1.	siły ententy zostały zaskoczone przez niemieckie dywizje czołgów.
			2.	atakujące czołgi brytyjskie zaskoczyły i stratowały żołnierzy niemieckich.
B.	oddziały pancerne,		3.	siły angielskie i francuskie były liczniejsze od armii niemieckiej.

Na dobry początek

- 1 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z czasów rewolucji rosyjskich. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

- A. ogłoszenie tez kwietniowych
- B. wybuch rewolucji lutowej
- C. przejęcie władzy przez Rząd Tymczasowy
- D. proklamowanie Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich
- E. abdykacja cara Mikołaja II
- F. wojna domowa w Rosji
- G. wybuch rewolucji październikowej

- 2 Uzupełnij tabelę przedstawiającą przyczyny i skutki rewolucji lutowej.

Przyczyny	Wydarzenie	Skutki
• klęski Rosji na frontach I wojny światowej • _____ • _____ • _____ • _____	rewolucja lutowa	• ukształtowanie się dwóch ośrodków władzy • _____ • _____ • _____ • _____

- 3 Uzupełnij schemat dotyczący władzy w Rosji po obaleniu caratu.

Okres dwuwładzy
(Władzę sprawują dwa ośrodki władzy)

(kierowany przez A. Kiereńskiego)

(kontrolowany przez bolszewików
z W. Leninem na czele)

- 4** Przyjrzyj się plakatowi o tytule *Towarzysz Lenin oczyszcza Ziemię z nieczystości* i wykonaj polecenia.

a) Wytłumacz, co mogą symbolizować postacie zrzucane z globu ziemskiego za pomocą miotły.

• królowie – _____

• duchowny prawosławny – _____

• bankier – _____

b) Wyjaśnij znaczenie czerwonego koloru miotły.

- 5** Wstaw znak „x” w kratki obok cech charakteryzujących ustrój Rosji po rewolucji październikowej.

- ☐ legalizacja partii politycznych
- ☐ wprowadzenie dyktatury proletariatu
- ☐ przyznanie robotnikom prawa do strajku
- ☐ stosowanie terroru wobec przeciwników politycznych
- ☐ zniesienie wielu swobód obywatelskich
- ☐ odejście od założeń komunizmu
- ☐ skupienie pełni władzy przez partię bolszewicką

- 6** Przyporządkuj każdemu tekstowi (1–3) odpowiedni termin (A–C).

A. Armia Czerwona B. bolszewicy C. czeka

1. Nazwa sił zbrojnych w Rosji Sowieckiej.

2. Działacze rosyjskiego ruchu robotniczego, dążący do przejęcia władzy w wyniku zamachu stanu.

3. Policja polityczna na czele z Feliksem Dzierżyńskim powołana po rewolucji październikowej.

A. _____

B. _____

C. _____

4 Sprawa polska w czasie I wojny światowej

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7EXBZ

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Roman Dmowski prowadził aktywną działalność na rzecz ustalenia powojennych granic odrodzonej Polski.	P	F
W 1917 r. założono Komitet Narodowy Polski z siedzibą w Paryżu.	P	F
Przedstawiciel KNP Ignacy Jan Paderewski propagował sprawę polską w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.	P	F

- 2 Przyjrzyj się ilustracji z 1916 r. i wykonaj polecenia.

Postacie: 1. żołnierze niemieccy, 2. Polska
Podpisy na dokumencie: Wilhelm II,
Beseler, Karol I, Kuk

- ★ a) Napisz, jaka była – według Ciebie – opinia autora ilustracji na temat *Aktu 5 listopada*. Uzasadnij odpowiedź.

- b) Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Przyczyną wydania manifestu dwóch cesarzy była chęć nakłonienia Polaków z Królestwa Polskiego do wstępowania w szeregi wojsk państw centralnych.	P	F
W <i>Akcie 5 listopada</i> cesarze Niemiec i Austro-Węgier po raz pierwszy jako zaborcy poruszyli kwestię odbudowy niepodległej Polski.	P	F
W manifestie dwóch cesarzy określono granice odrodzonej Polski oraz jej ustrój polityczny w formie dziedzicznej monarchii konstytucyjnej.	P	F
Po ogłoszeniu <i>Aktu 5 listopada</i> powołano w Warszawie Komitet Regencyjny jako namiastkę rządu polskiego.	P	F

E 3 Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

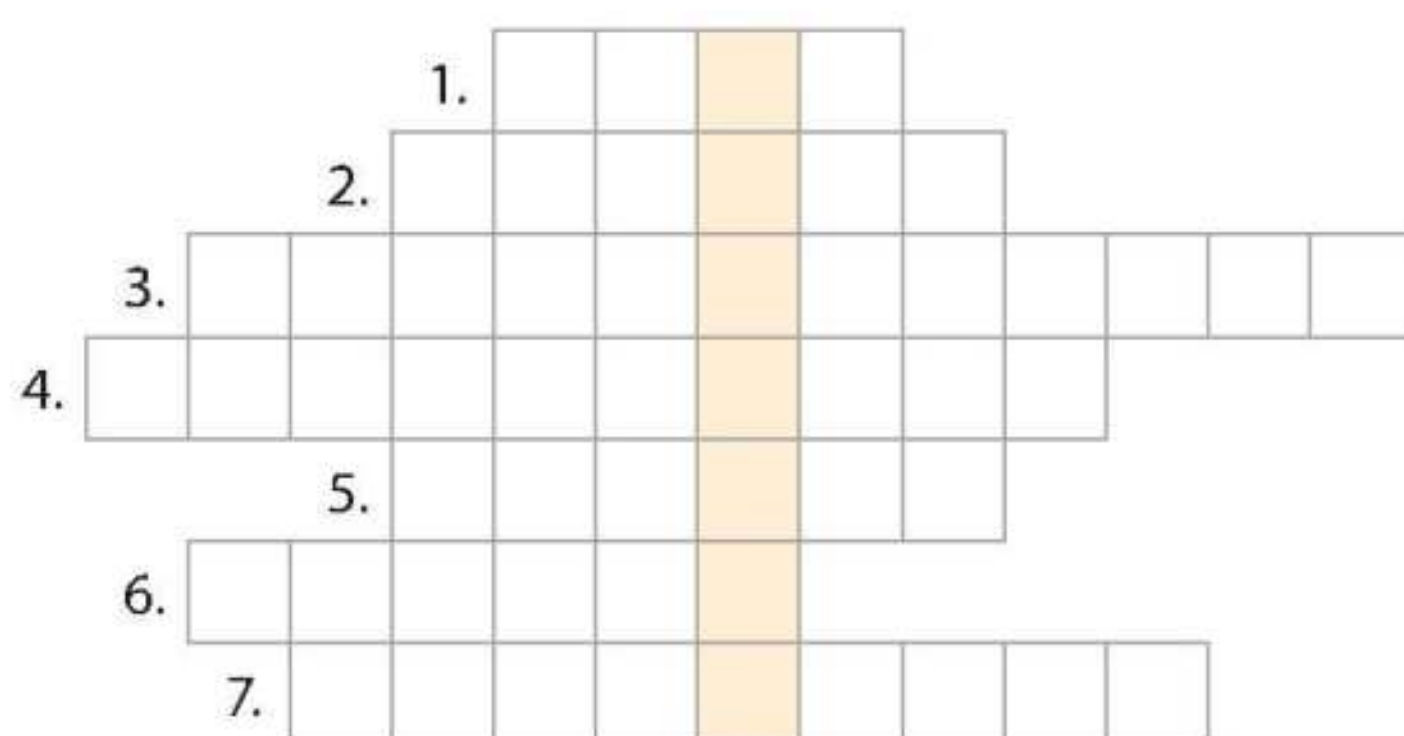
Polacy! Dawny polityczny rząd Rosji [...] upadł na zawsze. Uwolniona Rosja, uosobiona przez pełnomocny rząd prowizoryczny, zasyła Wam pozdrowienia braterskie. [...] Stary rząd czynił Wam kłamliwe obietnice, których wprawdzie mógł dotrzymać, ale dotrzymać nie chciał. [...] Wolna Rosja wzywa Was do walki w swoich szeregach o wolność narodu. Naród rosyjski, który zrzucił jarzmo, przyznaje także polskiemu bratniemu narodowi pełne prawo stanowienia o swoim losie według własnej woli. [...] Państwo polskie, połączone z Rosją wolnym związkiem militarnym, utworzy silny wał przeciw naciskowi państw centralnych na ludy słowiańskie.

a) Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Powyższa odezwa została wystosowana przez 3.1. _____. Napisano ją w 3.2. _____ r. Autor tekstu krytycznie ocenił deklaracje składane wcześniej Polakom przez 3.3. _____.

3.1. A. księcia Mikołaja Mikołajewicza	B. rosyjski Rząd Tymczasowy	C. cara Mikołaja II
3.2. A. 1914	B. 1916	C. 1917
3.3. A. bolszewików	B. władze carskie	C. władze okupacyjne

4 Rozwiąż krzyżówkę dotyczącą konferencji pokojowej w Paryżu i wyjaśnij, jaki związek z tym wydarzeniem ma otrzymane hasło.

Hasło: _____

Wyjaśnienie: _____

- Regencyjna, najwyższa tymczasowa władza w Królestwie Polskim, utworzona w 1917 r. przez Niemcy i Austro-Węgry.
- Nazwa krainy historycznej, o której przynależności państwowej wraz z Górnym Śląskiem, Mazurami i Powiślem miał zadecydować plebiscyt.
- Jeden z regionów, który podczas konferencji pokojowej przyznano Polsce.
- Nazwisko wybitnego pianisty, który działał na rzecz sprawy polskiej w USA.
- Miejscowość, w której 28 czerwca 1919 r. podpisano traktat pokojowy kończący wojnę.
- Miasto, które na mocy postanowień konferencji otrzymało status wolnego miasta.
- Głosowanie, którego wynik miał zadecydować o przynależności niektórych regionów.

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

Wydarzenie chronologiczne pierwsze	A	B	C	D
Wydarzenie chronologiczne ostatnie	A	B	C	D

A. utworzenie ZSRS

B. przystąpienie USA do I wojny światowej

C. podpisanie rozejmu w Compiègne

D. zamach na arcyksięcia Franciszka

Ferdynanda Habsburga

Zadanie 2.

Przeczytaj fragment tajnego porozumienia zawartego przez mocarstwa ententy z Włochami i wstaw znak „x” w kratki obok zdań prawdziwych.

- ☐ Państwa ententy w zamian za wystąpienie Włoch z trójprzymierza przekazywały im władzę nad okupowanymi wyspami Dodekanezu.
- ☐ Francja, Wielka Brytania i Rosja nakazywały Włochom zakończenie okupacji Dodekanezu.
- ☐ Włosi po wygranej wojnie mieli otrzymać nowe nabytki terytorialne kosztem azjatyckiej części Turcji.

Art. 8 Włochy otrzymują całkowitą władzę suwerenną nad wyspami Dodekanezu, które obecnie okupują.

Art. 9 Francja, Wielka Brytania i Rosja uznają w ogólnej formie, że Włochy są zainteresowane w utrzymaniu równowagi sił w rejonie Morza Śródziemnego oraz że Włochy będą miały prawo, w wypadku rozbioru całkowitego lub częściowego Turcji azjatyckiej, do otrzymania słusznej [przysługującej im] części w rejonie śródziemnomorskim, sąsiadującym z prowincją Angalią, gdzie Włochy już nabyły prawa i interesy [...].

Zadanie 3.

Zapoznaj się z danymi statystycznymi i wyjaśnij, w jaki sposób podczas I wojny światowej zmieniło się położenie mieszkańców Warszawy.

Ceny artykułów spożywczych w Warszawie podczas I wojny światowej (w markach)

Nazwa artykułu	Jedn. miary	Lipiec 1914	Wrzesień 1915	Maj 1918
Kartofle	100 kg	4,88	12,20	48,8
Mąka pszenna	1 kg	0,24	3,05	7,81
Mięso wołowe	1 kg	1,22	2,68	12,81

Zadanie 4.

Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

I Brygadą Legionów Polskich dowodził

- A. Józef Haller.
- B. Roman Dmowski.
- C. Józef Piłsudski.
- D. Ignacy Jan Paderewski.

Niemiecki plan wojny błyskawicznej nie został zrealizowany, ponieważ

- A. Niemcy przegrały w bitwie nad rzeką Marną.
- B. do walk wprowadzono czołgi.
- C. Niemcy przegrały bitwę pod Verdun.
- D. do wojny przystąpiły Stany Zjednoczone.

Zadanie 5.

Zapoznaj się z fragmentem wspomnień Davida Lloyd George'a, a następnie dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Twierdzą niektórzy, że bitwa nad Sommą zniszczyła przedwojenną armię niemiecką, wybierając jej najlepszych oficerów i żołnierzy. Ale w daleko większym stopniu dotyczy to armii francuskiej i angielskiej. W bitwie nad Sommą walczyły armie ochotnicze, sformowane [...] z naszej najlepszej młodzieży. Oficerowie byli przeważnie wychowanymi „szkół publicznych” i uniwersytetów. W tej strasznej walce padło przeszło 400 000 naszych żołnierzy; straty wśród młodych oficerów były przerażające.

Zdaniem autora tekstu straty poniesione w bitwie nad Sommą były

A.	większe po stronie niemieckiej,	ponieważ	1.	dużą część poległych stanowiła dobrze wykształcona młodzież.
B.	większe po stronie angielsko-francuskiej,		2.	dużą część poległych stanowili doświadczeni żołnierze.
			3.	zginęły głównie starsze osoby.

★ **Zadanie 6.**

Przyjrzyj się ilustracji i rozstrzygnij, czy plakat zachęcał, czy zniechęcał do wstępowania w szeregi brytyjskiej armii. Uzasadnij odpowiedź.

Tato, a co TY robiłeś podczas Wielkiej Wojny? ←

VI. Świat w okresie międzywojennym

1 Świat po I wojnie światowej

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7YG1F

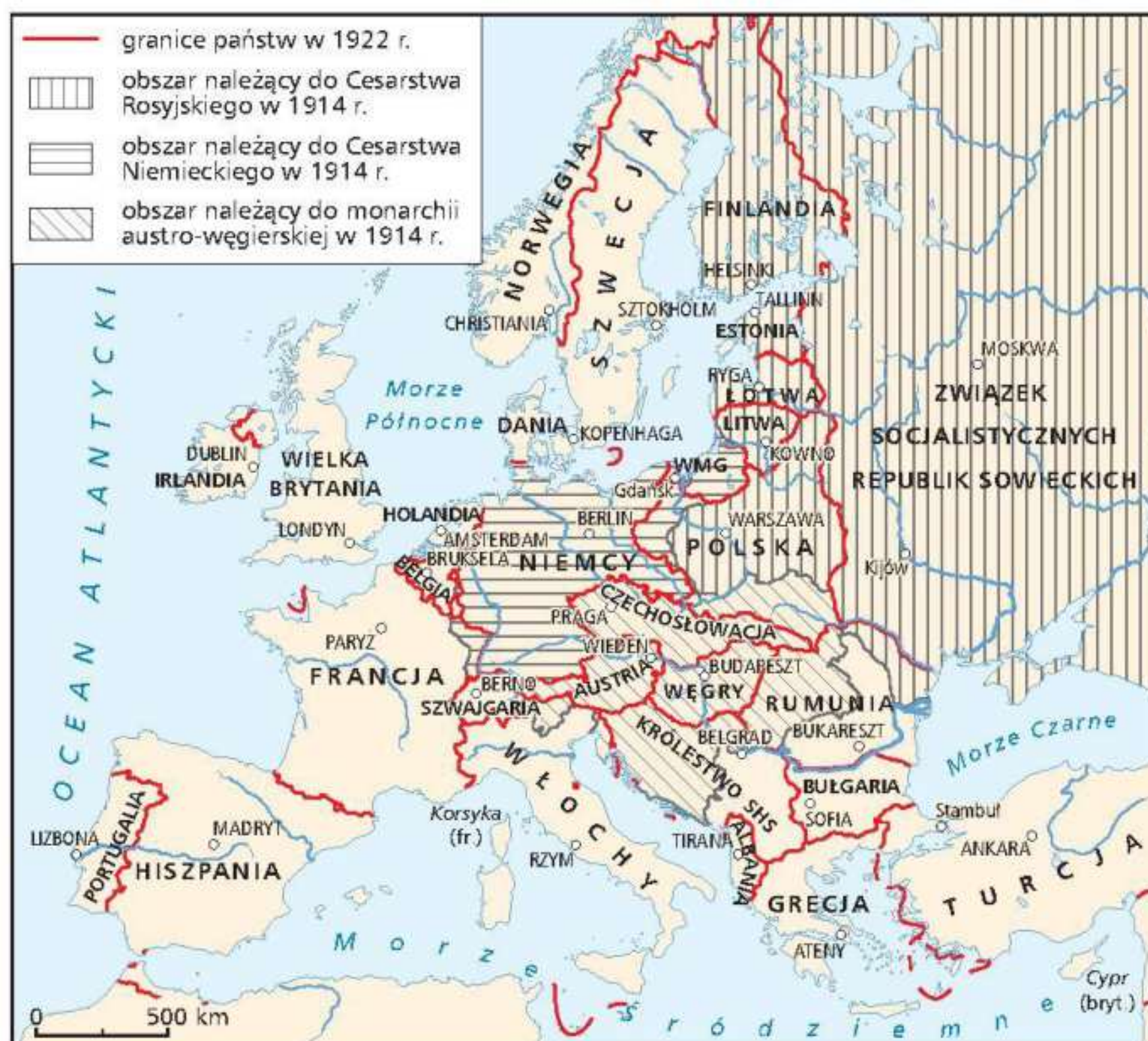
Na dobry początek

E

- 1 Uporządkuj chronologicznie podane wydarzenia, wpisując odpowiednie litery w kratki na osi czasu.

- A. podpisanie traktatu wersalskiego
B. wprowadzenie w USA programu reform gospodarczych (*New Deal*)
C. utworzenie Ligi Narodów
D. początek wielkiego kryzysu gospodarczego

- 2 Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenia.

- a) Podkreśl nazwę miasta, które zgodnie z traktatem wersalskim stało się wolnym miastem i graniczyło z Polską.
- b) Zamaluj kolorem zielonym obszary europejskich państw, których przywódców na konferencji paryskiej zaliczano do Wielkiej Czwórki.
- c) Uzupełnij tabelę. Wpisz w rubryki właściwe nazwy państw europejskich, które po I wojnie światowej powstały na terytoriach dawnych mocarstw.

	Nowe państwa, które powstały w latach 1917–1922
Terytoria dawnego Cesarstwa Niemieckiego	
Terytoria dawnej monarchii austro-węgierskiej	
Terytoria dawnej carskiej Rosji	

- E 3** Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Następnie uzupełnij poniższe zdania. Przyporządkuj do każdego z nich właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Wysokie Strony Umawiające się poręczają [...] utrzymanie status quo terytorialnego wynikającego z granicy pomiędzy Niemcami a Belgią i pomiędzy Niemcami a Francją oraz nietykalność powyższych granic, tak jak one zostały określone przez i w wykonaniu Traktatu Pokoju podpisanego w Wersalu.

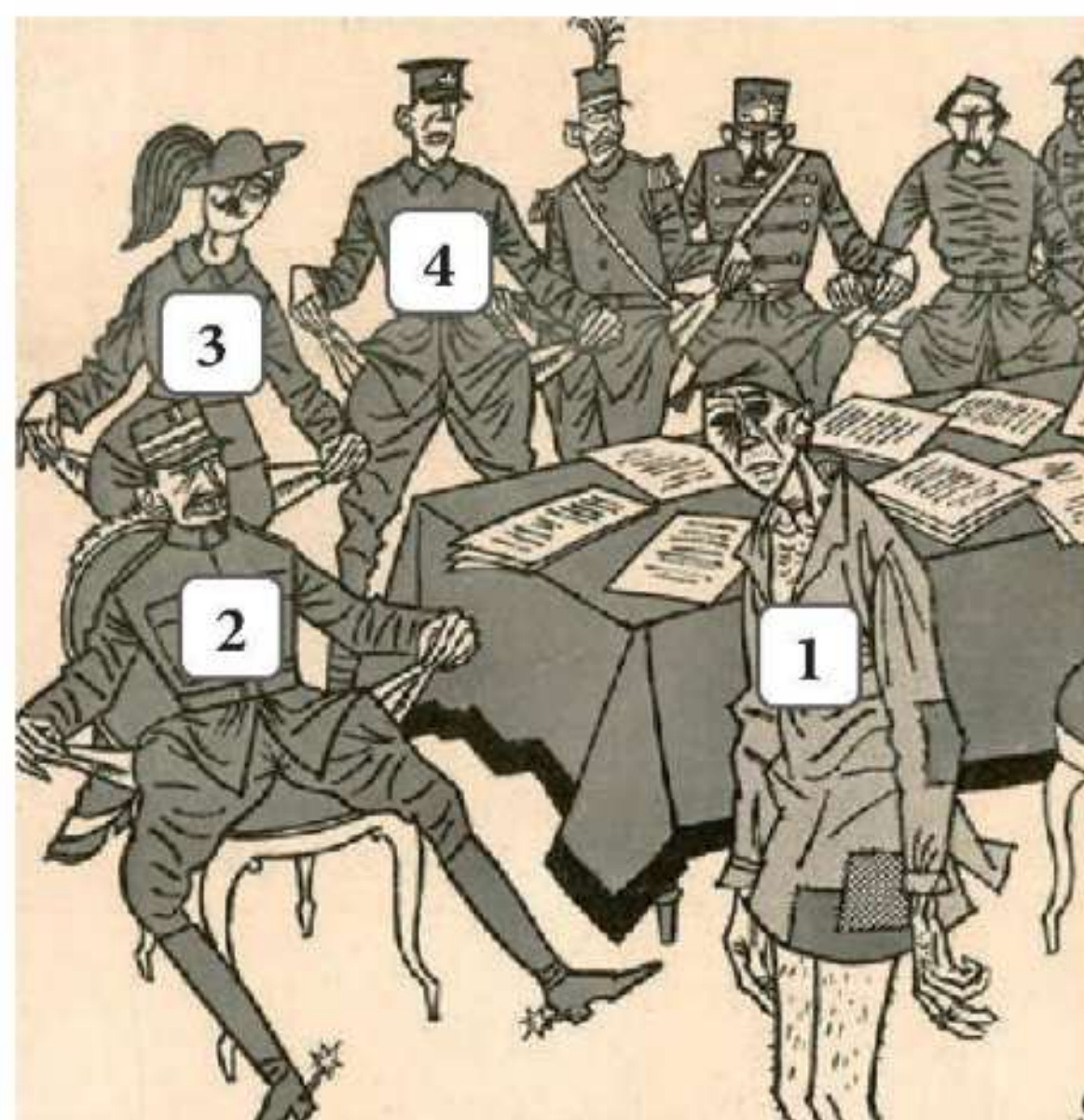
Postanowienia, o których mowa w tekście, zostały określone w 4.1. _____. Oprócz Niemiec, Francji i Wielkiej Brytanii korzyści z tego układu odniosła 4.2. _____. Państwa, które nie zostały objęte gwarancjami określonymi w porozumieniu, podpisały dwustronne umowy z 4.3. _____.

- 4.1. A. układzie z Locarno B. małym traktacie wersalskim C. planie *New Deal*
- 4.2. A. Belgia B. Polska C. Czechosłowacja
- 4.3. A. Niemcami B. Wielką Brytanią C. Francją

- ★ 4** Napisz na podstawie ilustracji, jak autor karykatury ocenia skutki traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec.

Niemiecka karykatura z 1920 r. komentująca niewypłacalność Niemiec i sytuację finansową innych państw europejskich, które nie są w stanie wesprzeć gospodarki niemieckiej.

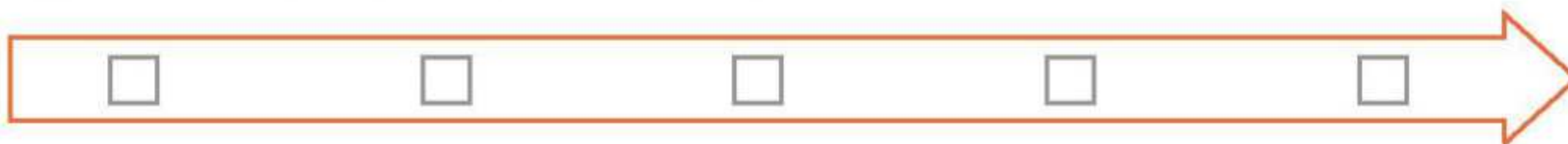
Państwa symbolizowane przez poszczególne postacie to:
1 – Niemcy, 2 – Francja, 3 – Włochy, 4 – Wielka Brytania.

2 Narodziny faszyzmu

Na dobry początek

- 1** Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z okresu międzywojennego we Włoszech. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

- A. marsz „czarnych koszul” na Rzym
- B. zawarcie traktatów laterańskich
- C. powstanie Związków Włoskich Kombatantów
- D. objęcie funkcji premiera przez Benita Mussoliniego
- E. utworzenie Narodowej Partii Faszystowskiej

- 2** Przyjrzyj się ilustracjom. Następnie dokończ poniższe zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Karykatury z polskiego pisma satyrycznego „Mucha”, 1933 r.

Autor karykatury A krytykuje politykę Hitlera za

- A. uległość i niekonsekwencję.
- B. niegospodarność i przekupność.
- C. brutalność i agresywność.
- D. bezczynność i krótkowzroczność.

Twórca karykatury B wskazuje na związki ideologiczne narodowych socjalistów z

- A. sowieckimi komunistami.
- B. włoskimi faszystami.
- C. żydowskimi syjonistami.
- D. brytyjskimi liberałami.

- 3** Uzupełnij tabelę dotyczącą wydarzeń z Niemiec w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Rok	Wydarzenie	Opis wydarzenia
		Nieudana próba przejęcia władzy przez nazistów. W jej wyniku doszło do aresztowania i uwięzienia Adolfa Hitlera.
1934	„Noc długich noży”	
		Pogrom niemieckich Żydów dokonany przez nazistów i ich zwolenników. Nazwa wydarzenia pochodzi od potłuczonych szyb splądrowanych sklepów należących do Żydów.

- 4** Porównaj włoski faszyzm i niemiecki nazizm. Wskaż, które z wymienionych poniżej stwierdzeń charakteryzowały poglądy i działania totalitarnych władz we Włoszech oraz w Niemczech. Wstaw znak „x” we właściwe kratki.

	Włochy	Niemcy
skrajny nacjonalizm	☐	☐
system jednopartyjny	☐	☐
kult państwa i wodza	☐	☐
skrajny antysemityzm	☐	☐
nawiązanie dialogu z władzami Kościoła katolickiego	☐	☐
brutalne rozprawianie się z opozycją	☐	☐
zachowanie pozornej władzy monarchy	☐	☐

- 5** Uzupełnij tabelę.

	Benito Mussolini	Adolf Hitler
Data zdobycia władzy		
Wydarzenie, które zdecydowało o przejęciu władzy		

TAJEMNICE

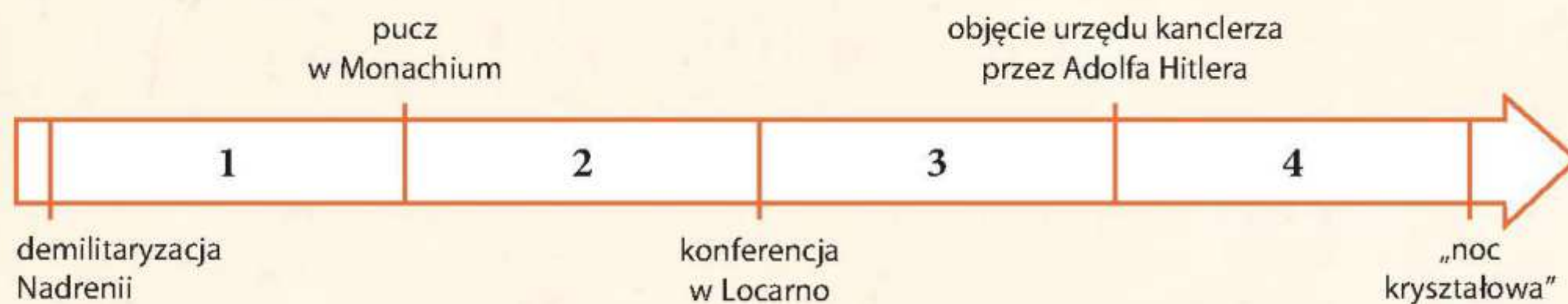

Jak Niemcy odbudowali swoją armię?

1 Wstaw znak „x” w kratki obok decyzji konferencji paryskiej dotyczących armii Niemiec.

- ☐ zakaz gromadzenia gazów bojowych
- ☐ zmniejszenie do kilkunastu dopuszczalnej liczby okrętów podwodnych
- ☐ przymus stworzenia sił zbrojnych złożonych wyłącznie z żołnierzy poborowych
- ☐ zakaz posiadania samolotów, czołgów i ciężkiej artylerii
- ☐ ograniczenie liczebności Reichswehry do 100 tys. żołnierzy
- ☐ obowiązek prowadzenia produkcji zbrojeniowej poza granicami Niemiec

2 Dokończ zdania na podstawie taśmy chronologicznej. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Traktat niemiecko-sowiecki podpisano w Rapallo w okresie oznaczonym numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Wypowiedzenie przez III Rzeszę ograniczeń militarnych określonych w traktacie wersalskim nastąpiło w okresie oznaczonym numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

3 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

System szkolenia w armii niemieckiej przewidywał przygotowanie żołnierzy do wypełniania obowiązków typowych dla stanowisk wyższego szczebla.	P	F
Niemieckie samoloty sportowe i transportowe konstruowano w taki sposób, aby w razie potrzeby szybko przekształcić je w maszyny bojowe.	P	F
Podstawą do skonstruowania lekkiego czołgu Pancerkampfwagen I były pojazdy bojowe, które Wielka Brytania potajemnie przekazała Niemcom.	P	F

SPRZED WIEKÓW

4 Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenia.

ZSRS i Niemcy usiłowały starannie ukryć współpracę wojskową zarówno przed innymi państwami, jak i przed własnymi społeczeństwami. Wiele spraw ukrywano pod pozorem prywatnego handlu [...]. [...] Oficerowie [niemieccy] wyjeżdżający na szkolenie w Związku [...] [Sowieckim] byli zwalniani z wojska i skreślani z ewidencji. Nie wolno im było informować nawet rodziny o przyczynie zwolnienia i rozpoczęciu nowego zawodu. Po zakończeniu szkolenia na powracających czekało stanowisko służbowe, ale nie było ono formalnie zagwarantowane [...]. To ryzyko musieli wyjeżdżający brać na siebie. „Turyści”, „przedsiębiorcy” mieli prawdziwe paszporty i wizy, tylko fałszywe nazwiska. Podróżni na terenie Łotwy w Dyneburgu byli dyskretnie przejmowani przez pracowników [...] „Inturistu” [tzn. sowieckiego biura turystycznego obsadzonego tajnymi agentami]. [...] Nie obywało się jednak bez wpadek [...]. Władze wojskowe musiały nieraz „prostować” jakieś wydarzenia. 19 stycznia 1927 roku „Muenchener Post” [niemiecka gazeta] opublikował nazwiska oficerów Reichswehry ochotniczo pełniących służbę w ZSRS. Redaktora oskarżono o zdradę.

a) Wyjaśnij, dlaczego oraz w jaki sposób Niemcy i Sowieci starali się ukryć swoją współpracę wojskową.

b) Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Działania służące do ukrycia współpracy z ZSRS Niemcy podejmowali

A.	samodzielnie,	o czym świadczy	1.	nieinformowanie rodzin o celu wyjazdu niemieckich oficerów na Wschód.
			2.	przejmowanie opieki nad niemieckimi wysłannikami w Dyneburgu przez sowieckich agentów.
			3.	podejmowanie indywidualnego ryzyka przez Niemców wyjeżdżających na tajną misję do ZSRS.
B.	wspólnie z Sowiecami,			

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Wszystkie republiki wchodzące w skład ZSRS były całkowicie podporządkowane najwyższym organom władzy w Moskwie.	P	F
Po śmierci Włodzimierza Lenina władzę w ZSRS przejął Józef Stalin, który za pomocą intryg wyeliminował swoich przeciwników w partii bolszewickiej.	P	F
Wielka czystka w ZSRR polegała na przeprowadzeniu nacjonalizacji przemysłu i handlu oraz przymusowej kolektywizacji wsi.	P	F
Po objęciu władzy w Rosji bolszewicy przyłączyli do niej Litwę, Łotwę i Estonię.	P	F

- 2 Zapoznaj się z ilustracją i fragmentem wspomnień z ZSRS z lat dwudziestych XX w. Następnie wykonaj polecenia.

Sowiecki plakat propagandowy z okresu międzywojennego. Napis głosi: Dziękujemy ukochanemu Stalinowi za szczęśliwe dzieciństwo!

- a) Wyjaśnij, w jakim celu propaganda sowiecka przedstawiała Stalina jako opiekuna dzieci.

Gdy po opuszczeniu pociągu wszedłem do poczekalni trzeciej klasy, uderzył mnie widok mnóstwa oberwanych [zaniedbanych] dzieci kręcących się po sali. [...] Pewnego razu byłem świadkiem przybycia delegacji robotniczej z państw zachodnich do Woroneża [miasto w ZSRS] [...]. [...] Już na parę godzin przed przyjazdem delegacji zabrano się do czyszczenia dworca [...]. Kto miał nędzne odzienie, tego natychmiast przepędzano z dworca, wszystkie dzieci bezdomne, grasujące po Woroneżu, znalazły przytułek... w więzieniu. Natomiast na dworzec przywieziono samochodami pięknie przybrane i dobrze odżywione dzieci partyjnych komunistów. Miały one grać rolę sierot z komunistycznych przytułków.

Na dobry początek

1 Przyporządkuj wymienionym poniżej pojęciom właściwe ich wyjaśnienie.

A. demokratyzacja

B. indoktrynacja

C. emancypacja

1. rozdział Kościoła od państwa i utrata jego dotychczasowych przywilejów
2. uporczywe wpajanie społeczeństwu określonych poglądów i przekonań, często za pomocą propagandy
3. proces, w którego wyniku obywatele uzyskują więcej praw i możliwość pełnego uczestnictwa w życiu politycznym
4. wyzwolenie, otrzymanie pełni praw przez grupę ludzi, która domagała się równouprawnienia

A. _____ B. _____ C. _____

2 Zapisz pod każdym obrazem, jaki styl malarski, popularny w dwudziestoleciu międzywojennym, reprezentuje podane dzieło.

Salvador Dalí, *Trwałość pamięci*, 1931 r.

Luigi Russolo, *Dynamizm automobilu*, 1913

3 Wyjaśnij, jaką funkcję pełniły środki masowego przekazu w państwach totalitarnych.

4 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kierunkiem, który promował w architekturze prostotę, rezygnację z ozdób elewacji oraz użyteczność, był

A. historyzm.

C. funkcjonalizm.

B. monumentalizm.

D. futuryzm.

Nowością w sztuce filmowej, którą wprowadzono przed okresem międzywojennym, było

A. przyznawanie Oscarów.

C. korzystanie z efektów specjalnych.

B. udźwiękowienie filmów.

D. rejestrowanie filmów w kolorze.

5 Przyjrzyj się fotografii z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Następnie wykonaj polecenia.

a) Napisz, jak nazywa się gatunek muzyczny wywodzący się z południowych stanów USA, który zdobył wielką popularność w dwudziestolecu międzywojennym.

b) Dokończ zdanie na podstawie fotografii. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Fotografia ilustruje

A.	kryzys lat dwudziestych,	ponieważ świadczy o	1.	popularności nowych rozrywek oraz dążeniu ludzi do korzystania z życia.
			2.	tragicznej sytuacji ludności związanej ze zniszczeniami powojennymi.
B.	szalone lata dwudzieste,		3.	upowszechnieniu w społeczeństwie ideologii autorytarnych i totalitarnych.

Na dobry początek

E

- 1 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z lat trzydziestych XX w. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

- A. powstanie osi Berlin–Rzym–Tokio
B. aneksja Austrii przez III Rzeszę
C. remilitaryzacja Nadrenii

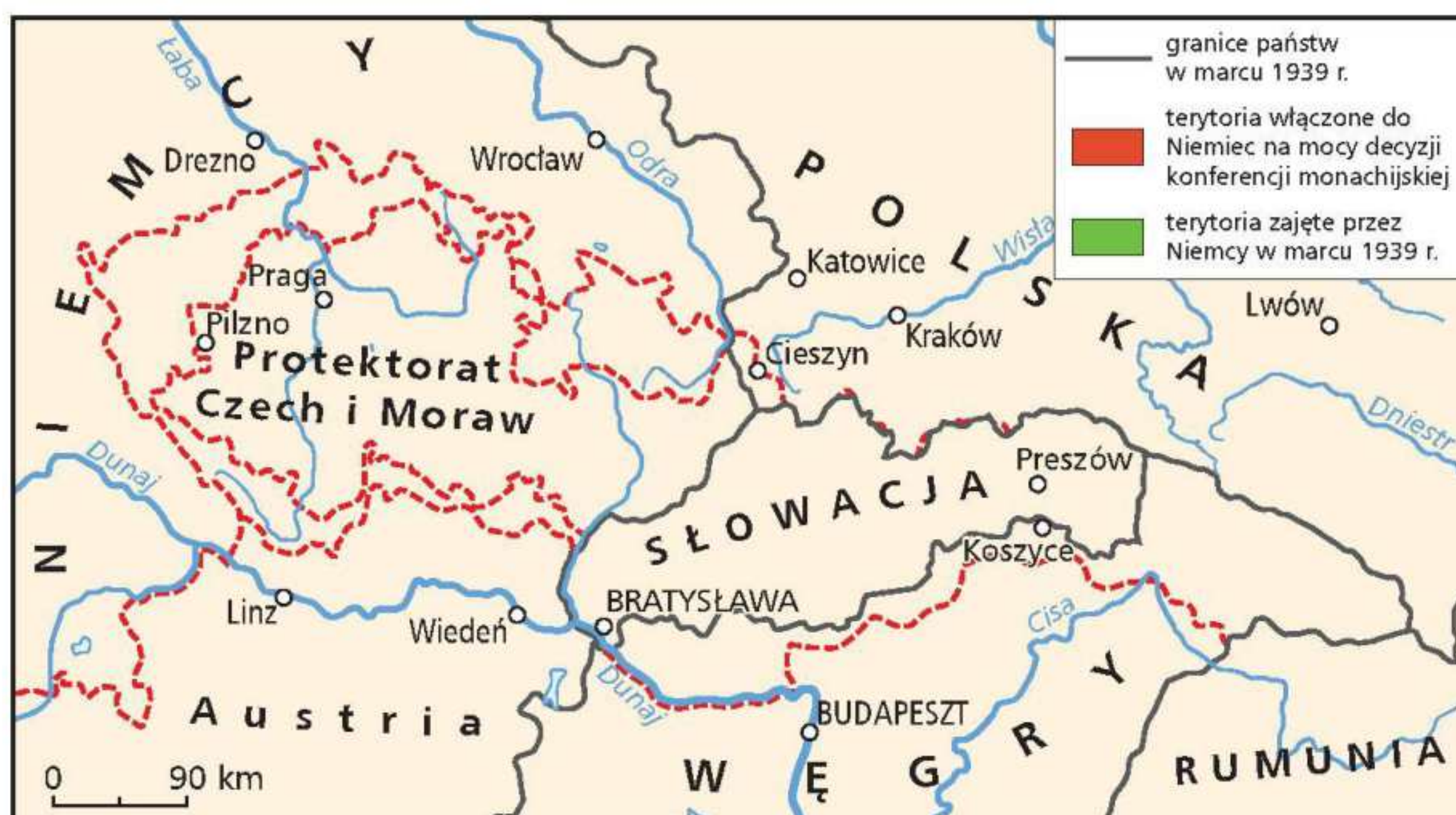
- D. zajęcie Czech przez III Rzeszę
E. konferencja w Monachium
F. zajęcie Mandżurii przez Japonię

- 2 Zapoznaj się z fotografią. Następnie rozstrzygnij, czy madryckim republikanom udało się ostatecznie dotrzymać obietnicy zapisanej na transparencie. Uzasadnij odpowiedź.

Republikański transparent rozwieszony na jednej z ulic Madrytu. Hasło w języku hiszpańskim głosi: *Nie przejdą! Faszyzm chce podbić też Madryt. Madryt będzie grobem faszyzmu.*

- 3 Zapoznaj się z mapą i zamaluj na mapie właściwe obszary zgodnie z poniższą legendą.

- 4** Oceń na podstawie tekstów źródłowych, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Tekst A

Rząd Rzeszy uchwalił poniższą „Ustawę w sprawie ponownego zjednoczenia Austrii z Rzeszą Niemiecką z dnia 13 marca 1938 r.”, którą niniejszym ogłasza się: [...]

Artykuł 1

Austria jest krajem Rzeszy Niemieckiej.

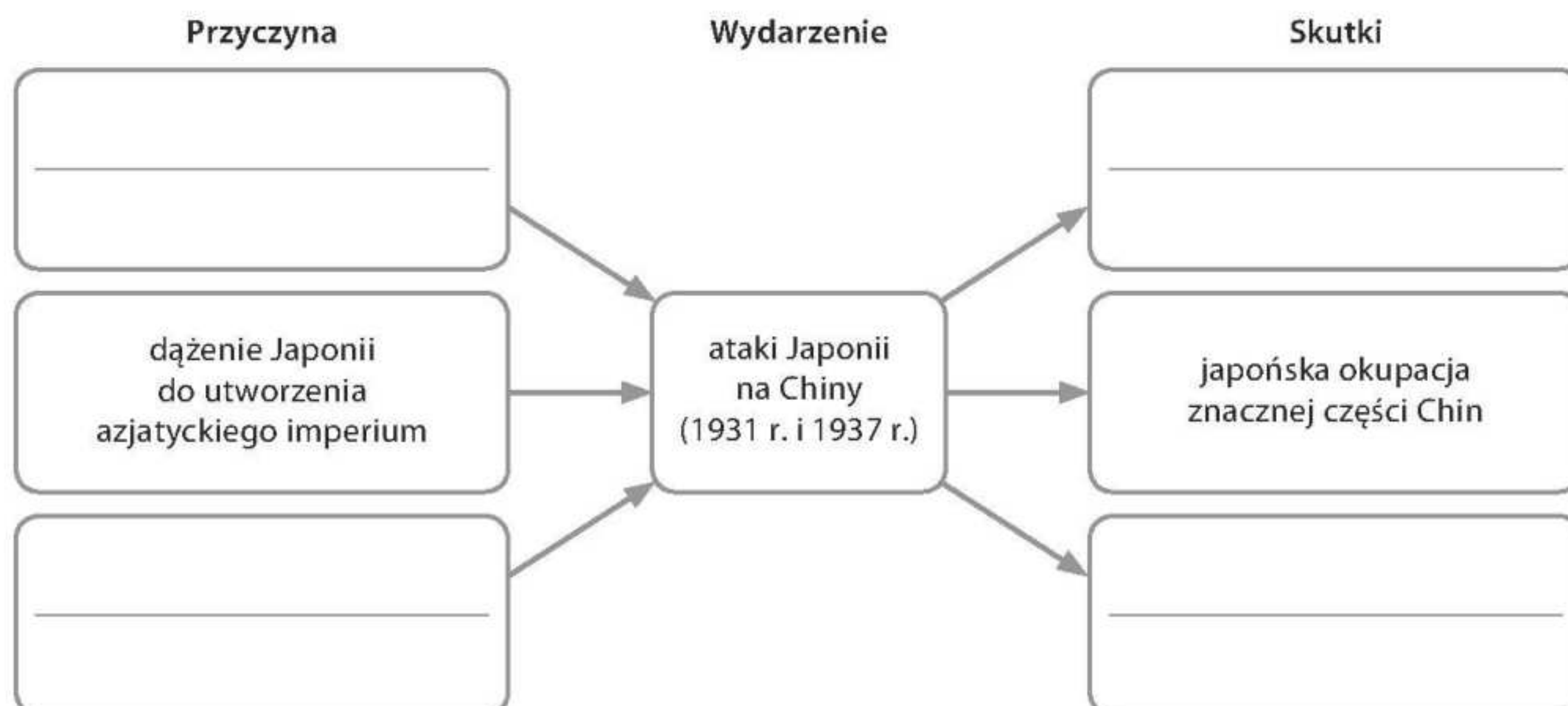
Tekst B

Art. I. 1. Obszary [...] zajęte w marcu 1939 r. przez niemieckie oddziały wojskowe, należą od chwili obecnej do terytorium Wielkiej Rzeszy Niemieckiej i znajdują się jako „Protektorat Czech i Moraw” pod jej opieką.

Zmiana ogłoszona w ustawie zacytowanej w tekście A spotkała się z szeroką akceptacją społeczeństwa austriackiego.	P	F
Poczynania III Rzeszy opisane w obu tekstach zostały nazwane <i>Anschlusssem</i> .	P	F
Decyzja przedstawiona w tekście B została podjęta zgodnie z ustaleniami konferencji monachijskiej.	P	F
W reakcji na działania Niemiec przedstawione w obu tekstach państwa Europy Zachodniej zorganizowały interwencję wojskową.	P	F

- 5** Uzupełnij schemat przedstawiający przyczyny i skutki ekspansji Japonii w latach trzydziestych XX w. Wstaw w puste miejsca litery odnoszące się do właściwych stwierdzeń.

- A. masowe zbrodnie wojenne Japończyków na ludności cywilnej
 B. ożywienie japońskiego nacjonalizmu
 C. potrzeba zdobycia surowców dla japońskiego przemysłu
 D. powstanie cesarstwa Mandżukuo

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

A. obrady konferencji monachijskiej

C. marsz faszystów na Rzym

B. powstanie Ligi Narodów

D. „czarny czwartek” na giełdzie nowojorskiej

Zadanie 2.

Przyporządkuj wymienionym poniżej pojęciom właściwe ich wyjaśnienie.

A. demilitaryzacja

B. autorytaryzm

C. antysemityzm

1. rządy jednej partii lub wojska niepodlegające kontroli społecznej

2. pozbawienie pokonanego państwa terytoriów kolonialnych o strategicznym znaczeniu

3. niechęć i wrogość wobec Żydów oraz osób pochodzenia żydowskiego

4. ograniczenie lub likwidacja potencjału wojskowego na określonym terenie

A. _____ B. _____ C. _____

Zadanie 3.

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Ilustracje do zadania 3.

Pablo Picasso,
Guernica, 1937 r.

Przedstawione na ilustracji dzieło malarskie upamiętnia jedno z wydarzeń z okresu

3.1. _____. Skutkiem konfliktu, którego częścią było ukazane zdarzenie, było przejęcie władzy w państwie przez 3.2. _____. Dzieło jest wyrazem _____ artysty wobec wydarzeń w Guernice.

3.1. A. *Anschlussu* Austrii

B. drugiej wojny Japonii z Chinami.

C. wojny domowej w Hiszpanii.

3.2. A. Francisca Franco.

B. Adolfa Hitlera.

C. Józefa Stalina.

3.3. A. aprobaty

B. obojętności

C. sprzeciwu

Tekst do zadania 4.

Fragment Konstytucji ZSRS z 1936 r.

Artykuł 4. *Ekonomiczną podstawę [...] stanowią socjalistyczny system gospodarczy i socjalistyczna własność narzędzi i środków produkcji. [...]*

Zadanie 4.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zacytowane postanowienia Konstytucji ZSRS były realizowane poprzez prowadzenie

- A. indoktrynacji i propagandy. C. nacjonalizacji i kolektywizacji.
B. Nowej Ekonomicznej Polityki. D. tajnej współpracy z Niemcami.

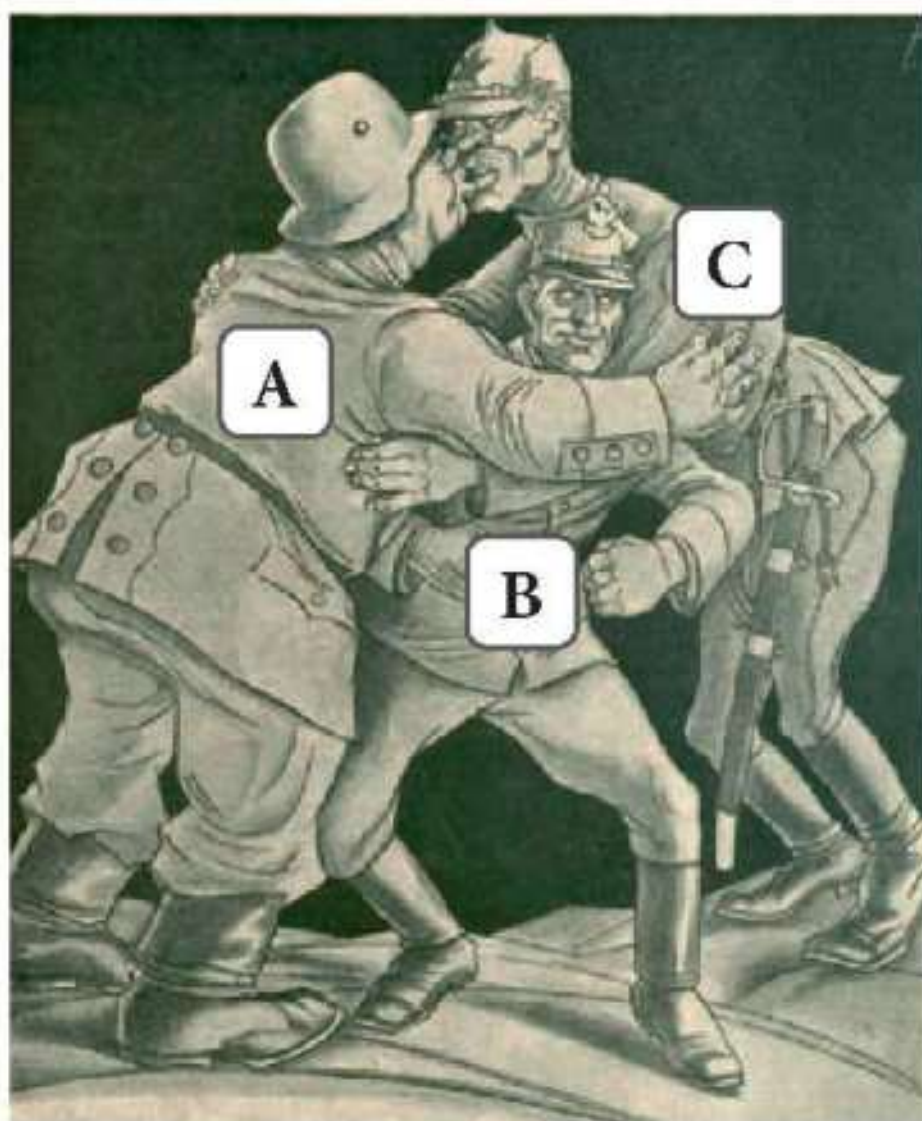
Ilustracja i mapa do zadań 5. i 6.

Karykatura z polskiego pisma satyrycznego „Mucha” z 1930 r. Znajdował się pod nią następujący podpis:

Niech się świat przekona...

Niemiec do Bolszewika.

– O pójdz, kochany,
w me ramiona, / jam wciąż
przyjaźni twojej głodny
/ i niech się cały świat
przekona, / jak... Polak nam
jest niewygodny.

Zadanie 5.

Wpisz w kratki na mapie właściwe litery odpowiadające państwom, które są symbolizowane przez postacie przedstawione na karykaturze.

Zadanie 6.

Dokończ zdanie na podstawie ilustracji. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Fragment podpisu pod karykaturą *Polak nam jest niewygodny* odnosi się do polityki Niemiec i ZSRS, która miała na celu podważenie

A.	ustaleń konferencji w Locarno	ponieważ władze obu tych państw	1.	pragnęły silniejszych gwarancji międzynarodowych dla nienaruszalności swoich granic.
			2.	były niezadowolone z powstania niepodległej Polski na terytoriach, które dawniej do nich należały.
B.	traktatu wersalskiego,		3.	dążyły do wzmocnienia swojej pozycji w Lidze Narodów kosztem państw Europy Środkowej.

VII. Polska w okresie międzywojennym

1 Odrodzenie Rzeczypospolitej

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H739SN

Na dobry początek

E

1 Ułóż podane wydarzenia w porządku chronologicznym, wstawiając w kratki cyfry od 1 do 5. Rozpocznij od wydarzenia, które miało miejsce najwcześniej.

- ☐ przekazanie przez Radę Regencyjną władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu
- ☐ powołanie rządu Ignacego Jana Paderewskiego
- ☐ objęcie przez Józefa Piłsudskiego urzędu Tymczasowego Naczelnika Państwa
- ☐ powołanie rządu Jędrzeja Moraczewskiego

2 Wstaw znak „x” w kratki obok nazw ośrodków władzy, które powstały na ziemiach polskich przed zakończeniem I wojny światowej.

☐ Tymczasowy Komitet Rządzący	☐ Polska Komisja Likwidacyjna Galicji i Śląska Cieszyńskiego
☐ Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej	☐ Rada Regencyjna
☐ Naczelna Rada Ludowa	☐ Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego

3 Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

Stan przejściowy podziału zwierzchniej władzy państwowej, ustanowiony odezwą z dnia 11 listopada 1918 roku, nie może trwać bez szkody dla powstającego Państwa Polskiego. Władza ta powinna być jednolita. Wobec tego, kierując się dobrem Ojczyzny, postanawiamy Radę Regencyjną rozwiązać, a od tej chwili obowiązki nasze i odpowiedzialność względem narodu polskiego w Twoje ręce, Panie Naczelnny Dowódco, składamy do przekazania Rządowi Narodowemu.

a) Podaj imię i nazwisko osoby, której przekazano obowiązki Rady Regencyjnej.

b) Podaj datę dzienną opublikowania powyższego dokumentu.

c) Napisz, jaki był skutek ogłoszenia powyższego dokumentu.

- ---
- ---

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Józef Piłsudski przez ostatnie miesiące wojny przebywał w niemieckim więzieniu.	P	F
Rząd Jędrzeja Moraczewskiego przyznał kobietom w Polsce prawa wyborcze.	P	F
Pierwszym państwem, które uznało niepodległość Polski, była Rosja Sowiecka.	P	F
Nominacja Ignacego Jana Paderewskiego na stanowisko premiera była wynikiem porozumienia pomiędzy Józefem Piłsudskim a Ignacym Daszyńskim.	P	F

- ★ **5** Zapoznaj się z fotografią, a następnie wykonaj polecenia.

- a)** Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Dzięki osobie oznaczonej literą A siedzącej obok Józefa Piłsudskiego polskie władze zyskały uznanie

A.	państw ententy,	ponieważ polityk ten	1.	działał na rzecz sprawy polskiej w Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej.
			2.	w trakcie I wojny światowej współpracował z rządem austriackim.
B.	państw centralnych,		3.	współdziałał z Ignacym Daszyńskim w tworzeniu Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej.

- b)** Podaj, kiedy najwcześniej mogło być wykonane powyższe zdjęcie. Uzasadnij odpowiedź.

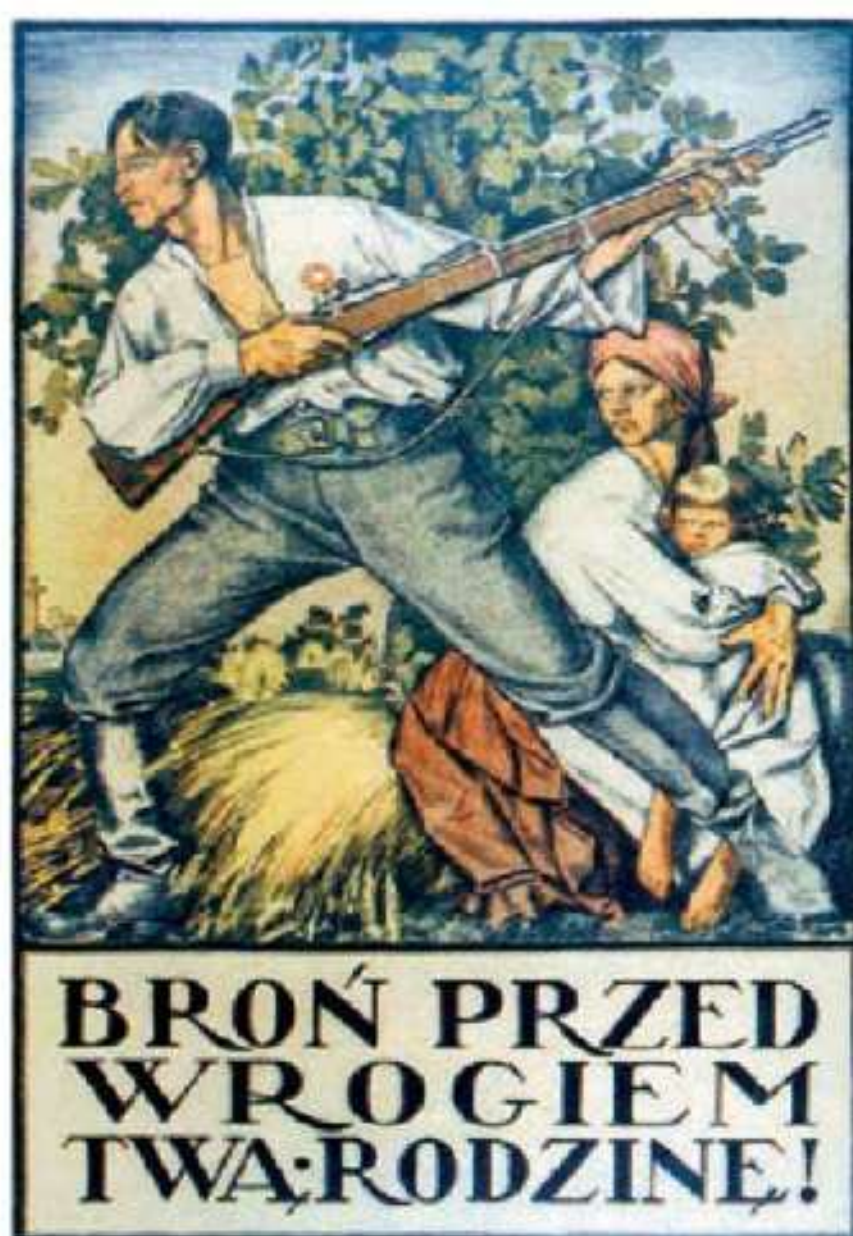

Na dobry początek

1 Wstaw znak „x” w kratki obok stwierdzeń odnoszących się do inkorporacyjnej koncepcji granicy wschodniej.

- ☐ Ludność litewska, ukraińska i białoruska musi ulec polonizacji.
- ☐ Konieczne jest zbudowanie sojuszu Polski i państw graniczących z Rosją Sowiecką.
- ☐ Państwo polskie ma być jednolite narodowo.
- ☐ Zwolennikiem tej koncepcji był Roman Dmowski.
- ☐ Żydzi i Niemcy będą nakłaniani do emigracji.
- ☐ Koncepcję tę popierał Józef Piłsudski.

2 Zapoznaj się z ilustracją, a następnie wykonaj polecenia.

Polski plakat propagandowy z 1920 r.

a) Wyjaśnij, jakim celom propagandowym służył plakat.

b) Podaj, jakiemu wydarzeniu towarzyszyło wydanie tego plakatu.

E

3 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z czasów walk o wschodnią granicę Rzeczypospolitej. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

□

□

□

□

□

□

A. walki o Lwów z Ukraińcami

B. włączenie Wileńszczyzny do Polski

C. sojusz Józefa Piłsudskiego
z Symonem Petlurą

D. bitwa nad Niemnem

E. ofensywa kijowska wojsk
polsko-ukraińskich

F. bitwa warszawska

4 Połącz imię i nazwisko postaci z właściwymi informacjami na jej temat.

Lucjan Żeligowski •

Wojciech Korfanty •

Ignacy Paderewski •

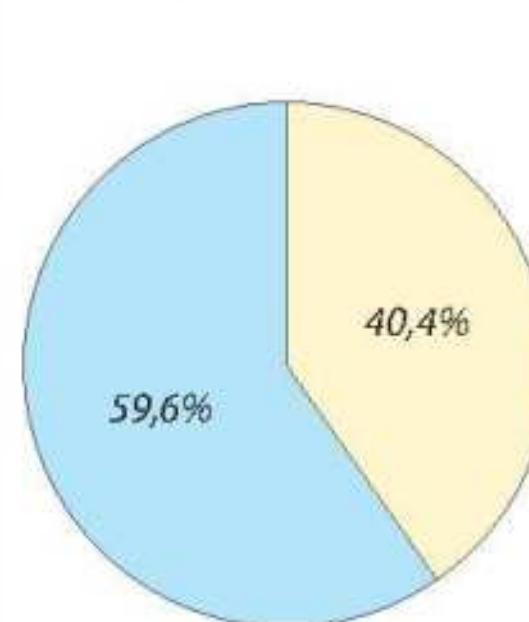
- Był zaufanym współpracownikiem Józefa Piłsudskiego. Doprowadził do przyłączenia Wileńszczyzny do Polski.
- Generał, dowódca powstania wielkopolskiego.
- Wybitny pianista, od 1919 roku sprawował funkcje premiera i ministra spraw zagranicznych RP.
- Śląski polityk i dowódca III powstania śląskiego.

5 Uzupełnij tabelę. Rozstrzygnij, które tereny zostały włączone do II RP. Podkreśl TAK lub NIE przy każdym obszarze. Napisz, co decydowało o losach wymienionych ziem.

Obszar	Czy dany obszar został włączony do odrodzonej Polski?	Co o tym decydowało?
Wielkopolska	TAK / NIE	Powstanie wielkopolskie
Wolne Miasto Gdańsk	TAK / NIE	
Warmia i Mazury	TAK / NIE	
Galicja Wschodnia	TAK / NIE	
Wileńszczyzna	TAK / NIE	

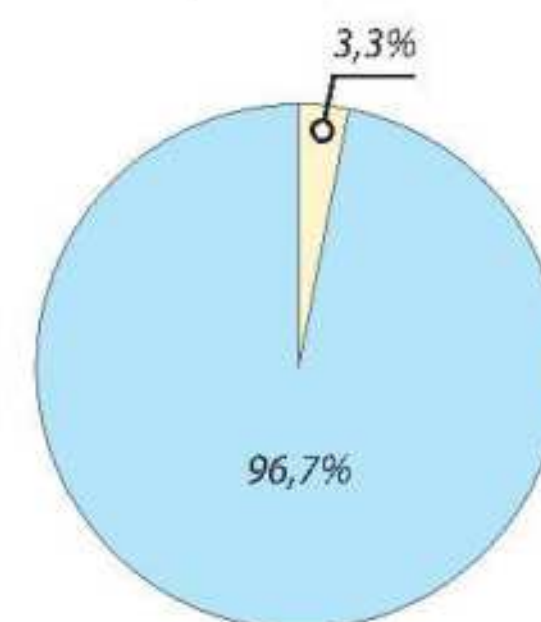
6 Na podstawie mapy i wykresów wykonaj polecenia.

Wykres nr 1

■ Głosy oddane za przynależnością do Polski

Wykres nr 2

■ Głosy oddane za przynależnością do Niemiec

a) Zakresuj terytoria objęte powstaniem, które wybuchło w grudniu 1918 r.

b) Wstaw cyfrę 1 na obszarze, gdzie odbył się plebiscyt, którego wyniki przedstawiono na wykresie nr 1. Cyfrę 2 wstaw na obszarze, gdzie odbył się plebiscyt, którego wyniki przedstawiono na wykresie nr 2.

TAJEMNICE

Jak doszło do „cudu nad Wisłą”?

- 1** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych. Zdania, które uznasz za fałszywe, popraw i zapisz pod tabelą.

Bitwa Warszawska została uznana za 18. decydującą bitwę w dziejach świata.	P	F
Zbliżanie się Armii Czerwonej do stolicy Polski w połowie 1920 r. zmobilizowało społeczeństwo do obrony ojczyzny.	P	F
Plan Bitwy Warszawskiej opracowano na Zamku Królewskim w Warszawie.	P	F
Prasa i publicyści związani z Narodową Demokracją uznali Józefa Piłsudskiego za jedynego autora planu Bitwy Warszawskiej.	P	F

- 2** Wstaw znak „x” w kratki obok czynników, które miały bezpośredni wpływ na zwycięstwo wojsk polskich w Bitwie Warszawskiej.

☐ objęcie dowództwa nad wojskiem przez Józefa Piłsudskiego	☐ pomoc państw zachodnich
☐ dobrze przygotowany plan bitwy	☐ współpraca wybitnych dowódców
☐ odwaga i ofiarność polskich żołnierzy	☐ podpisanie traktatu ryskiego

- 3** Uzupełnij tabelę, wpisując imię i nazwisko lub rolę danej osoby związanej z przebiegiem Bitwy Warszawskiej.

	Imię i nazwisko	Rola w Bitwie Warszawskiej
A.		Lord d'Abernon pisał o nim, że był strategicznym geniuszem. W Bitwie Warszawskiej według d'Abernona wykazał się nie tylko talentem, ale i bohaterstwem.
B.	Tadeusz Rozwadowski	
C.	Maxime Weygand	

SPRZED WIEKÓW

4 Zapoznaj się z tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

Obywatele Rzeczypospolitej! Ojczyzna w potrzebie!

Wrogowie otaczający nas zewsząd skupili wszystkie siły, by zniszczyć wywalczoną krwią i trudem żołnierza polskiego niepodległość naszą. Zastępy najeźdźców, ciągnące aż z głębi Azji, usiłują złamać bohaterskie wojska nasze, by runąć na Polskę, stratować nasze niwy¹, spalić wsie i miasta i na cmentarzysku polskim rozpocząć swoje straszne panowanie. [...] Żołnierz polski, krwią broczący na froncie, musi mieć to przeświadczenie, iż stoi za nim cały naród, każdej chwili gotowy przyjść mu z pomocą.

¹ Niwa – ziemia uprawna.

a) Wyjaśnij, czego od Polaków oczekiwał autor odezwy.

b) Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cytowana odezwa została wydana

A. wiosną 1920 r.

C. po 15 sierpnia 1920 r.

B. na początku lipca 1920 r.

D. jesienią 1920 r.

Odezwa wzywała Polaków do

A. zjednoczenia w obronie ojczyzny.

B. emigracji w celu uratowania życia.

C. poszukiwania pomocy u sąsiednich narodów.

D. kapitulacji w obliczu najazdu nieprzyjaciela.

Skutkiem wydania takich dokumentów jak cytowana odezwa było

A. organizowanie marszów poparcia dla bolszewików.

B. spadek liczebności polskiej armii.

C. emigrowanie Polaków do państw sąsiednich.

D. wstępowanie do polskiej armii nowych ochotników.

3 Rządy parlamentarne

Rozwiąż
dodatkowe
zadanie
docwiczenia.pl
Kod: H7RRNC

Na dobry początek

E

- 1 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

- A. pierwsze wybory parlamentarne
- B. uchwalenie konstytucji marcowej
- C. wybór Gabriela Narutowicza na prezydenta Polski
- D. uchwalenie tzw. małej konstytucji

- 2 Połącz imię i nazwisko postaci z właściwymi informacjami na jej temat.

Władysław Grabski •	• Jeden z głównych działaczy Chrześcijańskiej Demokracji. W 1921 r. stał na czele III powstania śląskiego.
Wincenty Witos •	• Premier ponadpartyjnego rządu, który przeprowadził reformę walutową i naprawił finanse państwa polskiego.
Stanisław Wojciechowski •	• Drugi prezydent Polski w okresie międzywojennym, wybrany na urząd w grudniu 1922 r.
	• Jeden z przywódców polskiego ruchu ludowego, w okresie międzywojennym trzy razy obejmował urząd premiera.

- 3 Porównaj uprawnienia w zakresie trójpodziału władzy zapisane w małej konstytucji i konstytucji marcowej. Wpisz organy władzy w odpowiednie miejsca.

	mała konstytucja	konstytucja marcowa
władza wykonawcza		rząd i prezydent
władza ustawodawcza		
władza sądowa	sądy	

- 4 Wstaw znak „x” w kratki obok stwierdzeń odnoszących się do rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej w latach 1919–1926.

☐ ciągle zmiany rządów	☐ wzrost prestiżu polityków
☐ afery i skandale z udziałem polityków	☐ brak konfliktów politycznych
☐ stabilność koalicji rządowych	☐ osłabienie międzynarodowej pozycji Polski

5 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

W II Rzeczypospolitej autonomię oraz własny sejm posiadało województwo wileńskie.	P	F
W okresie międzywojennym udało się w Polsce ujednolicić system prawny.	P	F
Tzw. mała konstytucja obowiązywała do chwili wejścia w życie konstytucji marcowej.	P	F
Kryzys rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej doprowadził do pojawienia się haseł żądających wprowadzenia silnych rządów, wzorem innych państw europejskich.	P	F

6 Zapoznaj się z treścią przemówienia Józefa Piłsudskiego, a następnie wykonaj polecenia.

Panie Prezydencie Rzeczypospolitej!

Czuję się niezwykle szczęśliwym, że pierwszy w Polsce mam zaszczyt podejmowania [...] pierwszego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. Panie Prezydencie! Jako jedyny oficer polskiej służby czynnej [...] stoję oto na baczność przed Polską, którą Ty reprezentujesz, wznosząc toast: „Pierwszy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niech żyje!”.

a) Podaj miesiąc i rok wygłoszenia tego przemówienia.

b) Wymień imię i nazwisko osoby, do której skierował swoje słowa Józef Piłsudski.

c) Określ, ile dni sprawował swój urząd prezydent witany przez Piłsudskiego.

d) Opisz reakcje w życiu politycznym II Rzeczypospolitej dotyczące wyboru tego prezydenta oraz wyjaśnij, do czego one doprowadziły.

4 Zamach majowy i rządy sanacji

Na dobry początek

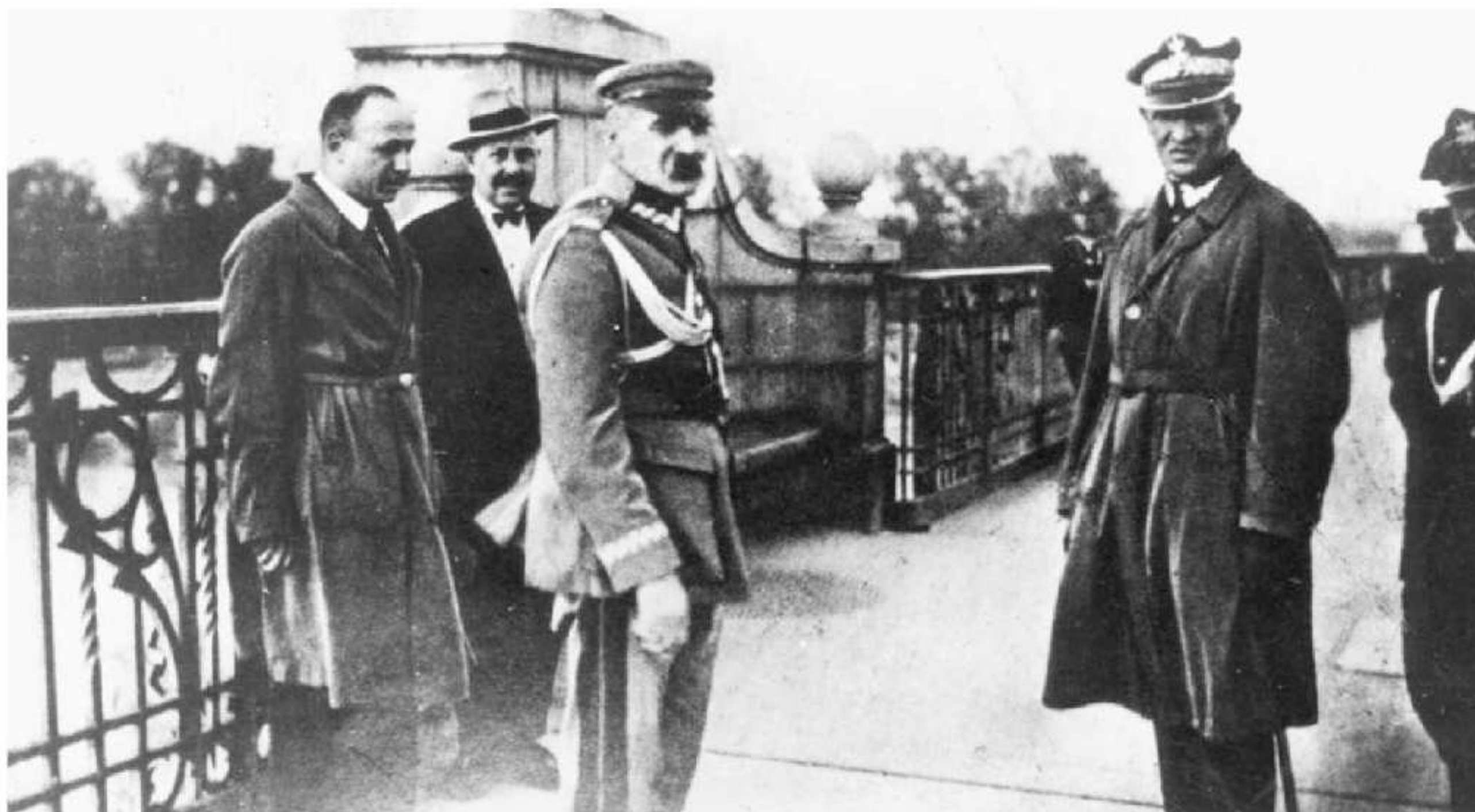
1 Dokończ poniższe zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. traktat o nieagresji z ZSRS, uchwalenie konstytucji kwietniowej, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy, zamach majowy.
- B. polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy, traktat o nieagresji z ZSRS, zamach majowy, uchwalenie konstytucji kwietniowej.
- C. zamach majowy, traktat o nieagresji z ZSRS, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy, uchwalenie konstytucji kwietniowej.
- D. zamach majowy, uchwalenie konstytucji kwietniowej, traktat o nieagresji z ZSRS, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy.

E

2 Zapoznaj się z fotografią i tekstem źródłowym, a następnie wykonaj polecenia.

Fragment pamiętników Macieja Rataja

Piątek przed południem. [...]

Zdobycie Belwederu, rezygnacja prezydenta RP i rządu.

„Do P. Marszałka Józefa Piłsudskiego!

Przed chwilą oddziały wojska słuchającego rozkazów Pana Marszałka weszły [...] do budynku sejmowego, na terytorium którego nietykalności jestem obowiązany bronić.

Nie mogąc przeciwstawić się fizycznie sile zbrojnej, muszę się ograniczyć do wyrażenia jak najostrzejszego protestu. [...]”.

a) Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Tekst opisuje wydarzenia poprzedzające spotkanie przedstawione na fotografii.	P	F
Wydarzenia przedstawione na fotografii i w tekście rozegrały się w maju 1926 r.	P	F
Prezydent Rzeczypospolitej, o którym mowa w tekście, to Stanisław Wojciechowski.	P	F

b) Podaj dwie przyczyny wydarzeń, które zostały przedstawione na fotografii i w tekście.

- _____
- _____

3 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Skutkiem ogłoszenia noweli sierpniowej i uchwalenia konstytucji kwietniowej było

- A. wzmocnienie pozycji prezydenta. C. rozszerzenie praw i wolności obywateli.
B. zwiększenie kompetencji sejmu i senatu. D. ograniczenie władzy wykonawczej.

Rządy sanacyjne spowodowały

- A. osłabienie wpływów Józefa Piłsudskiego i jego zwolenników. C. zwiększenie znaczenia opozycji politycznej.
B. wprowadzenie władzy autorytarnej. D. wzmocnienie systemu demokratycznego.

4 Wstaw znak „x” w kratki obok stwierdzeń odnoszących się do rządów autorytarnych w Polsce.

☐ Nie prześladowano na masową skalę opozycji politycznej.	☐ Tworzono miejsca odosobnienia dla więźniów politycznych.
☐ Przewagę ustrojową miały sejm i senat.	☐ Nie ograniczano praw i wolności obywatelskich.
☐ Fałszowano wybory.	☐ Zachowano pozory demokracji.
☐ Zmieniono ustawę zasadniczą.	

5 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Układ w Rapallo stanowił porażkę polskiej dyplomacji, ponieważ oznaczał sojusz państw sąsiadujących z II Rzeczpospolitą i wrogo do niej nastawionych.	P	F
Ministrem spraw zagranicznych II Rzeczypospolitej w latach dwudziestych XX w. był Józef Beck.	P	F
Józef Piłsudski nie wpływał na kształt polskiej polityki zagranicznej w okresie międzywojennym.	P	F
Ochłodzenie w stosunkach polsko-francuskich po 1925 r. było rezultatem podpisania przez Francję paktu reńskiego.	P	F

Na dobry początek

- 1** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Jednym z problemów odrodzonej Rzeczypospolitej stało się scalenie ziem, które znajdowały się na różnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego (Polska A i B).	P	F
Polska eksportowała węgiel kamienny, który z Górnego Śląska transportowano koleją do portu w Gdyni.	P	F
Reforma rolna przeprowadzona w II Rzeczypospolitej rozwiązała problem braku ziemi wśród polskich chłopów.	P	F
Budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego zakończono w 1939 r., tuż przed wybuchem II wojny światowej.	P	F

- 2** Połącz wymienione reformy z czasów II RP z nazwiskami ich twórców.

Władysław Grabski •	• utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego
Eugeniusz Kwiatkowski •	• zastąpienie marki polskiej polskim złotym
	• budowa portu w Gdyni
	• opanowanie hiperinflacji w Polsce

- 3** Zapoznaj się z fotografią, a następnie wykonaj polecenie.

a) Podaj nazwę miasta, w którym wykonano zdjęcie.

b) Podaj imię i nazwisko osoby zaangażowanej w budowę miasta przedstawionego na fotografii.

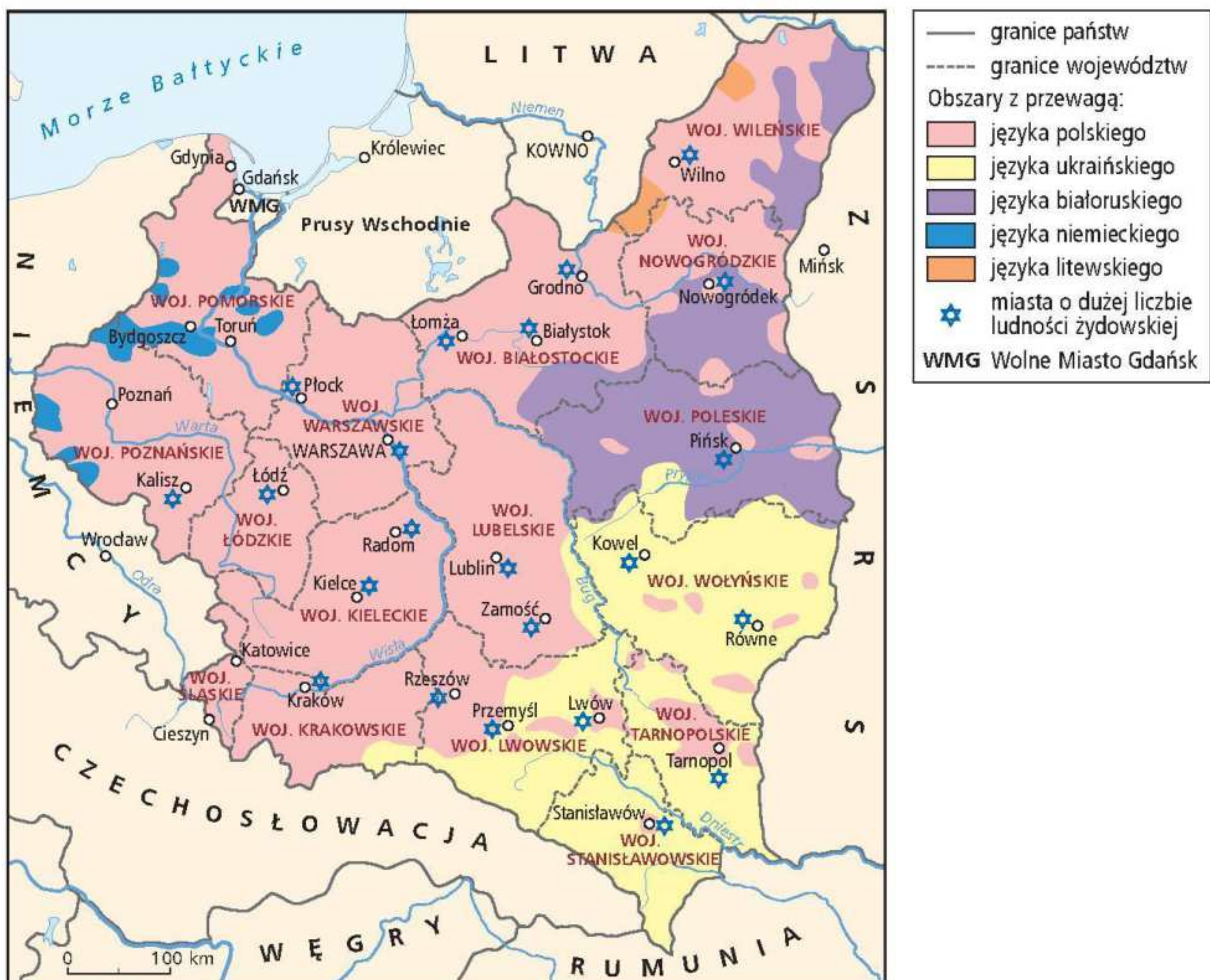
c) Wyjaśnij, jaką funkcję pełnił pokazany na fotografii budynek.

4 Wstaw znak „x” w kratki obok głównych osiągnięć II RP.

- ☐ oddłużenie gospodarstw chłopskich
- ☐ wprowadzenie ogólnokrajowych robót publicznych
- ☐ uchwalenie reformy rolnej
- ☐ rozbudowa portu w Gdańsku
- ☐ wprowadzenie nowej waluty – zastąpienie marki polskim złotym
- ☐ utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego
- ☐ wybudowanie magistrali węglowej ze Śląska nad Bałtyk

5 Dokończ zdania na podstawie mapy. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ukraińcy zamieszkiwali województwa

- A. łódzkie, wołyńskie i tarnopolskie. C. lwowskie, lubelskie i białostockie.
 B. wołyńskie, tarnopolskie i stanisławowskie. D. białostockie, poleskie i lubelskie.

W województwach wileńskim i nowogrodzkim najliczniejszymi przedstawicielami mniejszości narodowych byli

- A. Ukraińcy i Białorusini. C. Ukraińcy i Żydzi.
 B. Białorusini i Niemcy. D. Litwini i Białorusini.

Na dobry początek

- 1 Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Władze II RP skutecznie rozwiązały problem analfabetyzmu wśród społeczeństwa.	P	F
Edukacja w przedwojennej Polsce była darmowa jedynie na poziomie szkoły powszechnej.	P	F
Wśród poetów skupionych wokół pisma „Skamander” byli m.in. Julian Tuwim i Antoni Słonimski.	P	F
Enigma to maszyna szyfrująca skonstruowana przez polskich kryptologów i przekazana sojusznikom Polski.	P	F
Luxtorpeda to pociąg rozwijający wysoką prędkość, kursujący na trasie Kraków–Zakopane.	P	F

- 2 Zapoznaj się z fragmentem ustawy wprowadzającej tzw. reformę Janusza Jędrzejewicza, a następnie podaj jedno podobieństwo i jedną różnicę pomiędzy systemem edukacji w okresie międzywojennym i współczesnym.

Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

Art. 5. Nauka w zakresie szkoły powszechnej jest obowiązkowa.

Art. 6. (1) Obowiązek szkolny trwa dla każdego dziecka lat siedem. [...]

Art. 7. (1) Obowiązek szkolny zaczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy siedem lat życia. [...]

Art. 10. (1) Szkoła powszechna obejmuje zasadniczo siedmioletni kurs nauki. [...]

Art. 15 (1) Młodzież, która wypełni obowiązek szkolny, a nie uczęszcza do żadnej szkoły, podlega do 18 roku życia włącznie obowiązkowemu doksztalcaniu. [...]

Art. 20. (1) Szkoła średnia ogólnokształcąca jest sześcioletnia i składa się z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum.

Podobieństwo:

• _____

Różnica:

• _____

3 Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W okresie międzywojennym Literacką Nagrodę Nobla otrzymał

A. Henryk Sienkiewicz.

C. Stefan Żeromski.

B. Władysław Reymont.

D. Witold Gombrowicz.

Jedną ze sławniejszych aktorek polskiego kina okresu międzywojennego była

A. Zofia Nałkowska.

C. Maria Dąbrowska.

B. Mieczysława Ćwiklińska.

D. Tamara Łempicka.

4 Dokończ zdanie na podstawie fotografii. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. lub 3.

Żołnierze 21. Warszawskiego
Pułku Piechoty „Dzieci Warszawy”
podczas nauki czytania

Działania przedstawione na fotografii prowadziły do

A.	ograniczenia dostępu do edukacji w Polsce,	ponieważ	1.	nauka była zarezerwowana tylko dla żołnierzy.
			2.	uniemożliwiały młodzieży chłopskiej i robotniczej kontynuację nauki.
B.	podniesienia poziomu edukacji w Polsce,		3.	ich celem była likwidacja analfabetyzmu.

5 Dopisz do podanych dziedzin kultury II Rzeczypospolitej litery oznaczające ich nurty, kierunki lub grupy artystyczne.

Dziedziny kultury II Rzeczypospolitej	Nurty, kierunki lub grupy artystyczne
literatura	
architektura	
malarstwo	

A. modernizm

D. *art déco*

G. funkcjonalizm

B. skamandryci

E. formizm

H. awangarda

C. impresjonizm

F. styl narodowy

Na dobry początek

1 Na podstawie mapy wykonaj polecenia.

a) Wpisz we właściwe kratki cyfry odpowiadające państwom sąsiadującym z II Rzeczpospolitą.

1. Litwa 2. Rumunia 3. Czechosłowacja 4. ZSRS 5. Niemcy

b) Zakreskuj obszary państw sąsiadujących z II Rzeczpospolitą, z którymi utrzymywała przyjazne stosunki przez cały okres dwudziestolecia międzywojennego.

E

2 Uporządkuj chronologicznie wydarzenia. Wpisz właściwą literę w odpowiednie miejsce na osi czasu.

A. wypowiedzenie przez Niemcy deklaracji o niestosowaniu przemocy

B. podpisanie paktu Ribbentrop-Mołotow

C. zawarcie polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego

D. przemówienie brytyjskiego premiera dotyczące gwarancji udzielenia pomocy Polsce

E. przedstawienie polskiemu ambasadorowi w Berlinie propozycji niemieckich przez J. von Ribbentropa

- 3** Zapoznaj się z tekstem zawierającym tzw. propozycje niemieckie dla Polski ogłoszone w sierpniu 1939 r. i wykonaj polecenie.

Sytuacja [...] jest obecnie tego rodzaju, że każdy dalszy incydent może doprowadzić do wybuchu w szeregach wojsk zajmujących pozycje po obu stronach. [...] Przyczyny tego [...] leżą:

- 1) w niemożliwym przeprowadzeniu granic, wytyczonych przez dyktat wersalski,*
- 2) w niemożliwym traktowaniu mniejszości na odstąpionych obszarach. [...]*

Z tych rozważań wynikają następujące praktyczne propozycje.

- 1. Wolne Miasto Gdańsk wraca [...] niezwłocznie do Rzeszy Niemieckiej.*
- 2. Obszar tzw. korytarza, od Bałtyku do linii Kwidzyń-Grudziądz-Chełmno-Bydgoszcz [...], sam rozstrzygnie o swojej przynależności do Niemiec lub do Polski. [...]*
- 6. Aby w tym okresie zagwarantować bez ograniczeń Niemcom połączenie do Prus Wschodnich [...], zostaną wytyczone szosy i koleje, które umożliwią wolny tranzyt.*

Wyjaśnij, co dla strony polskiej oznaczałoby przyjęcie powyższych żądań.

- 4** Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz literę „P” przy zdaniach prawdziwych, a „F” – przy fałszywych.

Pakt Ribbentrop–Mołotow, czyli układ o nieagresji między ZSRS i III Rzeszą zawarty w sierpniu 1939 r., doprowadził do wybuchu II wojny światowej.	P	F
Sojusze polityczno-wojskowe zawarte przez Polskę z Wielką Brytanią i Francją w 1939 r. miały zapewnić Polsce wsparcie sojuszników w razie konfliktu z Niemcami.	P	F
2 października 1938 r. oddziały Wojska Polskiego wkroczyły do należącej do Czechosłowacji części Śląska Cieszyńskiego zwanej Zaolziem.	P	F
Kilka dni przed wybuchem II wojny światowej Niemcy wypowiedziały deklarację o niestosowaniu przemocy z Polską.	P	F

- 5** Połącz imiona i nazwiska polityków z pełnionym przez nich urzędem.

Joachim von Ribbentrop •

Wiaczesław Mołotow •

Neville Chamberlain •

• minister spraw zagranicznych ZSRS

• premier Wielkiej Brytanii

• minister spraw zagranicznych III Rzeszy

Sprawdź, czy potrafisz

Zadanie 1.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

A. plebiscyt na Górnym Śląsku

B. Bitwa Warszawska

C. wybuch powstania wielkopolskiego

D. „bunt” generała Lucjana Żeligowskiego

Zadanie 2.

Wykonaj polecenia na podstawie tekstu źródłowego.

a) Podaj nazwę aktu, z którego pochodzi powyższy fragment, oraz rok jego uchwalenia.

Nazwa aktu:

Rok uchwalenia aktu:

b) Opisz kompetencje, jakie w tym akcie nadano prezydentowi.

Tekst do zadania 2.

Art. 2.

(1) Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej.

(2) Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa.

[...]

(4) W Jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.

Art. 3.

(1) Organami Państwa, pozostającymi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.

Zadanie 3.

Każdemu wydarzeniu podanemu w tabeli przyporządkuj skutek – wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą oznaczono wybrany skutek.

3.1.	plebiscyt na Górnym Śląsku	A	B	C	D
3.2.	hiperinflacja w Polsce	A	B	C	D
3.2.	przewrót majowy	A	B	C	D

A. wprowadzenie złotego polskiego.

B. wybuch trzeciego powstania śląskiego.

C. wojna celna z Niemcami.

D. uchwalenie noweli sierpniowej.

Zadanie 4.

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Obszar II Rzeczypospolitej przedstawiony na mapie nazywano **4.1.** _____.

Budowę zakładów przemysłowych w tym rejonie rozpoczęto w **4.2.** _____ r.

Stało się to dzięki zaangażowaniu ministra skarbu **4.3.** _____.

4.1.

- A. Centralnym Okręgiem Przemysłowym
- B. Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym
- C. Białostockim Okręgiem Przemysłowym

4.2.

- A. 1924 B. 1935 C. 1937

4.3.

- A. Eugeniusza Kwiatkowskiego
- B. Władysława Grabskiego
- C. Wincentego Witosa

Mapa do zadania 4.

Tekst do zadania 5.

1. W wypadku terytorialno-politycznych przeobrażeń na terenach należących do państw nadbałtyckich (Finlandia, Estonia, Łotwa, Litwa), północna granica Litwy będzie zarazem granicą stref interesów [...]. Przy tej okazji obydwie strony uznają zainteresowanie Litwy rejonem Wilna.
2. W wypadku terytorialno-politycznych przeobrażeń na terenach należących do Polski strefy interesów [...] zostaną rozgraniczone w przybliżeniu wzdłuż rzek Narwi, Wisły i Sanu.

Zadanie 5.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Decyzje terytorialne opisane w tekście stanowią część

- A. traktatu z Rapallo.
- B. paktu reńskiego.
- C. polsko-radzieckiego układu o nieagresji.
- D. paktu Ribbentrop–Mołotow.

Wykaz fragmentów tekstów źródłowych zamieszczonych w publikacji:

- s. 14, 15, 19, 20, 25, 28, 35, 36, 43, 51 – *Wiek XIX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002;
- s. 6 – D. King, *Wiedeń 1814*, przekł. N. Radomski, Poznań 2009;
- s. 9 – A. Głowacki [B. Prus], *Pauperyzm w Warszawie*, „Nowiny” 1883, nr 31;
- s. 19 – W. Zajewski, *Powstanie listopadowe 1830–1831*, Warszawa 2012;
- s. 21 – J. Łojek, *Szanse powstania listopadowego*, Warszawa 1986;
- s. 21 – T. Serwatka, *Powstanie listopadowe 1830 r.*, [w:] www.opcjnaprawo.pl [dostęp: 22.05.2017];
- s. 23 – W. Anczyc, *Emisariusz*, [w:] polona.pl [dostęp: 22.05.2017];
- s. 24 – *Pod zaborami 1795–1914. Polska. Dzieje cywilizacji i narodu*, red. nauk. M. Derwich, A. Żurek, Warszawa–Wrocław 2003;
- s. 33 – *Wielkie mowy historii*, t. 2, *Od Lincoln do Stalina*, Warszawa 2006;
- s. 39 – R. Brandon, *Singer i maszyna do szycia. Miłość, marzenia i kapitalizm*, przekł. M. Latkowska, Warszawa 2006;
- s. 39 – A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1870–1939*, Warszawa 2001;
- s. 41 – www.kopernik.org.pl/bazawiedzy/artykuly/biogramclaudemonet-claude-monet/ [dostęp: 06.06.2017];
- s. 45 – *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, z. 54: *Powstanie styczniowe*, oprac. M. Dubiecki, Kraków 1924;
- s. 47 – *Zesłańcy Powstania Styczniowego z Królestwa Polskiego*, oprac. Z. Strzyżewska, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2001;
- s. 48 – *Teksty źródłowe do nauczania w szkole*, z. 43: *Galicja w latach 1864–1914*, oprac. J. Buszko, Warszawa 1959;
- s. 52 – A. Górski, [...], „Życie” (Kraków) 1898, nr 15, 16 i 25;
- s. 55 – F. Tych, *Rok 1905. Dzieje narodu i państwa polskiego*, Warszawa 1990;
- s. 55 – T. Jabłoński, *Młodość mego pokolenia*, Warszawa 1977;
- s. 57 – W. Witos, *Moje wspomnienia*, t. 1, cz. 1, Warszawa 1998;
- s. 59 – *Prawo międzynarodowe i historia dyplomatyczna. Wybór dokumentów*, t. 1, oprac. L. Gelberg, Warszawa 1954;
- s. 61, 69, 71, 77, 81, 83, 84, 91, 92, 101 – *Wiek XX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2002;
- s. 63, 68 – *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, z. 47: *Pierwsza wojna światowa 1914–1918*, oprac. A. Deruga, J. Derużyna, Warszawa 1960;
- s. 67 – *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, nr 58: *Polska w latach ruchu niepodległościowego 1904–1918*, oprac. J. Dąbrowski, Kraków 1925;
- s. 75 – Z. Kuśmirek, *Współpraca Reichswehry i Armii Czerwonej w latach 1920–1933*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy”, nr 16 (3)/2015;
- s. 76 – M. Lenardowicz, *Za czerwonym kordonem: wspomnienia z pobytu w Rosji Sowieckiej*, Warszawa 1931;
- s. 89 – „Dziennik urzędowy województwa lubelskiego”, 15 lipca 1920 r., nr 3;
- s. 96, 100 – Dziennik Ustaw 1932 nr 38 poz. 389, [...] Nr 30 poz. 227;
- s. 99 – *Historia 1789–1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich*, oprac. J. Eisler, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1995.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.